

PROBAȚIUNEA

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Raport
de monitorizare

SUMAR

Autori:

- © **Igor Dolea** – doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova
- © **Victor Zaharia** – doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova
- © **Vasile Rotaru** – doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova
- © **Vladimir Popa** – magistrat în drept, șef adjunct, Oficiul central de probațiune pe lângă Departamentul Instituției Penitenciare

Coordonator de ediție: Corneliu Ionesii, Coordonator IRP

Probațiunea în Republica Moldova: Raport de monitorizare / Igor Dolea, Victor Zaharia, Vasile Rotaru, Vladimir Popa [et al.]; Inst. de Reforme Penale. – Ch. : „Bons Offices” SRL, 2011. – 100 p.

500 ex.

ISBN 978-9975-80-479-0.

343.14(478)(047)

P 93

Publicația apare cu sprijinul financiar al Organizației OPEN SOCIETY INSTITUTE. Textul raportului nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

I. PRELIMINARII	5
II. ACTIVITATEA SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE	9
1. VIZIBILITATEA SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE	10
2. ORGANIZAREA MUNCII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE	18
3. INTERACȚIONAREA CONSILIERILOR CU BENEFICIARII	26
III. CALITATEA ACTIVITĂȚII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE	31
1. OPINIA BENEFICIARILOR FAȚĂ DE ACTIVITATEA CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE	32
2. CALITATEA ACTIVITĂȚII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE ÎN OPINIA JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	36
IV. REFERATELE PRESENTENȚIALE DE EVALUARE PSIHOSOCIALĂ A PERSONALITĂȚII FĂPTUITORULUI	47
1. ROLUL ȘI IMPORTANȚA REFERATELOR PRESENTENȚIALE DE EVALUARE PSIHOSOCIALĂ A PERSONALITĂȚII FĂPTUITORULUI	48
2. ÎNTOCMIREA REFERATELOR PRESENTENȚIALE	59
V. APLICAREA PEDEPSELOR ALTERNATIVE LA DETENȚIE	67
1. ATITUDINEA FAȚĂ DE ALTERNATIVELE LA DETENȚIE ȘI PEDEPSA CU ÎNCHISOAREA.	68
2. APLICAREA ȘI EXECUTAREA PRIVAȚIUNII DE LIBERTATE CU SUSPENDARE CONDIȚIONATĂ (art. 90 C. Pen.)	68
3. APLICAREA ȘI EXECUTAREA MUNCII NEREMUNERATE ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII	71
VI. SITUAȚIA PERSOANELOR CONDAMNATE	75
1. ATITUDINEA FAȚĂ DE PERSOANELE CONDAMNATE	76
2. PROBLEME CE ȚIN DE REINTEGRAREA ÎN SOCIETATE A PERSOANELOR CONDAMNATE	83
SUMMARY IN ENGLISH	91

PRELIMINARII

I

Probațiunea este un complex de activități de evaluare, asistență, consiliere psihosocială și supraveghere în comunitate a persoanei în conflict cu legea penală (învinuit, inculpat, condamnat) în scopul de a o reintegra în societate și de a proteja comunitatea de riscul recidivei.

Probațiunea dispune de strategii de intervenție la toate etapele procesului de înfăptuire a justiției penale. Astfel, există probațiune:

- **presentențială** – evaluare psihosocială a personalității bănuțitului, învinuitului, inculpatului;
- **sentențială:** *în comunitate* – activități orientate spre reintegrarea socială a persoanelor eliberate de pedeapsa penală prin asistență, consiliere, controlul comportamentului și supravegherea respectării obligațiilor impuse de instanță; *penitenciară* – activități socioeducative desfășurate în penitenciar și activități de pregătire pentru eliberare din locurile de detenție;
- **postpenitenciară** – acordare de asistență persoanelor eliberate din locurile de detenție în scopul reintegrării lor în societate.

Diversitatea activităților de probațiune servește unui dublu scop: protecția comunității prin monitorizarea continuă a comportamentului infractorului și reintegrarea socială a acestuia. Avantajele unei asemenea reacții sociale sunt evidente: nu toate tipurile de infracțiuni sunt atât de grave, încât să necesite detenții costisitoare; cei eliberați sub probațiune pot obține sau menține serviciul și plăți impozite/taxe; infractorii pot avea grijă de propriile familii și își pot îndeplini celelalte obligații financiare fără să devină o povară pentru stat etc.

Instituția probațiunii este implementată în Republica Moldova la nivel de proiecte-pilot de către IRP începând cu anul 2003. Instituțional, Serviciul de probațiune a fost creat la 12 ianuarie 2007, preluând în totalitate rezultatele proiectelor-pilot ale IRP. Cadrul normativ-juridic al probațiunii a fost consolidat prin Legea nr. 8-XVI din 14.02.2008 cu privire la probațiune. Numărul beneficiarilor serviciului de probațiune este în continuă creștere. Astfel, la 1 ianuarie 2010, serviciul de probațiune avea 6493 de beneficiari (inclusiv 213 copii în conflict cu legea). Dintre aceștia, 843 (inclusiv 25 de copii) de persoane condamnate la muncă neremunerată în beneficiul comunității (art. 67 C. pen.), 3170 (inclusiv 178 de copii) de persoane condamnate cu suspendarea executării pedepsei (art. 90 C. pen.) și 1229 de persoane eliberate înainte de termen (art. 91 C. pen.). La 31 decembrie 2010, serviciul de probațiune avea 7259 de beneficiari (inclusiv 179 copii în conflict cu legea). Dintre aceștia, 911 (inclusiv 11 copii) persoane condamnate la muncă neremunerată în beneficiul comunității (art. 67 CP), 3603 (inclusiv 159 copii) persoane condamnate cu suspendarea executării pedepsei (art. 90 CP) și 917 persoane eliberate înainte de termen (art. 91 CP). În anul 2010, au fost întocmite 387 referate presentențiale de evaluare psihosocială a personalității, dintre care 275 referate întocmite în privința minorilor la solicitarea: procuraturii – 255, poliției – 18, instanței de judecată – 2 și 112 în privința adulților la solicitarea: poliției – 91, procuraturii – 20, instanței de judecată – 1.

În cadrul proiectului "Consolidarea implementării alternativelor la detenție în Republica Moldova", pus în aplicare de către IRP cu suportul financiar al Open Society Institute, Budapesta (HRGGP), IRP monitorizează modalitatea de desfășurare a activităților de probațiune (iulie 2010 - iunie 2011).

Monitorizarea independentă a activității serviciului de probațiune este un bun context pentru serviciul de probațiune de a cunoaște propriile performanțe și de a efectua lucruri concrete în vederea eficientizării activității de probațiune.

Monitorizarea este efectuată în baza unei liste de indicatori, inclusiv nivelul de familiarizare cu filozofia serviciului de probațiune a consilierilor de probațiune, a procurorilor, a judecătorilor și a altor actori implicați în activitatea de probațiune; nivelul de cunoaștere a principiilor probațiunii

de către consilierii de probațiune; gradul de respectare a principiilor probațiunii de către consilierii de probațiune; frecvența solicitării referatelor presentențiale de probațiune de către potențialii solicitanți; termenele de întocmire și prezentare a referatelor presentențiale de probațiune de către consilierii de probațiune; acordarea de asistență primară de către consilierul de probațiune în faza probațiunii presentențiale; atitudinea procurorilor și judecătorilor față de obligativitatea solicitării referatelor presentențiale de probațiune; dificultățile întâlnite de consilierii de probațiune la întocmirea referatului presentențial de probațiune; nivelul de înțelegere a dimensiunii comunitare a pedepselor neprivative de libertate de către consilierii de probațiune; tehnici și metode de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarilor serviciului de probațiune; modalitatea de planificare a executării muncii neremunerate în folosul comunității; spectrul de activități desfășurate de consilierul de probațiune la faza sentențială; modalitatea de evidență și control al persoanelor eliberate de pedeapsa penală; activități de reintegrare desfășurate de către consilierii de probațiune cu persoanele condamnate la muncă neremunerată în folosul comunității; diversitatea programelor de reintegrare și corecție a comportamentului, utilizate de către consilierii de probațiune; dificultățile întâlnite de către consilierii de probațiune la punerea în aplicare a muncii neremunerate în folosul comunității; asigurarea continuității lucrului de pregătire pentru eliberare, desfășurat în penitenciar; procesul de luare a deciziilor în cadrul Oficiului de Probațiune și rolul consilierului de probațiune în acest proces; specializarea consilierilor de probațiune în cadrul Oficiului de Probațiune; modalitatea de implicare a voluntarilor și a altor resurse comunitare în activitatea de probațiune; nivelul de instruire a personalului; motivarea de serviciu a consilierilor de probațiune; transparența activității serviciului de probațiune; modalitatea de conlucrare a consilierilor de probațiune cu reprezentanții organelor de drept și ai autorităților publice cu reprezentanții societății civile; activități întreprinse de către consilierii de probațiune în vederea dezvoltării capacității familiei și a comunității de a asigura asistența minorilor și de a preveni riscul intrării lor în dificultate; implicarea serviciului de probațiune în elaborarea programelor locale și sectoriale de protecție a copilului și familiei; perspectivele de dezvoltare ale serviciului de probațiune în viiunea consilierilor de probațiune.

În procesul de monitorizare, sunt utilizate diverse metode și tehnici de colectare a informației, inclusiv analiza documentelor, analiza datelor statistice, chestionări și interviuri cu consilierii de probațiune, solicitanții referatelor de evaluare, beneficiarii serviciului de probațiune, reprezentanții administrației publice locale etc.; observații directe și indirecte; studii de caz. Astfel, au fost completate 159 de chestionare de către judecători (34% din numărul total de 460 de judecători), 164 - de către procurori (22% din numărul total de 749 de procurori), 370 - de către beneficiari ai serviciului de probațiune (selecțai proporțional numărului de beneficiari din fiecare sector), 13 - de către reprezentanții APL (1/3 din raioanele țării), 46 de chestionare - de către consilierii de probațiune (27% din numărul total de 168 consilieri de probațiune) și 127 chestionare au fost completate de către membrii comunității (câte 3 din fiecare sector). Chestionarele au fost distribuite către potențialii respondenți, fiind returnate Institutului de Reforme Penale și procesate de către experți independenți ai institutului. La fel, 210 reprezentanți ai administrației publice locale și consilieri de probațiune și-au expus opinia în cadrul a 42 de focus grupuri. În vederea precizării tendințelor și formulării de concluzii și recomandări, au fost desfășurate interviuri cu 160 de persoane, reprezentanți ai principalelor instituții din domeniul justiției penale, cu atribuții în domeniul implementării și executării activităților de probațiune. Rezultatele procesului de monitorizare au fost validate pe parcursul mai multor activități, inclusiv pe parcursul a trei mese rotunde regionale (16 decembrie 2010, 15 aprilie 2011, 4 mai 2011), la care au participat consilieri

de probațiune, judecători, procurori, reprezentanți ai administrației publice locale, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, reprezentanți ai organelor afacerilor interne și ai instituției Ombudsmanului.

Rezultatele monitorizării pot fi utile factorilor de decizie din domeniul justiției penale în vederea elaborării de politici relevante în domeniu, precum și persoanelor implicate în procesul de instruire inițială și continuă a actorilor din domeniul justiției penale.

Institutul de Reforme Penale aduce sincere mulțumiri celor care, prin completarea chestionarelor, participarea la interviuri și focus grupuri, comentarea proiectului de raport etc., au contribuit la formularea unor concluzii și recomandări în comunitățile noastre, ceea ce va duce la consolidarea serviciului de probațiune al Republicii Moldova și implicit – la respectarea drepturilor beneficiarilor serviciului de probațiune și la sporirea securității în comunitățile noastre.

Victor ZAHARIA,

*Dr., conf. univ.,
Director IRP*

ACTIVITATEA SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE

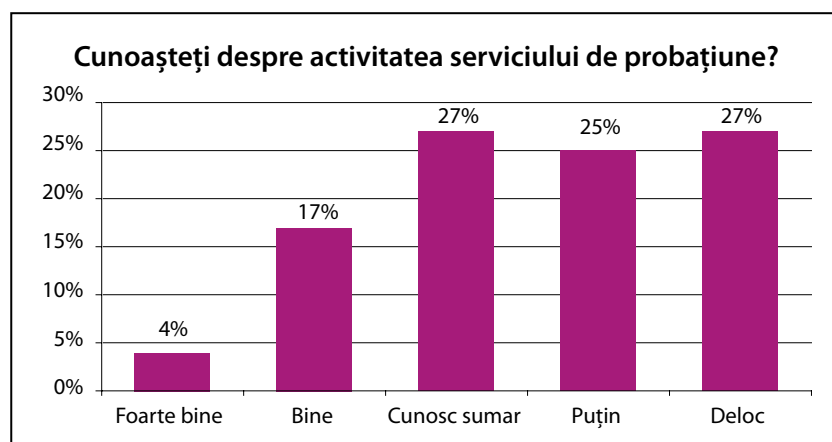
II

1. VIZIBILITATEA SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE

Probațiunea prin esență este o activitate care are o legătură strânsă cu comunitatea și cu membrii acesteia. În primul rând, comunitatea are resursele pe care le poate oferi serviciului de probațiune în îndeplinirea sarcinilor acestuia. În al doilea rând, serviciul de probațiune are de realizat scopuri care sunt în interesele comunității.

De exemplu, oferirea unei siguranțe contra săvârșirii de infracțiuni este o sarcină care poate fi îndeplinită numai dacă alte instituții sau alți actori individuali, care nu fac parte din structura autorităților publice, constituie un element al acestor eforturi. Aceste lucruri nu pot fi realizate fără o interacțiune eficientă între comunitate și serviciul de probațiune. În acest sens se remarcă faptul că puțini membri ai comunității (aproximativ 21%) cunosc foarte bine sau bine activitatea serviciului de probațiune. Majoritatea – 52% – cunosc puțin sau deloc despre această activitate. Majoritatea respondenților au indicat ca surse de informare despre serviciul de probațiune cunoscuții, colegii, prietenii, rudele, precum și mass-media.

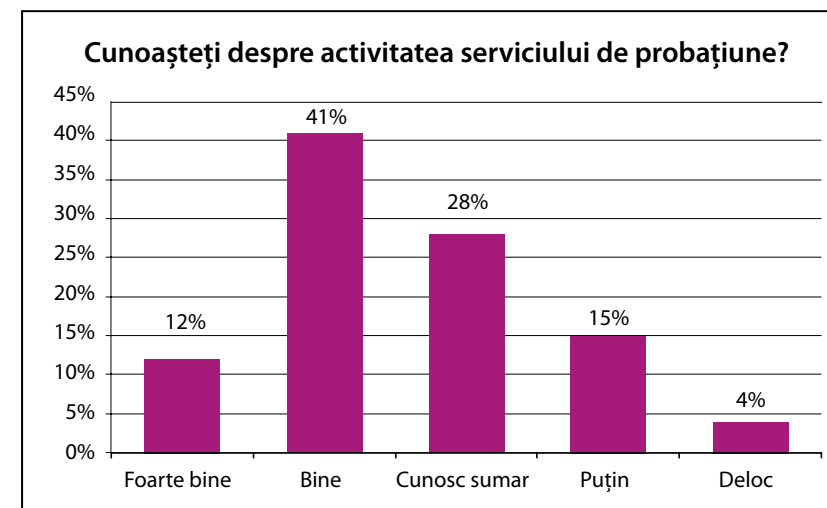
Membrii comunității:

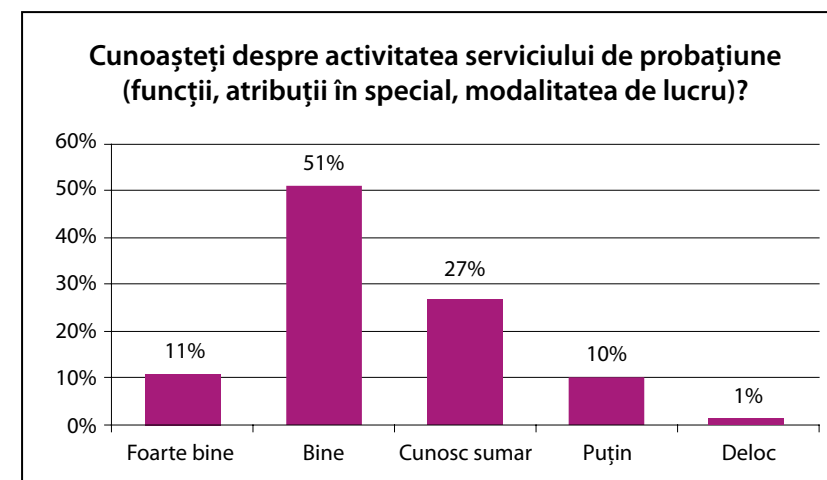
Datele de mai sus indică faptul că serviciul de probațiune nu este cunoscut de public, iar aceasta poate fi și indicatorul unei probleme. În condițiile în care există o informare insuficientă despre activitatea serviciului de probațiune, este și mai puțin probabil ca interacțiunea între public și acest serviciu să ajute la realizarea sarcinilor pe care le are instituția dată.

Cunoașterea redusă despre serviciul de probațiune într-o oarecare măsură este confirmată de rezultatele obținute la aceeași întrebare în rândurile persoanelor care, spre deosebire de societate, ar trebui să fie informați mult mai bune despre serviciul de probațiune. Astfel, 62% din procurori și 53% din judecători au afirmat că cunosc foarte bine sau bine activitatea serviciului de probațiune. Aproape fiecare al cincilea judecător și aproape fiecare al zecilea procuror a declarat că nu știe deloc sau știe puțin despre activitatea serviciului de probațiune.

Judecători:

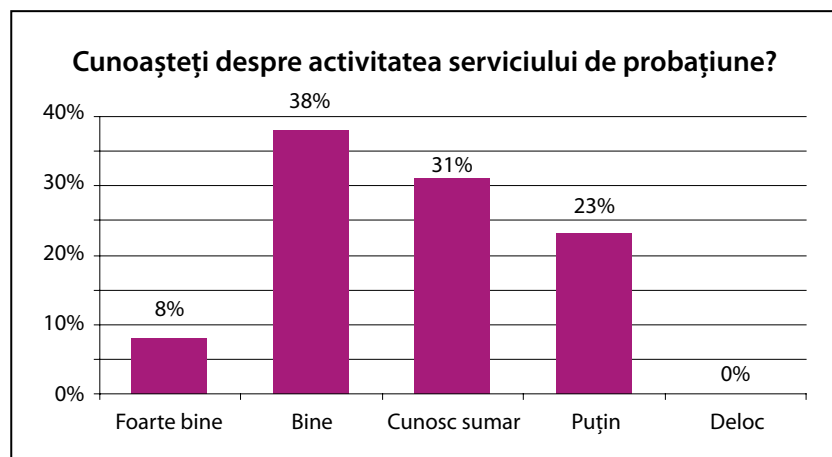

Procurori:

Această situație este puțin mai dramatică atunci când este vorba de reprezentanții APL. Numai 46% din aceștia au afirmat că cunosc foarte bine sau bine despre activitatea serviciului de probațiune. Majoritatea respondenților din această categorie (54%) cunosc însă sumar sau puțin despre activitatea acestui serviciu.

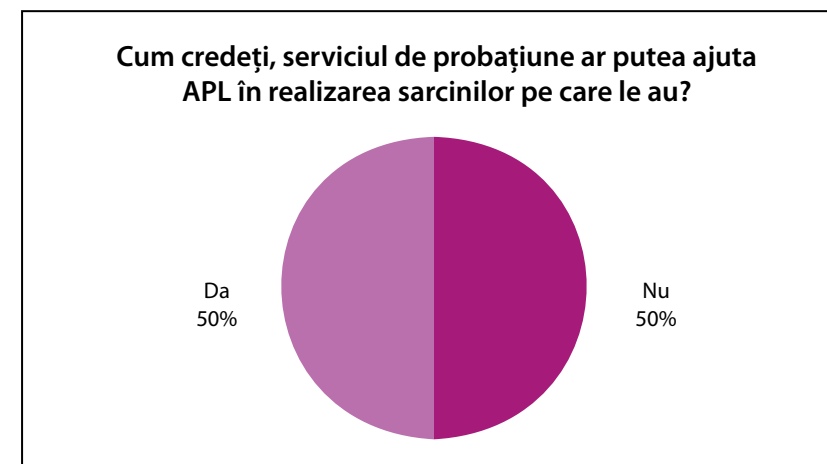
APL

În cadrul focus grupurilor, consilierii de probațiune au menționat că în primării au fost desemnate persoane care sunt responsabile de colaborarea cu consilierii de probațiune. Statutul acestor persoane variază de la specialiști din subdiviziuni până la viceprimari. Colaborarea cu primăriile se limitează de cele mai multe ori la obținerea unor informații, certificate, organizarea muncii neremunerate în beneficiul comunității. Gradul de colaborare diferă de la primărie la primărie. În unele cazuri colaborarea se reduce doar la solicitarea asistenței necesare. În alte cazuri depășește acest nivel de colaborare reactivă și îmbracă mai mult modelul proactiv. Astfel serviciul de probațiune și APL pot avea întâlniri periodice planificate (într-un caz a fost menționat de 4 ori pe an) sau întâlniri care se programează din timp. Într-un caz a fost menționată organizarea la început de an a unui seminar în cadrul căruia se stabilesc prioritățile și modul de colaborare pe parcursul anului. A fost menționată organizarea comună a unor seminare, mese rotunde, participarea consilierilor de probațiune la ședințele Consiliului Raional, oferirea spațiului în ziarul raional pentru Serviciul de Probațiune. Mai puțin satisfăcătoare este colaborarea cu APL la nivel de localități rurale. În general, calitatea colaborării depinde de primar. De exemplu, în același raion unele primării au relații bune de colaborare cu Serviciul de Probațiune, iar altele mai puțin.

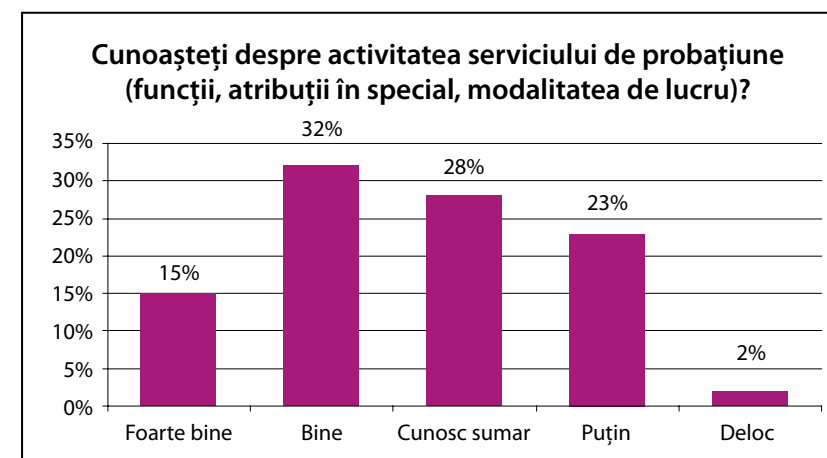
Totuși jumătate din toți reprezentanții APL au indicat despre faptul că serviciul de probațiune i-ar putea ajuta în realizarea sarcinilor pe care le au, ceea ce ar indica implicit și la un grad de receptivitate în colaborarea cu serviciul de probațiune.

APL

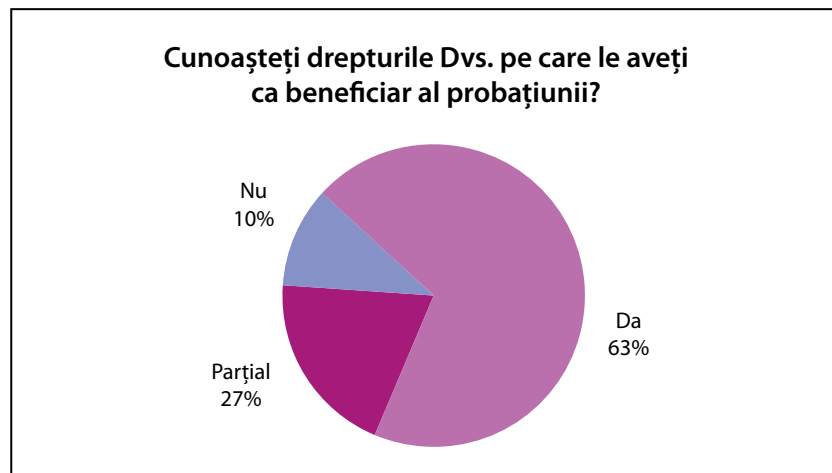

Este regretabil că probațiunea a obținut atât de puțină atenție din partea publicului, deoarece, împreună cu alte servicii, probațiunea este responsabilă de siguranța publică, care este foarte fragilă în condițiile în care majoritatea persoanelor condamnate sunt persoane care rămân în libertate (serviciul de probațiune având sarcina supravegherii unei bune părți din acestea). Surprinzător, dar numai 47% dintre beneficiarii serviciului de probațiune au afirmat că cunosc bine sau foarte bine despre activitatea acestui serviciu, iar 25% cunosc puțin sau deloc.

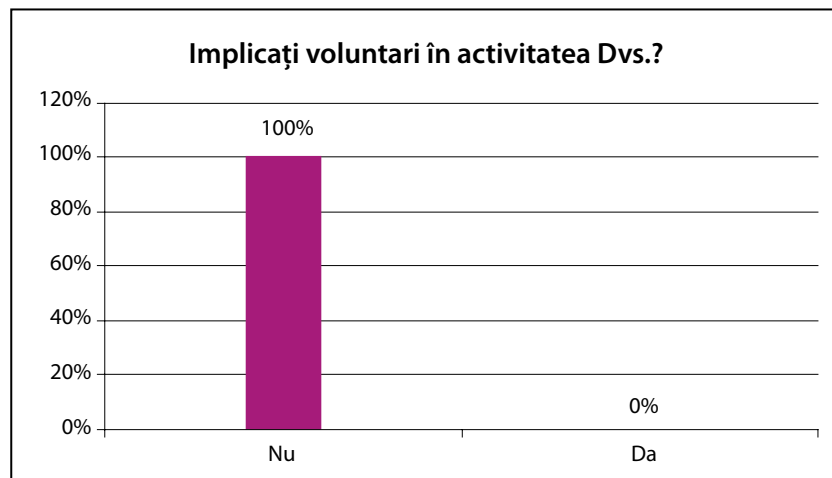
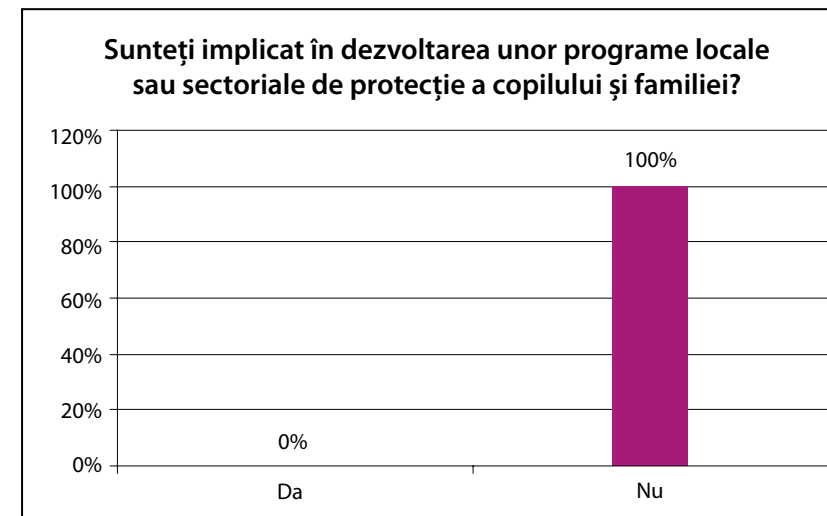
Aceasta nu este o simplă lacună în relația cu publicul, dar este efectiv o imperfecțiune existentă în practicile de activitate ale serviciului de probațiune cu beneficiarii.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

Despre acest lucru ne vorbește și faptul că numai 63% din beneficiari afirmă că cunosc drepturile pe care le au ca beneficiari ai probațiunii, iar 10% susțin că nu le cunosc deloc.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

Toți respondenții din rândul consilierilor de probațiune au indicat că nu sunt implicați în dezvoltarea unor programe locale sau sectoriale de protecție a copilului și a familiei; de asemenea au menționat că serviciul de probațiune nu implică voluntari în activitatea desfășurată.

Consilieri de probațiune:**Consilieri de probațiune:**

Aceste date demonstrează o dată în plus că implicarea serviciului în activități comunitare și a comunității în activități de probațiune, practic, nu există.

Totuși este evident că nu există o izolare completă a serviciului de probațiune. Optsprezece consilieri au menționat faptul că în îndeplinirea atribuțiilor colaborează cu diferite ONG-uri sau confesiuni religioase. Același număr de consilieri au indicat și faptul că colaborează cu autoritățile locale sau centrale. Doar un singur consilier a menționat experiența colaborării cu școala.

După părerea consilierilor, cele mai mari dificultăți în colaborarea cu structurile guvernamentale și neguvernamentale apar din cauza nereceptivității și lipsei de informație despre serviciul de probațiune.

Oricum ar fi, implicarea resurselor comunitare pare a fi factorul de potențial succes pentru serviciul de probațiune, dacă va cunoaște cum să valorifice aceste parteneriate. Importanța parteneriatelor și a implicării comunității este reflectată în practicile altor state și în unele prevederi ale actelor internaționale. Astfel, Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo) 45-110 din anul 1990¹, în preambul, menționează: „Adunarea Generală... Convinșă că **pedepsele de înlocuire a închiderii pot constitui un mijloc eficace de tratament al delincvenților în cadrul colectivității, în interesul delincventului ca și al societății**, Conștientă de faptul că pedepsele restrictive de libertate nu sunt justificate decât din punctul de vedere al securității publice, al prevenirii crimei, al necesității unei sancțiuni juste și al dorinței de schimbare a hotărârii și că **obiectivul ultim al justiției penale este reintegrarea socială a delincvenților**, ... Adoptă...”

În „Principii generale” este recunoscută importanța implicării comunității în tratamentul delincvenței: „Prezentele Reguli vizează **încurajarea colectivității să participe mai mult la procesul justiției penale** și, în mod special, **la tratamentul delincvenților, ca și la dezvoltarea la aceștia din urmă a simțului de responsabilitate față de societate**”. Se va aborda, în ideea respectării garanțiilor juridice și a regulilor de drept, **tratarea cazului delincvenților în cadrul comunității**, evitând pe cât posibil recursul la o procedură judecătorească sau la tribunale. **Măsurile neprivative de libertate trebuie să**

¹ Cea de-a 68-a Sesiune Plenară, 14 decembrie 1990.

fie aplicate conform principiului de intervenție minimală. De asemenea, statutul persoanei supuse unei măsuri neprivative trebuie să fie stabilit numai de autoritatea competentă: „Demnitatea delincventului supus unor măsuri neprivative de libertate, drepturile delincventului nu pot face obiectul mai multor restricții decât cele autorizate de autoritatea competentă ce a dat hotărârea de bază”.

Capitolul V, *Executarea măsurilor neprivative de libertate*, conturează anumite principii de activitate a consilierului de probațiune. Astfel, pct. 10, *Supravegherea*, prevede: „Supravegherea are ca obiect reducerea cazurilor de recidivă și ușurarea reintegrării delincventului în societate în așa fel încât să fie reduse la maximum șansele acestuia de recidivă. Pentru fiecare măsură neprivativă de libertate, este bine a fi determinat regimul de supraveghere și de tratament cel mai bine adaptat delincventului în scopul de a-l ajuta să se corijeze. Dacă este nevoie, **ar trebui ca delincvenții să beneficieze de asistență psihologică, socială și materială și să fie date dispoziții pentru întărirea legăturilor acestora cu comunitatea și facilitarea reintegrării lor în societate.**”

Este foarte bine în anumite cazuri, pentru o măsură neprivativă de libertate, să se pună la punct **diferite soluții cum ar fi metodele individualizate, terapia de grup, programele cu găzduirea și tratamentul specializat al diferitelor categorii de delincvenți**, în așa fel încât să se răspundă cât mai eficace nevoilor acestora din urmă. Tratamentul este condus de specialiști având pregătirea necesară și o experiență practică corespunzătoare. Atunci când se hotărăște că un tratament este necesar, este bine să fie analizate antecedentele, personalitatea, aptitudinile, inteligența și valorile delincventului, în special circumstanțele ce au condus la producerea infracțiunii. **Pentru aplicarea măsurilor neprivative de libertate, autoritatea competentă poate face apel la concursul colectivității și al vectorilor de socializare.**

Capitolul VII, *Bunăvoința și alte resurse ale colectivității*, reiterează importanța implicării comunității în tratamentul delincvenței: „**Participarea colectivității trebuie încurajată, căci ea constituie o resursă capitală și unul din mijloacele cele mai importante de consolidare a legăturilor dintre delincvenții supuși măsurilor neprivative de libertate și familiile lor și comunitate.** Această participare trebuie să completeze eforturile serviciilor însărcinate cu administrarea justiției penale. **Participarea colectivității trebuie să fie considerată ca o ocazie pentru membrii săi de a contribui la protejarea societății lor.**”

Puterile publice, sectorul privat și marele public trebuie să fie încurajate să secondeze organizațiile benevole care participă la aplicarea măsurilor neprivative de libertate. Trebuie să se organizeze în mod regulat conferințe, seminarii, simpozioane și alte activități, în scopul de a demonstra că participarea publicului este necesară pentru aplicarea măsurilor neprivative de libertate. Trebuie să fie folosite toate mijloacele de informare în masă pentru a determina publicul să adopte o atitudine constructivă care să se concretizeze prin activități care să favorizeze o aplicare a tratamentului în mediul liber și integrarea socială a delincvenților. **Trebuie făcut totul pentru a informa publicul asupra importanței rolului său în aplicarea măsurilor neprivative de libertate.**

O atenție deosebită, inclusiv în contextul insuficienței resurselor umane profesionale angajate permanent, trebuie acordată voluntarilor. Conform regulii 19, voluntarii sunt selecționați cu grijă și crutați după aptitudinile cerute de activitățile luate în considerare și interesul purtat acestora. Ei sunt pregătiți în vederea responsabilităților speciale care le vor fi încredințate și pot primi sprijin și sfaturi din partea autorității competente pe care o și pot consulta. **Voluntarii îi încurajează pe delincvenți și familiile acestora să lege legături concrete cu colectivitatea și să le extindă, întrucât primesc sfaturi și alte forme de asistență adecvată, în funcție de mijloacele lor și de nevoile delincvenților.** În exercitarea funcțiilor lor, voluntarii au o asigurare împotriva accidentelor și rănilor și sunt asigurați

de un terț. Cheltuielile sunt autorizate în legătură cu munca lor și le sunt rambursate. Serviciile pe care le prestează în favoarea comunității trebuie să fie recunoscute în mod oficial”.

Eficiența implementării sancțiunilor comunitare este direct corelată cu implicarea diferitor instituții ce desfășoară activități conexe. Programele referitoare la măsurile neprivative de libertate trebuie să fie planificate și puse în practică în mod sistematic, ca parte integrantă a sistemului de justiție penală în procesul de dezvoltare națională. Programele trebuie să fie revăzute și evaluate în mod regulat, astfel încât aplicarea măsurilor neprivative de libertate să fie mai eficace. Trebuie să fie efectuat un examen periodic pentru evaluarea funcționării măsurilor neprivative de libertate și a vedea în ce măsură ele permit atingerea obiectivelor fixate. **Serviciile dorite trebuie să fie puse la punct la diferite niveluri pentru a asigura legătura între serviciile responsabile cu măsurile neprivative de libertate, alte sectoare din sistemul de justiție penală, organismele de dezvoltare socială și protecție socială publice și private, în domenii cum sunt sănătatea, locuințele, educația și munca, pe de o parte, și mass-media, pe de altă parte.**

Recomandarea 22 (2002) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind îmbunătățirea aplicării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare² menționează că „liderii politici și administrativi și populația de rând trebuie să primească informație periodică despre beneficiul economic și social care rezultă din recurgerea redusă la pedeapsa cu închisoarea și recurgerea sporită la sancțiunile și măsurile comunitare. Trebuie să existe o politică a relațiilor publice ce se referă la căile de comunicare locale. Informația trebuie să pună accentul pe faptul că sancțiunile și măsurile comunitare pot implica supravegherea eficientă și controlul asupra infractorilor. Autoritățile de drept și personalul serviciilor de implementare trebuie să creeze canale de comunicare care să informeze regulat despre aspectele practice de recomandare și implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare. Deoarece reintegrarea socială reprezintă scopul principal de implementare a sancțiunilor și măsurilor comunitare, **serviciile trebuie să colaboreze activ cu comunitățile locale, spre exemplu: prin implicarea persoanelor din comunitate în supravegherea infractorilor sau prin colaborarea în scheme de prevenire a infracțiunilor la nivel local.**”

La conceperea programelor și intervențiilor, în contextul **sancțiunilor și măsurilor comunitare, trebuie acordată o atenție specială impactului lor probabil asupra infractorilor**, mai ales în ceea ce privește: abilitățile de bază (de exemplu, capacitatea de a citi și a socoti, de a rezolva probleme, de a se descurca în relațiile personale și familiale, comportamentul prosocial); nivelul educațional și situația ocupațională; posibila dependență de droguri, alcool, medicamente și adaptarea orientată spre comunitate. **Distribuirea infractorilor la programe și intervenții specifice trebuie să se ghideze după criterii specifice**, cum ar fi capacitatea lor de a răspunde intervenției, pericolul pe care se presupune că îl reprezintă pentru public și/sau pentru personalul responsabil de program sau intervenție și factorii personali sau sociali care implică probabilitatea de a recidiva. În acest scop, trebuie dezvoltate și folosite metode sigure de evaluare, care să permită această distribuție. Trebuie puse la dispoziția autorităților/persoanelor interesate informații despre aceste proceduri. **Trebuie acordată o atenție specială dezvoltării unor programe și intervenții pentru infractorii care au recidivat cu infracțiuni grave sau care sunt de așteptat să o facă.** În lumina recentelor descoperiri ale cercetărilor, aceste programe și intervenții ar trebui să folosească mai ales metode comportamentale cognitive, de exemplu, învățarea infractorilor să se gândească la implicațiile comportamentului lor infracțional, sporirea conștiinței lor de sine și a autocontrolului, recunoașterea și evitarea situațiilor care precedă acte infracționale și oferirea posibilității de a exersa comportamentul prosocial.

² Adoptată de Comitetul de Miniștri la 29 noiembrie 2000 la a 731-a Întâlnire a Reprezentanților Miniștrilor.

Recomandarea Rec (2003) 21 cu privire la parteneriatul în prevenirea infracțiunii³ recunoaște că utilizarea numai a justiției penale tradiționale și a măsurilor de executare a legii nu s-a dovedit a fi suficient de eficientă în reducerea numărului și impactului problemelor infracționale contemporane. Situația infracțională și preocuparea tot mai sporită de problemele infracționale produc un **sentiment de insecuritate** rețruit de mulți oameni în Europa, care în cazuri extreme **poate fi asociat cu pierderea încrederii în autoritățile politice, lege și instituțiile responsabile de executarea ei**, și care, ulterior, poate provoca lipsă de toleranță, eliminare și xenofobie. Cercetările au demonstrat că, în cadrul abordărilor tradiționale, dezvoltarea și implementarea strategiilor de prevenire a infracțiunii cu implicarea societății și a autorităților locale sunt potențial eficiente și valoroase. **Abordarea efectivă de prevenire pentru reducerea infracțiunii și dauna asociată trebuie să implice stabilirea relațiilor de parteneriat între actorii-cheie respectivi la toate nivelurile – național, regional și local – pentru a aborda în timp scurt, mediu și lung cauzele și posibilitățile infracțiunii, a reduce riscurile pentru potențialele victime și, prin urmare, a contribui la calitatea vieții prin sporirea siguranței în societate.**

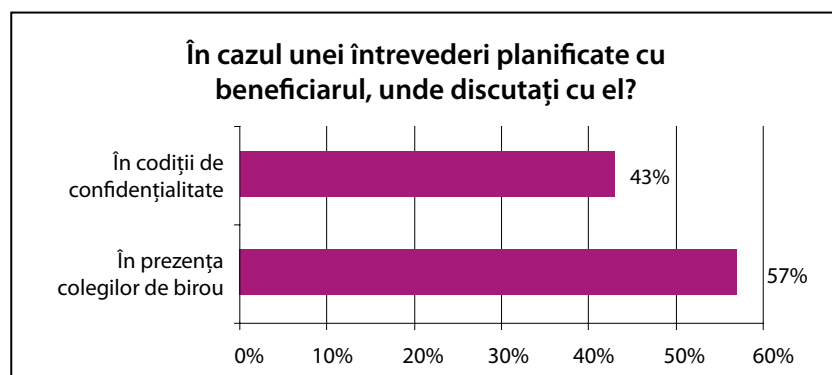
2. ORGANIZAREA MUNCII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE

Sondajele efectuate au relevat și anumite aspecte-cheie în ceea ce privește organizarea muncii consilierilor de probațiune, precum și problemele cu care se confruntă aceștia în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin.

Printre impedimentele principale în îndeplinirea atribuțiilor lor, în mod pregnant apare problema lipsei resurselor și a condițiilor adecvate de muncă. Astfel, aproape trei pătrimi din consilieri au indicat, de exemplu, lipsa mijloacelor pentru deplasarea în localități; lipsa rechizitelor de birou și a tehnicii necesare sunt problemele cel mai des întâlnite la întocmirea rapoartelor prezentențiale. Numai 10% din consilieri au indicat că nu au impedimente în îndeplinirea atribuțiilor.

Aproximativ 43% din consilieri consideră că finanțarea adecvată a serviciului de probațiune este aspectul care are nevoie de îmbunătățire primordială. Mai mult de jumătate din consilieri au indicat că nu au posibilitatea să intervieveze beneficiarii în condiții de confidențialitate, iar 6% din consilieri au menționat că uneori biroul le este ocupat și atunci sunt nevoiți să discute cu beneficiarii în coridor.

Consilieri de probațiune:

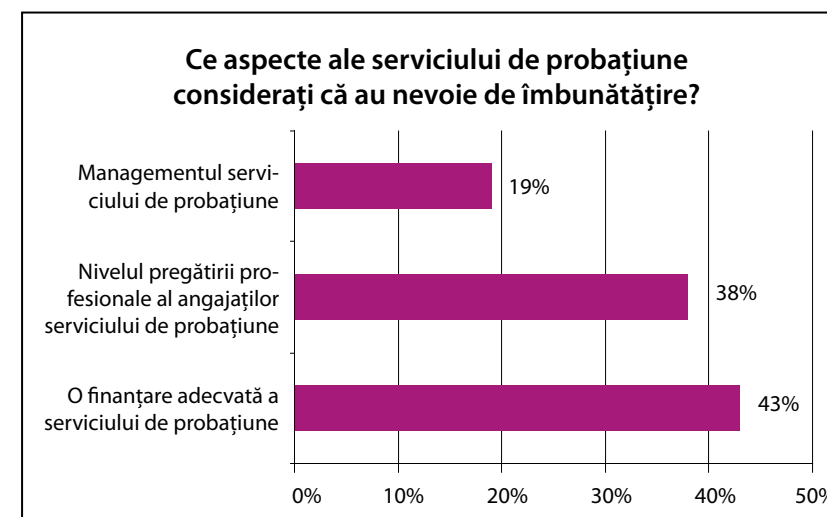
³ Adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 24 septembrie 2003, la cea de-a 853-a Întrunire a Prim-miniștrilor.

Unii consilieri au indicat că au întâlniri cu beneficiarii afară, în parc. Acesta poate fi și un indicator al adaptării tactice a consilierilor la lucrul lor (uneori este bine să te întâlnești în altă parte), totuși mențiuni de tipul „ne întâlnim afară și vorbim încet” mai degrabă arată că consilierii o fac de nevoie decât din considerente de tactică.

Fiind rugați să identifice necesități concrete pe care le au în acest domeniu în ordinea descrescătoare, s-a menționat: lipsa accesului la internet, lipsa unui mijloc de transport sau a combustibilului pentru acesta, insuficiența calculatoarelor (de exemplu, există un calculator pentru 5 persoane), precum și nevoia de tot ansamblul de birotică: calculatoare, imprimantă, internet, telefon. Mai puțin, consilierii au indicat astfel de necesități cum sunt abonarea la Monitorul Oficial al Republicii Moldova, scaune, blanchete, întreținerea calculatorului, rechizite de birou, baza de date „Acces”, bază de date pentru penitenciar, hârtie, timbre poștale etc.

Un alt impediment pentru o activitate eficientă este pregătirea insuficientă a angajaților serviciului de probațiune. De fapt, această problemă au menționat-o în continuare practicienii din cadrul organelor de drept și. Aproximativ 38% din consilieri constată existența acestei probleme.

Consilieri de probațiune:

Fiind rugați să-și evalueze cunoștințele în diferite domenii de activitate, răspunsurile au dat dovadă de o cunoaștere uniformă, dar redusă a tuturor aspectelor muncii pe care o prestează.

Consilieri de probațiune:

Cum evaluați cunoștințele Dvs. în domeniul probațiunii?

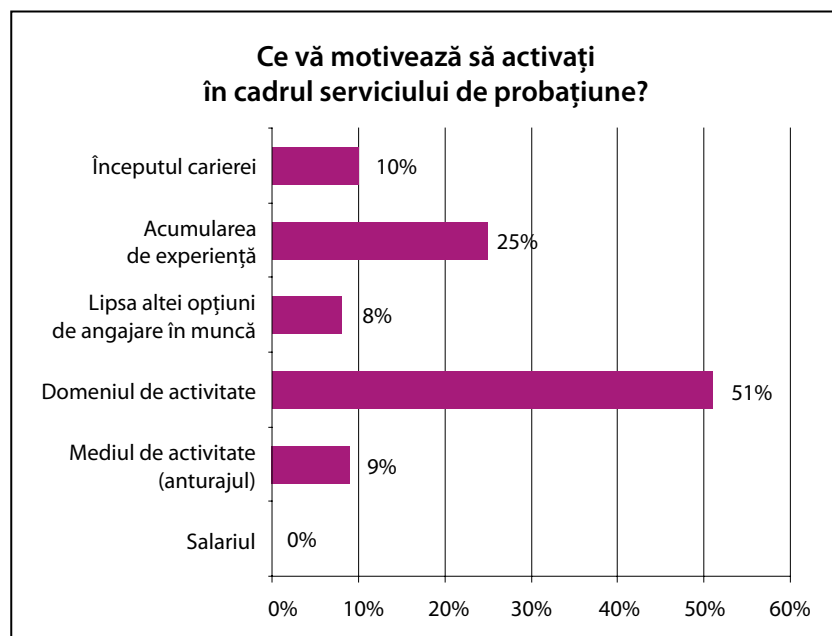
Cum evaluați cunoștințele Dvs. în domeniul probațiunii?	Note:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Misiune, funcții, atribuții ale serviciului de probațiune	0%	0%	0%	0%	0%	0%	17%	35%	35%	13%

Legislația și actele internaționale în domeniul probațiunii	0%	0%	5%	0%	13%	13%	26%	26%	17%	0%
Principiile probațiunii	0%	0%	0%	0%	0%	0%	22%	17%	35%	26%
Tehnici și metode de lucru în cadrul probațiunii	0%	0%	0%	0%	0%	5%	22%	39%	29%	5%
Aspecte manageriale ale activității de probațiune	0%	0%	0%	0%	5%	13%	22%	46%	9%	5%
Particularitățile lucrului cu copiii în conflict cu legea	0%	0%	0%	0%	0%	13%	17%	38%	27%	5%
Particularitățile lucrului consilierului de probațiune cu alte categorii de beneficiari	0%	0%	0%	0%	0%	0%	13%	53%	26%	8%

Aproximativ 20% din consilieri au indicat că la începutul activității nu erau pregătiți pentru munca lor, iar un procent mai mic consideră că la începutul activității de consilier de probațiune aveau cunoștințe necesare pentru serviciu la nivel mediu sau superficial, obținute în mare măsură în urma participării la seminare de instruire. Majoritatea consilierilor însă au evitat să răspundă la această întrebare.

Cu toate acestea, în ceea ce privește aspectele profesionale ale consilierilor, cercetarea a relevat un aspect pozitiv, care constă în atitudinea acestora față de munca pe care o prestează. Astfel, majoritatea (51%) sunt motivați să activeze în cadrul serviciului de probațiune fiindcă le place domeniul de activitate.

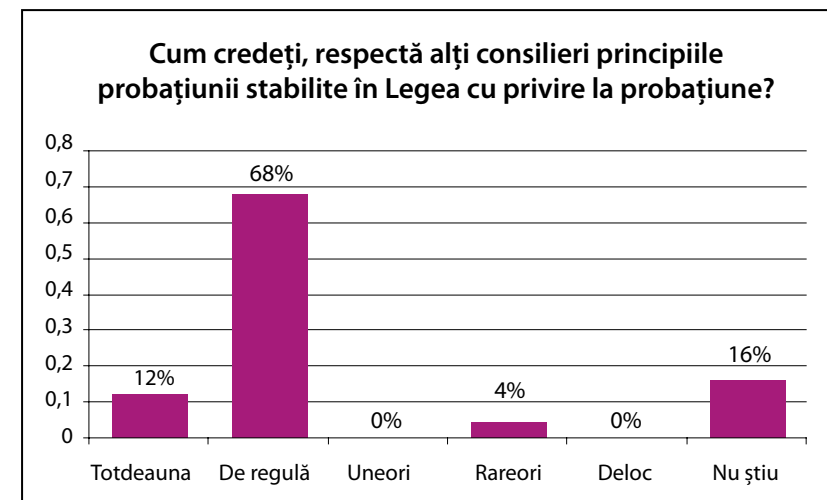
Consilieri de probațiune:

Această atitudine se reflectă și în atmosfera de lucru existentă în cadrul serviciului. A fost menționată nemulțumirea privind interacțiunea anterioară cu secția civilă.

La fel, majoritatea consilierilor de probațiune (80%) consideră că consilierii au o atitudine de respect față de principiile probațiunii, stabilite de Legea cu privire la probațiune.

Consilieri de probațiune:

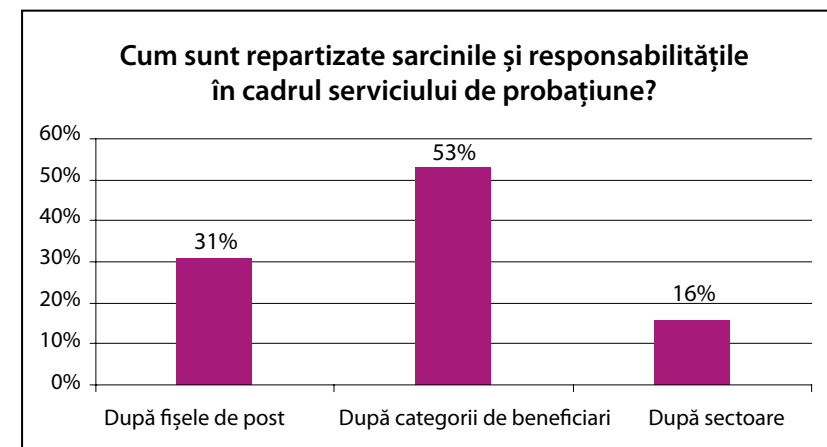

O altă problemă, semnalată mai puțin de către consilieri (numai 19%), este și managementul ineficient al serviciului. În cadrul sondajului, a fost relevat faptul că această problemă poate fi mai gravă decât se percepe.

S-a constatat că nu există o uniformitate în ceea ce privește organizarea lucrului consilierilor de probațiune. Aceasta nu ar fi în sine neapărat o problemă, dar situația necesită un studiu mai profund.

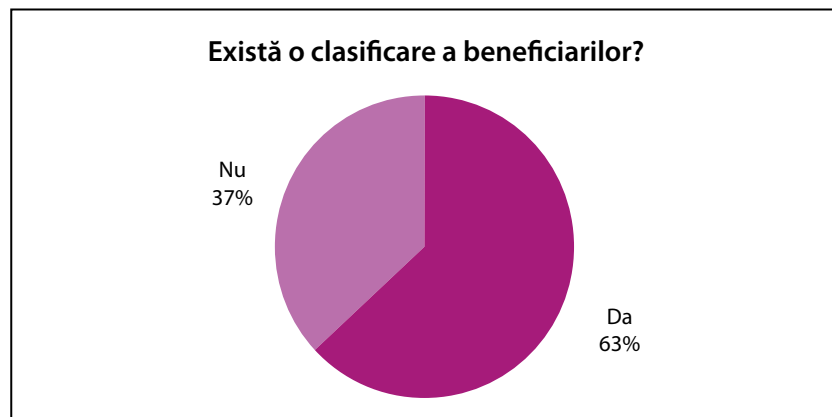
Astfel, nu există o uniformitate în stabilirea criteriilor de repartizare a sarcinilor și responsabilităților în cadrul serviciului de probațiune. În majoritatea cazurilor, aceasta are loc după categoriile de beneficiari, al doilea criteriu fiind fișa de post a consilierului, fiind urmată de repartizarea teritorială a volumului de muncă.

Consilieri de probațiune:

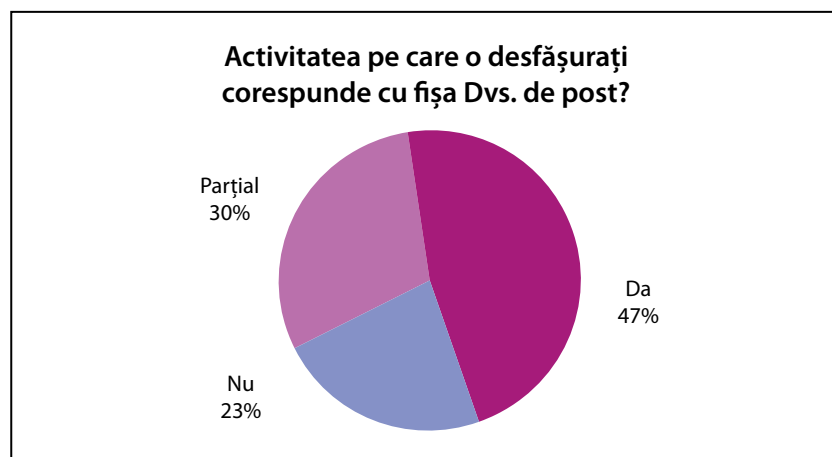
Nu există uniformitate și sub alte aspecte ale organizării muncii consilierilor. Astfel, de exemplu, 63% din consilieri au indicat că în cadrul oficiilor în care activează există o clasificare a beneficiarilor, iar 37% au indicat lipsa unei astfel de clasificări. În ordinea descreșterii, drept criterii de clasificare a beneficiarilor se aplică clasificarea în funcție de riscul sporit sau redus al beneficiarilor, beneficiari cu sau fără antecedente penale, în funcție de nevoile sociale, în funcție de gravitatea infracțiunii și trecutul infracțional, în funcție de starea psihologică, nivelul educațional și gradul de recidivă.

Consilieri de probațiune:

Îngrijorător este faptul că aproximativ o pătrime din consilieri consideră că activitatea desfășurată de ei nu corespunde fișei de post, iar o treime au indicat faptul că această activitate corespunde parțial fișei de post.

Consilieri de probațiune:

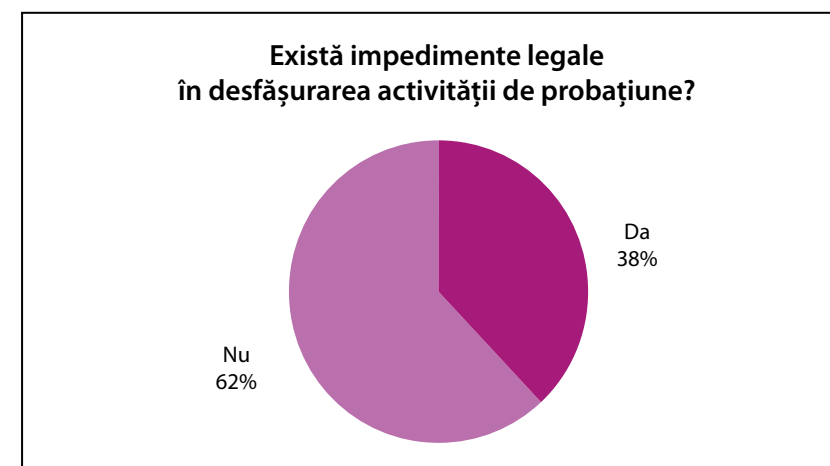
Numărul mare al consilierilor care consideră că sunt nevoiți să facă lucruri ce nu sunt incluse în fișa de post poate fi explicat fie prin faptul că aceștia nu cunosc sau nu înțeleg bine ceea ce este inclus în fișa lor de post, fie că aceasta lipsește, fie că într-adevăr sunt nevoiți să îndeplinească activități ce

nu sunt incluse în fișa de post. Oricare din aceste situații reprezintă un motiv de îngrijorare și necesită măsuri pentru remediere.

Ca metode de evaluare a muncii consilierilor de probațiune se folosesc cel mai frecvent atestarea, constatarea rezultatelor obținute, modul de punere în aplicare a planului de intervenție, întocmirea raportului trimestrial de activitate. Sunt efectuate și controale periodice, verificarea dosarelor de supraveghere, a modului de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu.

Un al patrulea impediment sesizat de către consilieri constă în imperfecțiunea cadrului legal. Astfel, o bună parte din consilieri (38%) au sesizat existența impedimentelor legale în desfășurarea activității de probațiune.

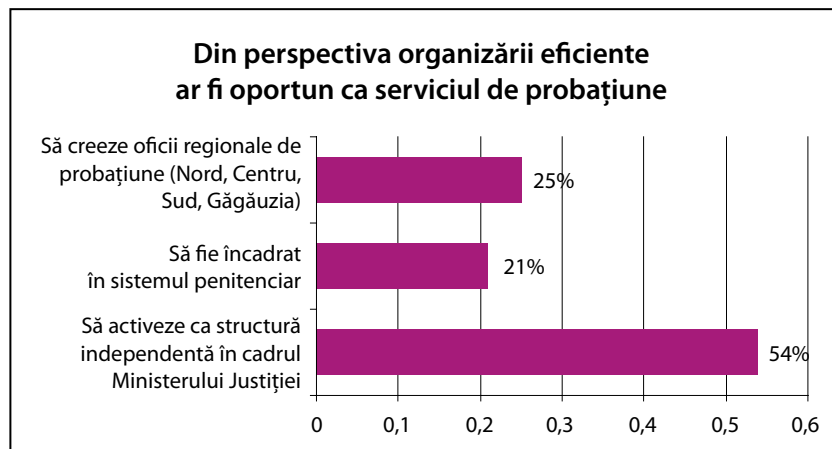
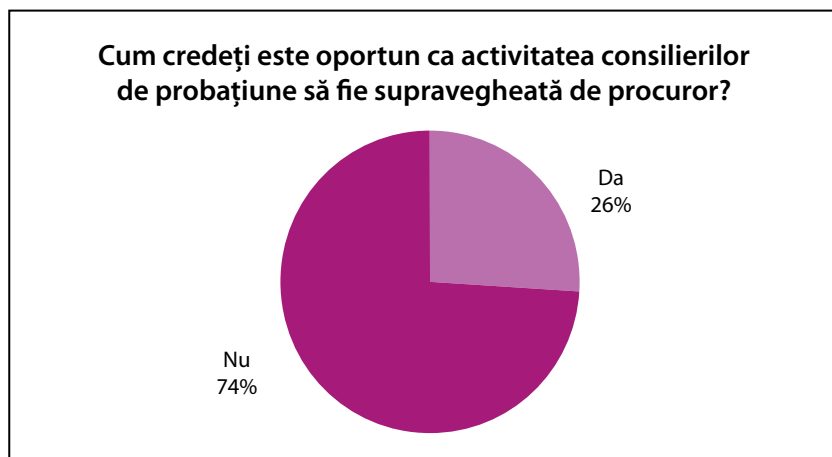
Consilieri de probațiune:

În mod concret, consilierii au indicat lipsa unor prevederi legale privind aducerea forțată a condamnaților, iar în cazul în care beneficiarul este dat în căutare, și imposibilitatea suspendării termenului de executare a pedepsei.

Printre alte impedimente au fost menționate și lipsa unei baze de date a sancțiunilor contravenționale, lipsa unei colaborări mai strânse cu alte organizații, răspunsuri întârziate din partea instanțelor judecătorești și organelor de poliție la interpelările/demersurile înaintate de Serviciul de Probațiune.

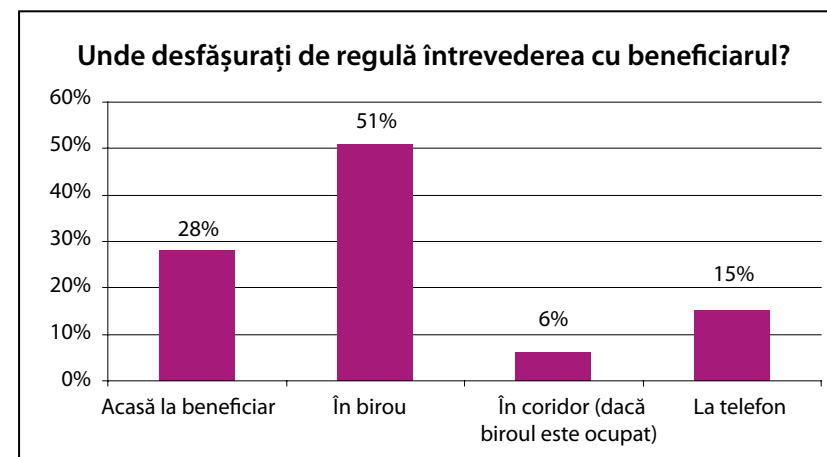
În ceea ce privește organizarea eficientă a serviciului de probațiune, consilierii cred că acesta ar trebui să activeze ca structură independentă în cadrul Ministerului Justiției (54%) și să fie create oficii regionale de probațiune (Nord, Centru, Sud, Găgăuzia). Majoritatea covârșitoare (74%) consideră că activitatea consilierilor nu trebuie să fie supravegheată de către procuror.

Consilieri de probațiune:**Consilieri de probațiune:**

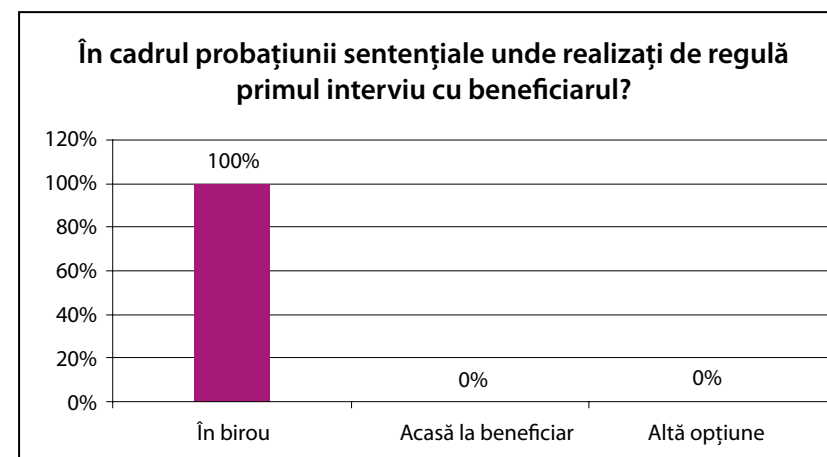
Majoritatea consilierilor sunt siguri că serviciul de probațiune va cunoaște o dezvoltare de succes. Dar pentru aceasta ar mai fi nevoie de întreprins unii pași cum ar fi informarea populației prin diferite metode publice despre sistemul probațiunii, conlucrarea și schimbul de experiență cu alte țări, fie și cu cele vecine, ca România, conlucrarea mai eficientă cu organizațiile internaționale, oferirea unei metodologii de lucru, organizarea trainingurilor atât pentru consilieri, cât și pentru beneficiari, elaborarea strategiei naționale de intervenție psihosocială, includerea în statele oficiilor a funcției de psiholog, asistent social.

3. INTERACȚIONAREA CONSILIERILOR CU BENEFICIARII

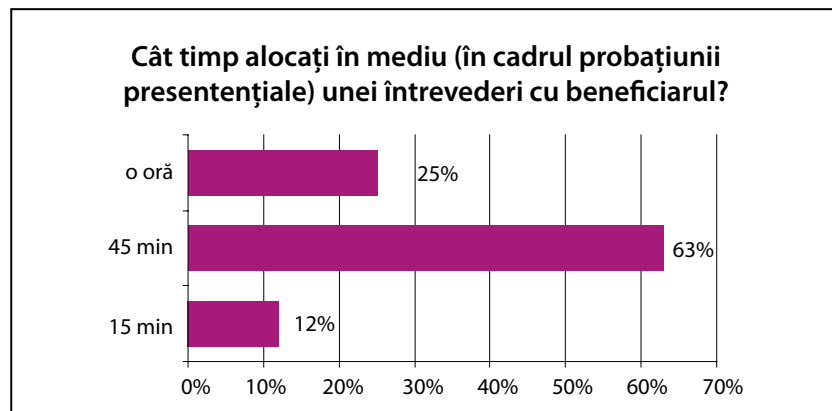
Contactul cu beneficiarul este esențial atât în cadrul probațiunii prezentențiale, cât și al celei sen-
tențiale. În acest sens, s-a constatat că în cadrul probațiunii prezentențiale, majoritatea întrevederilor (51%) de obicei au loc în biroul consilierului sau acasă la beneficiar (28%). Trist este faptul că 15% din consilieri au indicat că de obicei „întrevederea” o au prin intermediul telefonului.

Consilieri de probațiune:

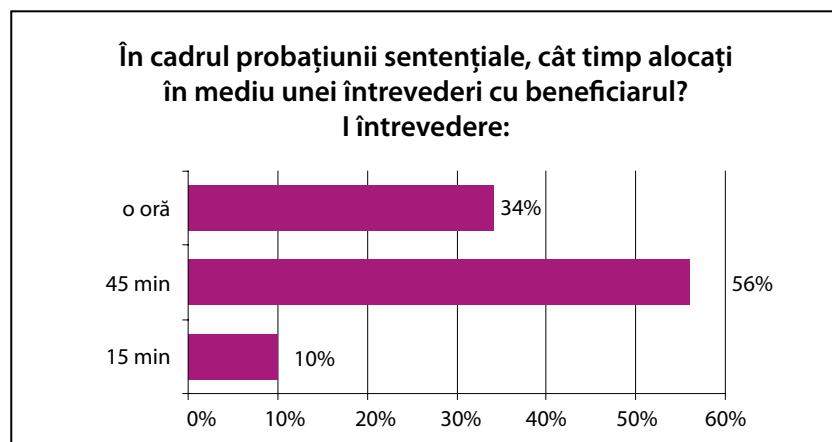
În cadrul probațiunii sen-
tențiale, 100% din consilieri au indicat că, de regulă, primul interviu cu be-
neficiarul are loc în birou.

Consilieri de probațiune:

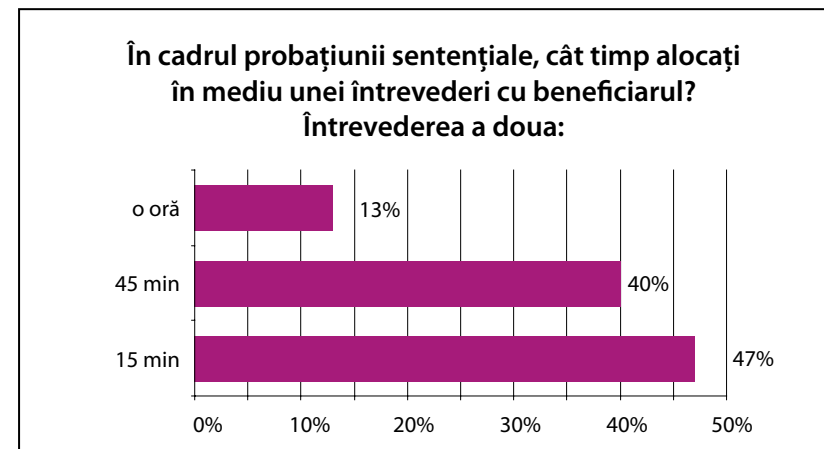
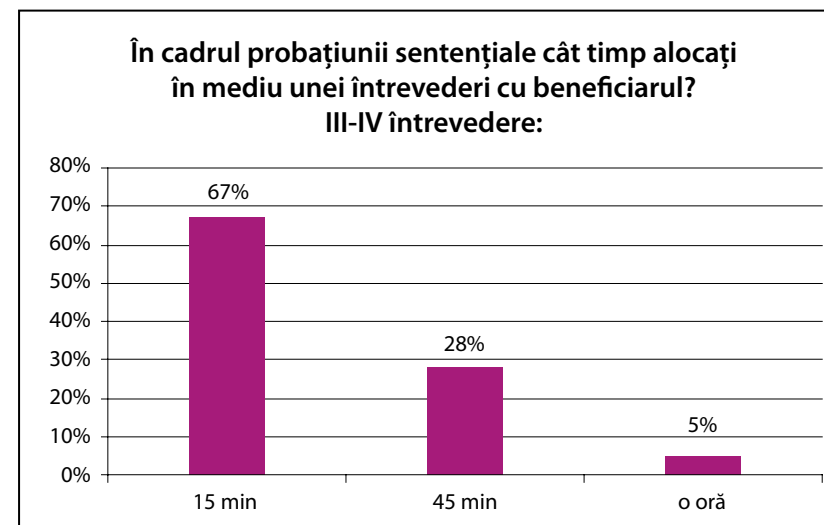
În medie, o întrevedere în cadrul probațiunii prezentențiale durează de cele mai multe ori aproximativ 45 min. (63% din consilieri). În 25 % din cazuri întrevederea durează o oră, iar în 12% doar 15 min.

Consilieri de probațiune:

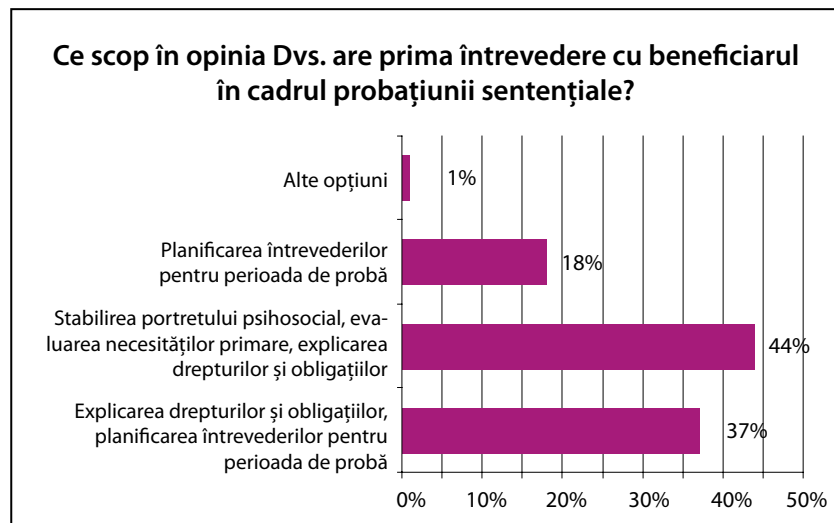
În cadrul probațiunii sentențiale, 56% din consilieri au indicat o durată medie a primei întâlniri de 45 min. Totuși, spre deosebire de probațiunea presentențială, 34% din respondenți au indicat o perioadă mai mare de o oră, astfel că întreprinderile în cadrul probațiunii sentențiale sunt de obicei mai de durată.

Consilieri de probațiune:

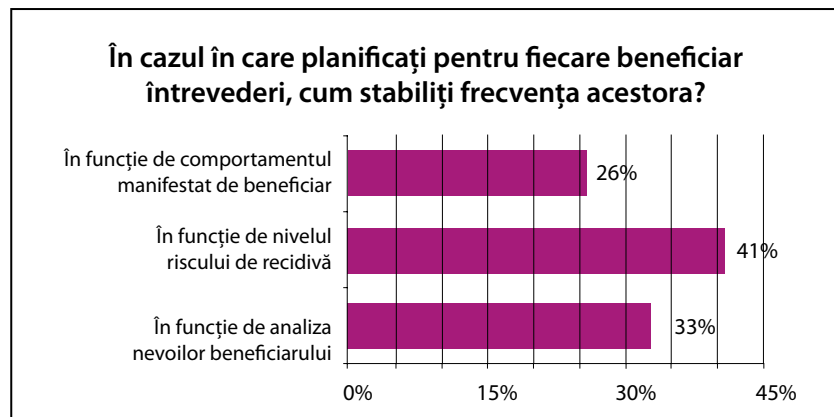
Cu cât mai multe întâlniri au loc, cu atât mai scurte sunt acestea ulterior.

Consilieri de probațiune:**Consilieri de probațiune:**

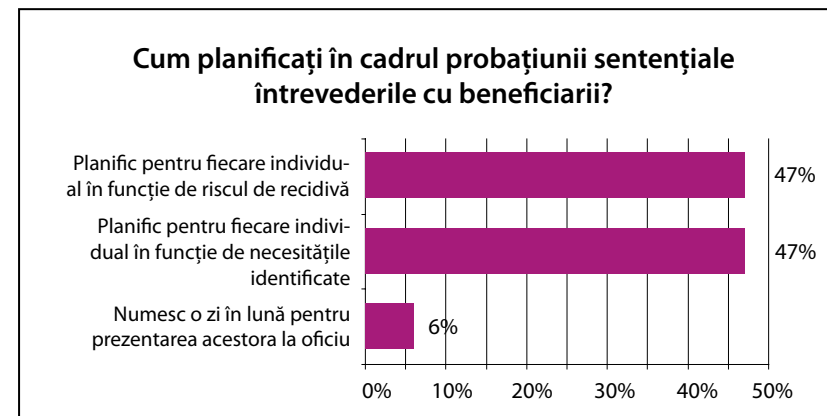
De obicei, prima întâlnire cu beneficiarul în cadrul probațiunii sentențiale are drept scop în majoritatea cazurilor fie stabilirea portretului psihosocial și evaluarea necesităților acestuia, fie explicarea drepturilor și obligațiilor, și planificarea altor întâlniri.

Consilieri de probațiune:

Frecvența întâlnirilor în mare măsură depinde de riscul de recidivă sau de comportamentul manifestat de beneficiar.

Consilieri de probațiune:

De regulă, întâlnirile sunt planificate în mod individual.

Consilieri de probațiune:**Recomandări:**

1. Formularea de către serviciul de probațiune a unei strategii de comunicare cu publicul și cu partenerii săi de activitate și transmiterea unui mesaj clar despre necesitatea și avantajele implicării comunitare în desfășurarea activităților de probațiune.
2. Elaborarea și distribuirea materialelor informaționale (broșuri, postere informative), destinate publicului larg, privind misiunea și rolul probațiunii în asigurarea securității comunitare.
3. Cooptarea mass-media centrale și locale în mediatizarea bunelor practici de probațiune și a rolului comunității și a serviciilor comunitare în realizarea acestor bune practici (istorii de succes).
4. Crearea paginii web a serviciului de probațiune și plasarea permanentă pe această pagină a informațiilor relevante, destinate publicului larg, beneficiarilor serviciilor de probațiune și altor actori interesați referitor la activitățile de probațiune și la modalitatea de colaborare în desfășurarea acestor activități.
5. Organizarea și desfășurarea periodică a întrunirilor tematice la nivel local în domeniul securității și ordinii comunitare, cu implicarea serviciului de probațiune, a administrației publice locale, a organelor afacerilor interne, a serviciilor locale și comunitare, a reprezentanților sistemului de justiție.
6. Asigurarea explicării de către consilierii de probațiune a drepturilor și obligațiilor beneficiarilor serviciului de probațiune, inclusiv în scris, însoțită de mesaje proactive privind misiunea și rolul serviciului de probațiune.
7. Consolidarea parteneriatelor reciproc avantajoase ale serviciului de probațiune cu instituțiile de învățământ ca potențială sursă de voluntari și oferirea posibilității de desfășurare a practicii și stagiilor în cadrul serviciului de probațiune.
8. Elaborarea metodologiei de estimare a necesităților de resurse pentru activitatea de probațiune și dotarea corespunzătoare a serviciului de probațiune cu resursele necesare.
9. Asigurarea instruirii inițiale a consilierilor de probațiune nou-angajați; desfășurarea unor activități de instruire a șefilor oficiilor de probațiune în domeniul managementului resurselor umane.
10. Revizuirea fișelor de post ale consilierilor de probațiune și asigurarea de către șefii oficiilor de probațiune a respectării fișei de post a consilierilor.

11. Elaborarea criteriilor de performanță în activitatea de probațiune, evaluarea obiectivă a consilierilor în baza acestor criterii și stimularea consilierilor de probațiune care au cele mai bune performanțe.
12. Formarea grupului de lucru în domeniul probațiunii, care ar elabora în mod participativ propuneri de modificare a cadrului legal referitor la aplicarea și executarea sancțiunilor în comunitate.
13. Asigurarea independenței funcționale a activității serviciului de probațiune în raport cu alte autorități ale administrației publice centrale și Procuratura Republicii Moldova prin determinarea statutului serviciului de probațiune (în cadrul Departamentului Instituții Penitenciare) și excluderea supravegherii activității de probațiune de către procuror.
14. Elaborarea și distribuirea ghidurilor metodologice de desfășurare a activităților de probațiune.
15. Elaborarea instrucțiunilor de activitate în cadrul serviciului de probațiune, care ar asigura o abordare uniformă privind clasificarea, interacțiunea și desfășurarea programelor cu beneficiarii serviciului de probațiune.
16. Elaborarea, instruirea consilierilor și aplicarea programelor individuale și de grup pentru beneficiarii serviciului de probațiune, adaptate la necesitățile beneficiarilor.

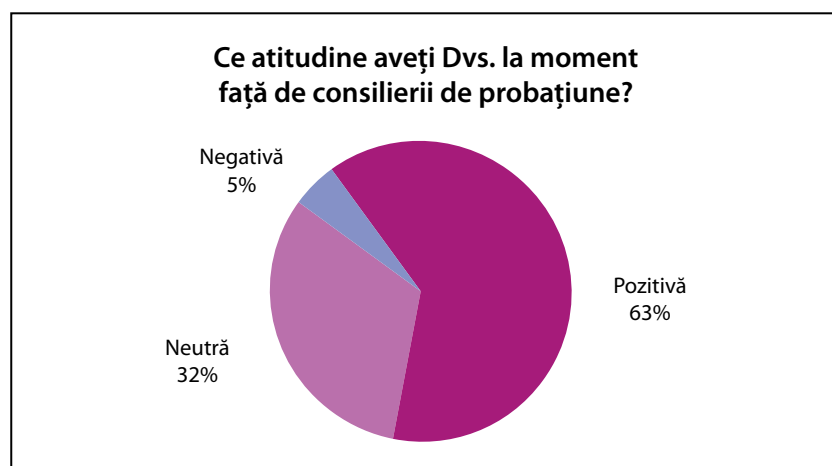
CALITATEA ACTIVITĂȚII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE

1. OPINIA BENEFICIARILOR FAȚĂ DE ACTIVITATEA CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE

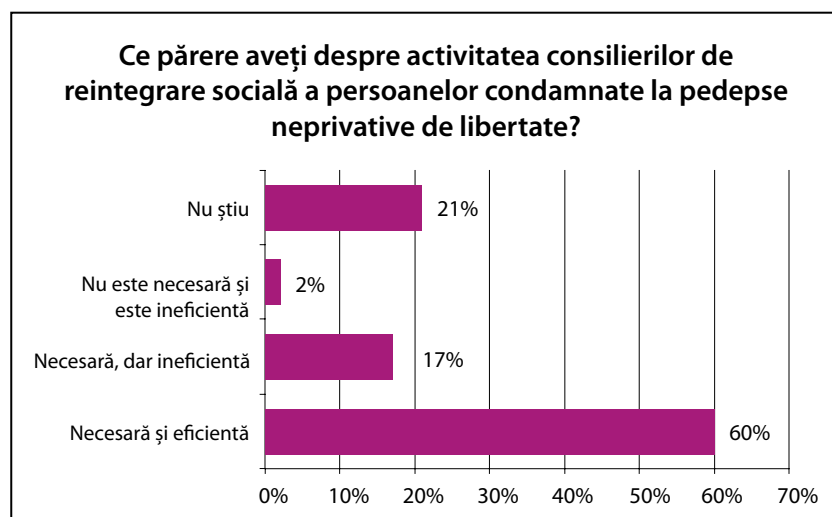
Cercetarea relevă că atitudinea beneficiarilor față de consilierii de probațiune este pozitivă, dar știm că există întotdeauna spațiu pentru îmbunătățire. Astfel, 63% din beneficiari au indicat o atitudine pozitivă, iar 5% din beneficiari – una negativă. Totuși, 32% din respondenți au semnalat o atitudine neutră, ceea ce ar echivala și cu o lipsă de atitudine.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

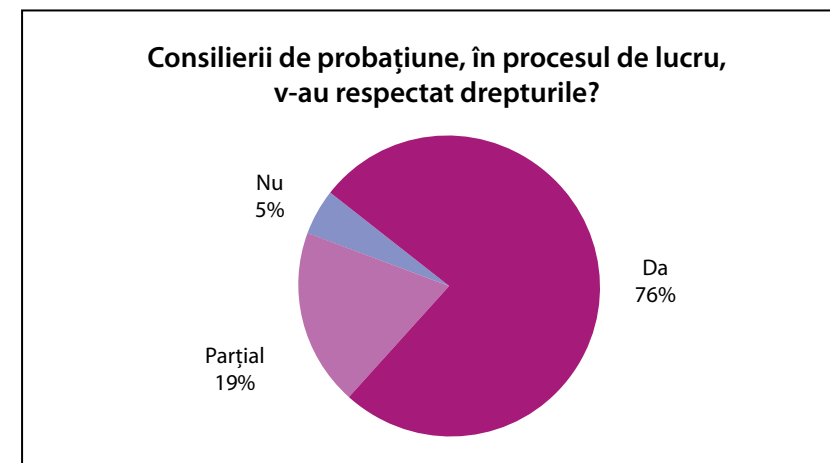
Cercetarea indică faptul că majoritatea beneficiarilor (60%) consideră activitatea consilierilor de probațiune ca fiind eficientă față de 19% care consideră că aceasta nu este eficientă.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

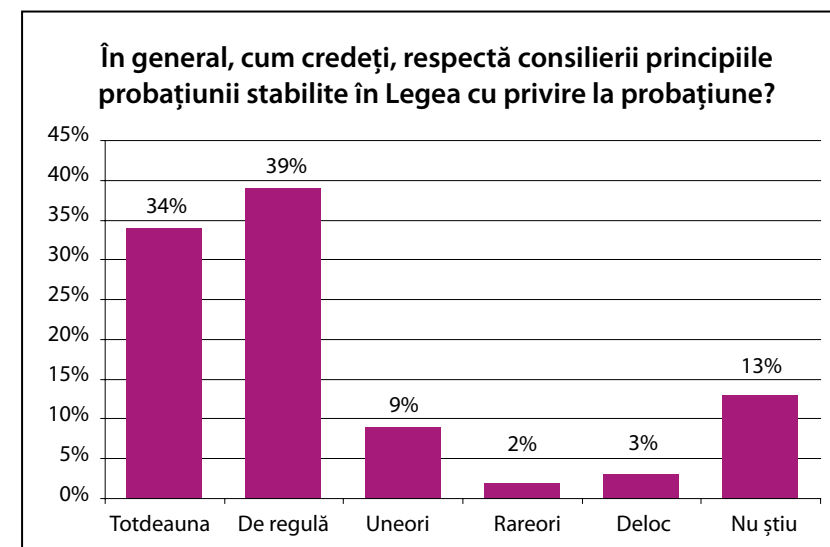
Opinia bună, într-o oarecare măsură, este creată de atitudinea pe care o au consilierii față de beneficiari. Astfel, mai mult de trei pătrimi din beneficiari au indicat faptul că consilierii de probațiune le-au respectat întru totul drepturile (față de 5% care au o părere contrară).

Beneficiarii serviciului de probațiune:

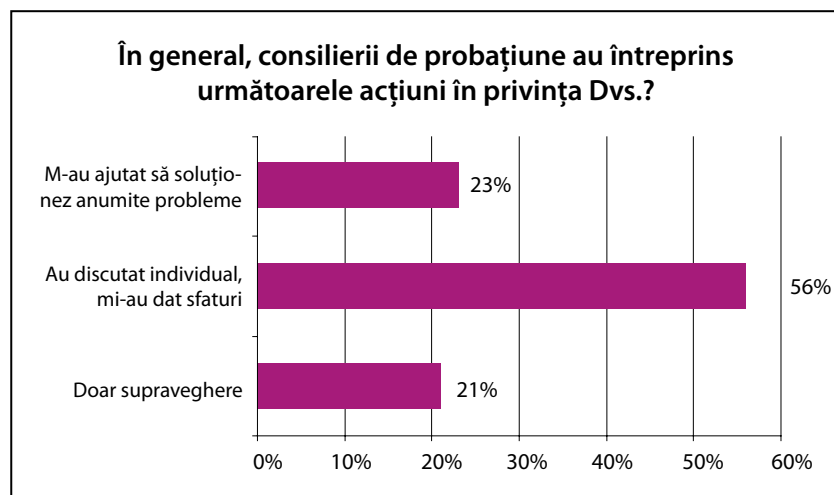
Atenția sporită și munca depusă de către consilierii de probațiune au convins aproximativ trei pătrimi din beneficiarii participanți la sondaj că aceștia întotdeauna sau de regulă respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune, față de numai 5% care consideră că acestea sunt respectate rareori sau deloc.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

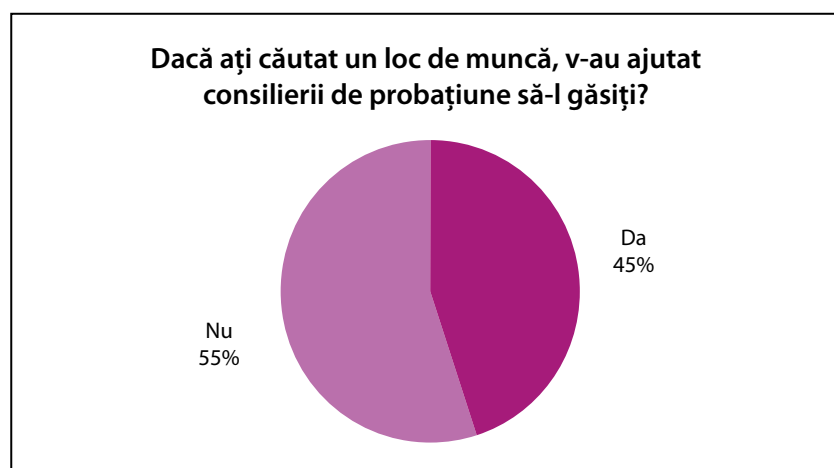

Totodată, spectrul serviciilor prestate de către consilieri de multe ori pare să fie limitat. Astfel, consilierii de probațiune i-au ajutat doar pe 45% din beneficiari în căutarea unui loc de muncă. De cele mai multe ori, consilierii de probațiune, din spusele beneficiarilor, s-au limitat la discuții individuale și sfaturi (56%), la acțiuni de supraveghere (21%) și doar în 23% din cazuri aceștia au întreprins acțiuni concrete în soluționarea anumitor probleme. Acțiunile consilierilor de probațiune de cele mai multe ori constau în asistență la perfectarea unor acte, găsirea unui loc de trai sau muncă, implicarea altor organe în vederea reintegrării persoanei în societate, sprijin în restabilirea unor relații cu persoanele apropiate.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

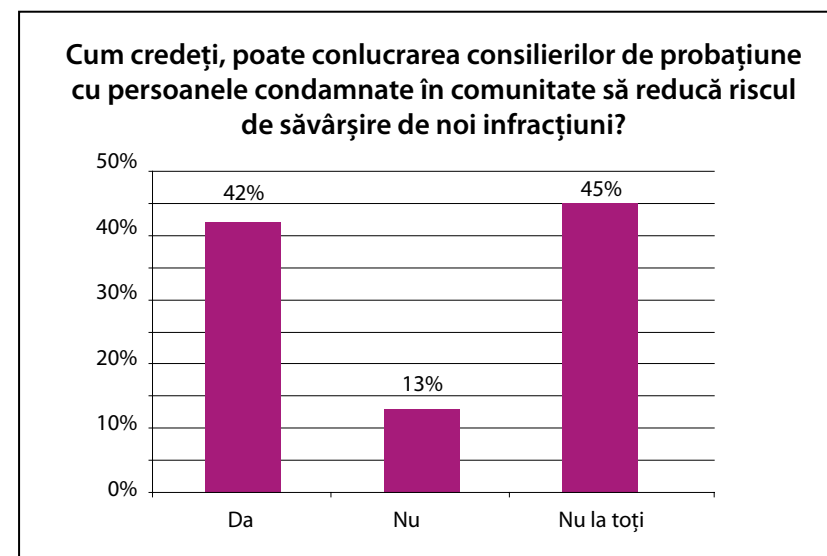
Beneficiarii serviciului de probațiune:

Totodată, beneficiarii au indicat drept cauze ale neadresării după ajutor faptul că nu sunt încrezători în receptivitatea consilierilor. Au fost și dintre cei care au avut opinii foarte critice la adresa serviciului de probațiune: „nu este în ordine în ceea ce privește acest serviciu. Ei ne cheamă pentru iscălitură, dar nu ne ajută cu nimic”; „nu folosește la nimic acest serviciu, deoarece nu fac nimic”.

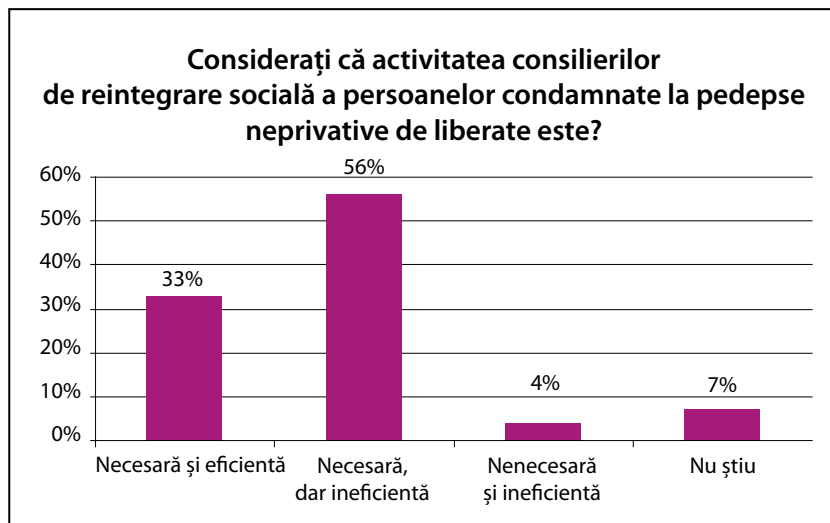
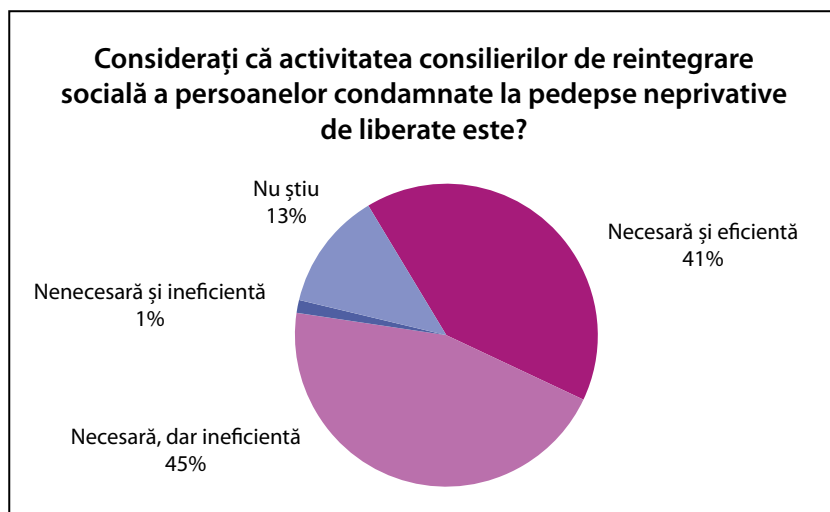
Aprecierea dată de beneficiari lucrului consilierilor de probațiune ar trebui să fie evaluată și prin prisma faptului viziunilor diferite în ceea ce privește reintegrarea beneficiarilor în societate. În acest sens consilierii de probațiune, par să nu fie pe aceeași undă cu beneficiarii. De exemplu, doar 15% din consilieri au indicat ca factor important pentru reintegrarea beneficiarilor menținerea relațiilor cu familia. Pe de altă parte, 43% din beneficiari consideră acest factor ca fiind unul important. Același lucru se constată și în privința angajării la muncă: 16% față de 43%. De asemenea, printre beneficiari există un nivel relativ scăzut de încredere în capacitatea consilierilor de probațiune de a ajuta persoanele condamnate în comunitate la reducerea riscului de săvârșire a noilor infracțiuni.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

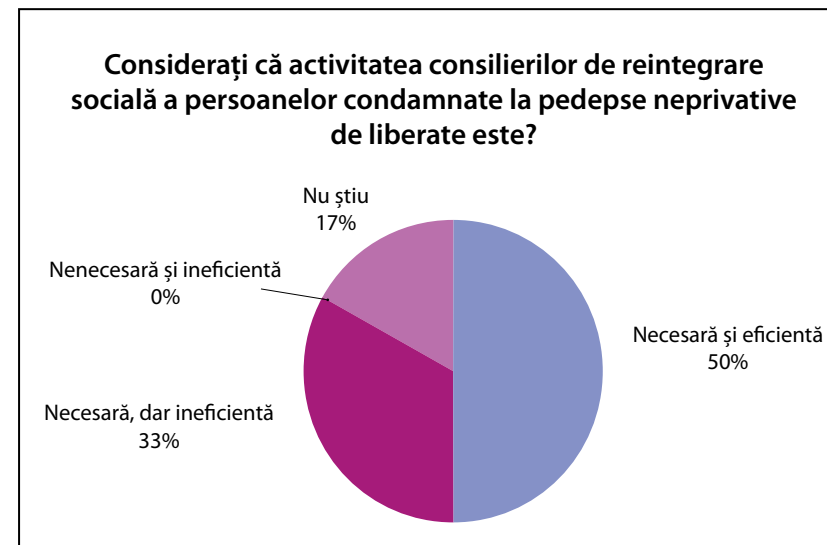
2. CALITATEA ACTIVITĂȚII CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE ÎN OPINIA JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR

În cadrul cercetării, s-a constatat o ușoară nemulțumire în ceea ce privește calitatea activității consilierilor de reintegrare socială a persoanelor condamnate la pedepse neprivative de libertate. Deși majoritatea procurorilor și judecătorilor consideră această activitate necesară (89% și, respectiv, 86%), o bună parte din aceștia, după cum se vede din tabelele de mai jos, consideră această activitate ineficientă.

Procurori:**Judecători:**

Un judecător a afirmat că, în prezent, serviciul de probațiune este un organ formal care ține evidența condamnaților.

Opinia acestor profesioniști este susținută și de reprezentanții APL. Toți cei care au avut o opinie de exprimat în privința necesității muncii consilierilor de probațiune au afirmat că aceasta este necesară. Totuși o treime din aceștia au considerat că activitatea consilierilor de probațiune nu este eficientă.

APL

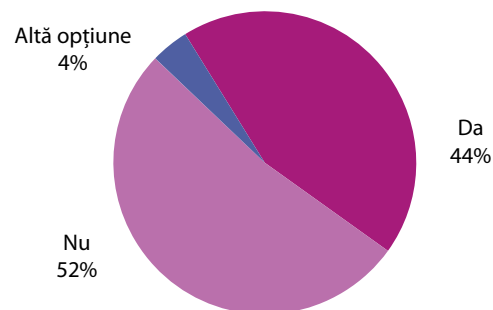
Probabil, din aceste considerente, o bună parte din respondenți (44% din judecători și 70% din procurori) consideră că este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror. Procurorii au argumentat această opțiune prin faptul că supravegherea e necesară deoarece consilierii nu întotdeauna își îndeplinesc sârguincios atribuțiile, nu au o pregătire adecvată, comit fraude, și în acest caz își vor îndeplini obligațiile conform legislației, se vor evita lezări ale drepturilor constituționale ale omului. Un procuror a afirmat că întotdeauna se comit încălcări. Deși aceste lucruri nu corespund în totalitate realității, ele semnaleză concludent opinia unor procurori vizavi de consilierii de probațiune.

De fapt, păreri similare au fost exprimate și de judecători. Astfel, pe lângă argumente neutre de genul: „este nevoie de un control al procurorului la executarea pedepsei, o supraveghere e bună deoarece disciplinează și îmbunătățește calitatea lucrului”, au fost menționate și aspecte negative ale acestei realități, cum ar fi faptul că consilierii nu-și îndeplinesc obligațiile, comit greșeli și sunt neglijenți, includ date neveridice, își îndeplinesc formal atribuțiile etc.

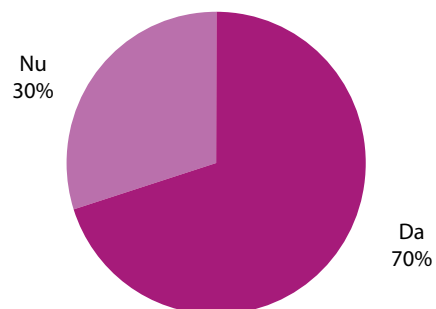
Pe de altă parte, se impune de menționat că cei care au fost împotriva supravegherii au menționat argumente pozitive care caracterizau munca consilierilor (își execută conștiincios obligațiile, sunt obiectivi, iar controlul poate influența obiectivitatea).

Judecători:

Considerați că este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

Procurori:

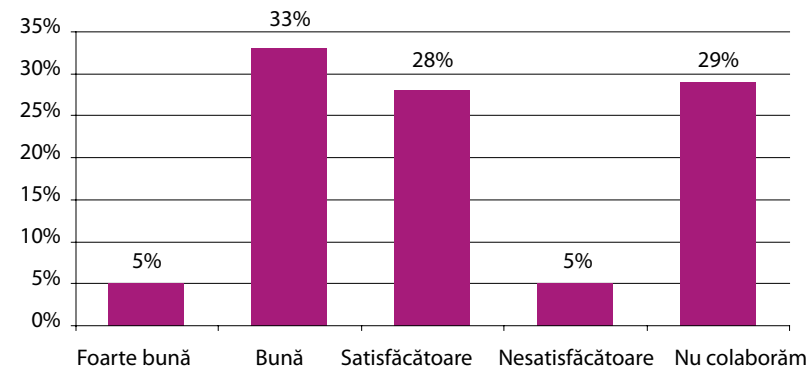
Considerați că este oportun ca activitatea consilierilor de probațiune să fie supravegheată de procuror?

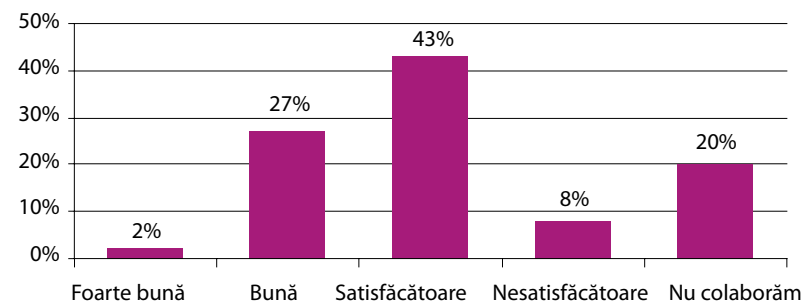
Atunci când este vorba de relațiile de muncă stabilite cu consilierii de probațiune, cei mai mulțumiți sunt judecătorii. Mai mult de jumătate din judecătorii care colaborează cu consilierii de probațiune consideră că relațiile cu aceștia sunt foarte bune sau bune. În rândul procurorilor această cifră constituie aproximativ 36%. Totuși, numărul nemulțumiților este aproximativ același atât în rândul judecătorilor, cât și în rândul procurorilor.

Judecători:

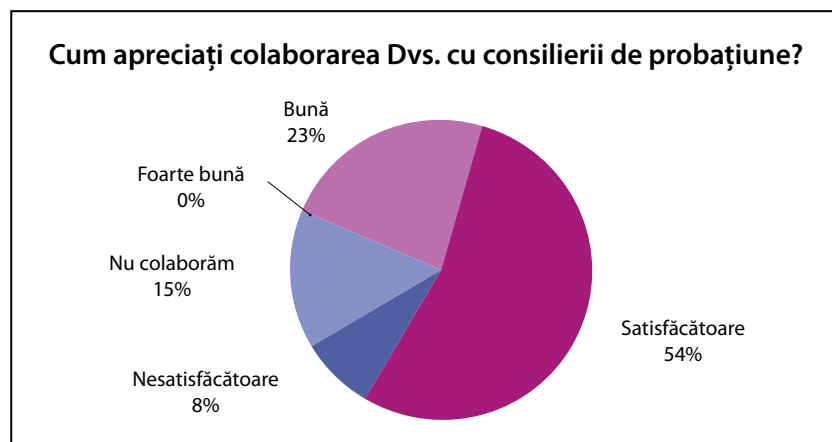
Cum apreciați colaborarea Dvs. cu consilierii de probațiune?

Procurori:

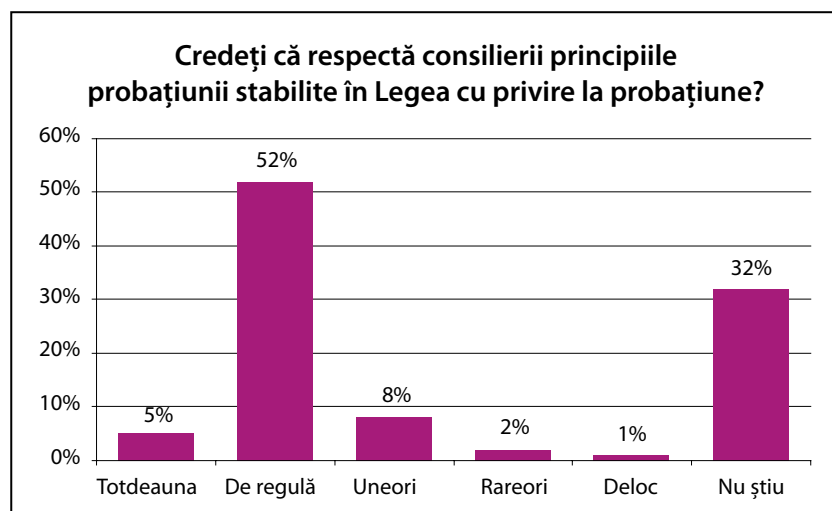
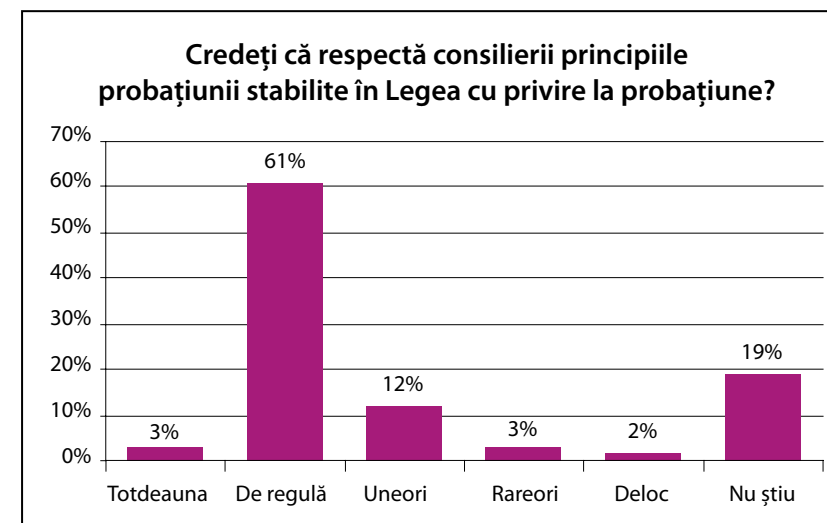
Cum apreciați colaborarea Dvs. cu consilierii de probațiune?

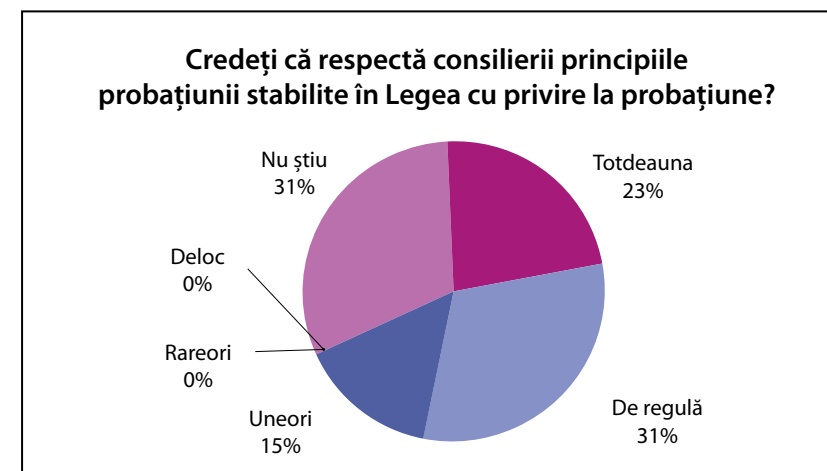
Interesant că la aceeași problemă reprezentanții APL au menționat o situație și mai proastă. Astfel, niciunul nu a indicat că colaborarea lor cu consilierii de probațiune este foarte bună și doar aproximativ o pătrime au estimat-o ca fiind bună. Majoritatea, însă, au apreciat colaborarea ca fiind satisfăcătoare.

APL

Majoritatea respondenților au indicat că, după părerea lor, consilierii respectă principiile probațiunii stabilite în Legea cu privire la probațiune, și doar 5% și respectiv 3% au răspuns că aceștia nu le respectă deloc sau rareori.

Judecători:**Procurori:**

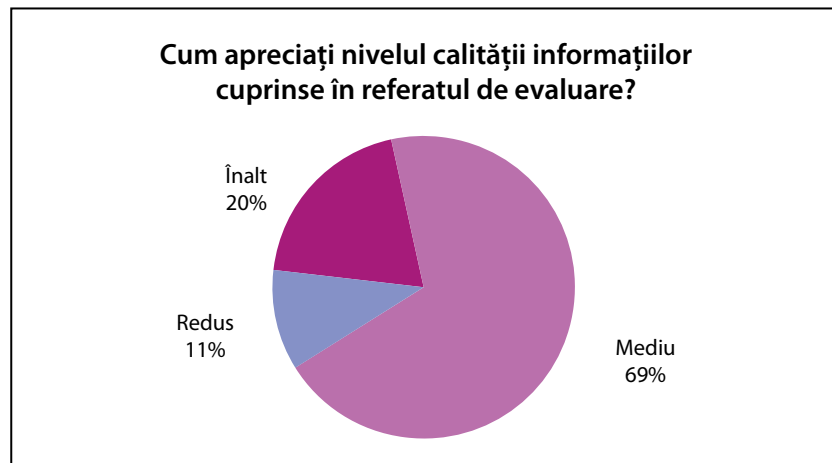
Date comparabile în acest sens au fost furnizate și de către reprezentanții APL care în mare măsură consideră că consilierii de probațiune respectă principiile probațiunii, totodată niciunul din aceștia nu a indicat că aceștia respectă rar sau deloc.

APL

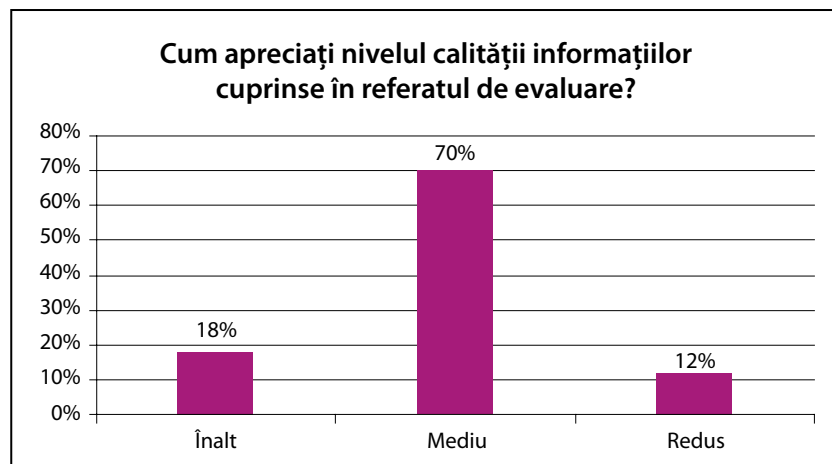
Fiind întrebați despre calitatea referatelor întocmite de consilieri, doar 20% din judecători și 18% din procurori au apreciat calitatea acestei informații ca fiind înaltă. Majoritatea însă, cum vedem din graficele de mai jos, au apreciat conținutul referatelor ca fiind de calitate medie, deși în explicații au adus doar argumente negative. Astfel, de exemplu, procurorii consideră că referatele sunt întocmite formal, reprezintă doar o generalizare a lucrurilor, nu se acumulează informație amplă care să fie

inclusă în referate. Judecătorii au indicat că referatele nu conțin nimic nou, util decât ceea ce exista deja în cauza penală. Informația nu este amplă, se prezintă referate care au conținut similar sau conținut șablon, atitudinea consilierilor față de conținutul referatului nu este serioasă etc.

Judecători:

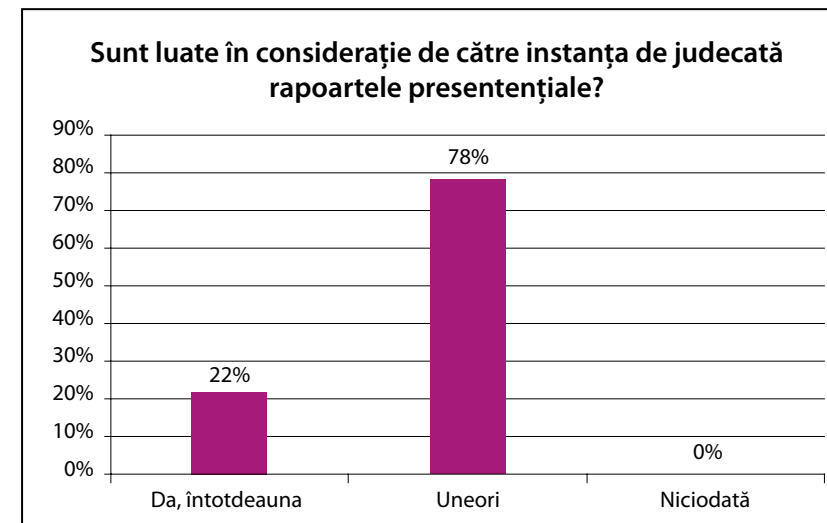

Procurori:

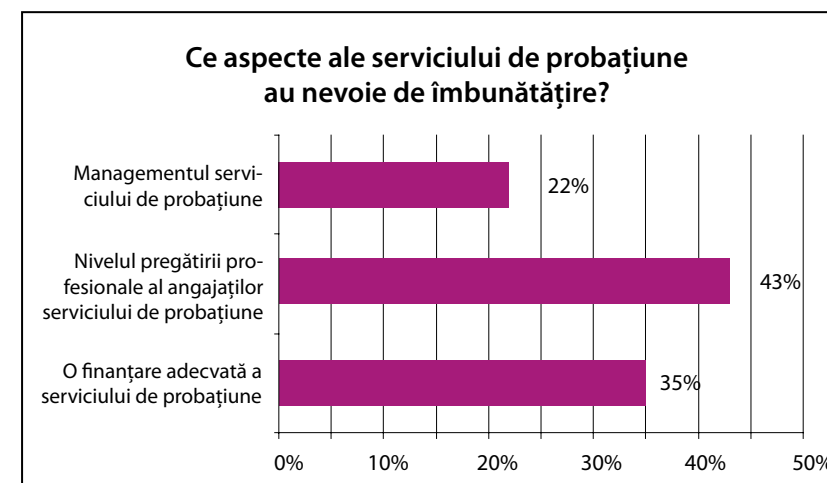
Această atitudine față de referatele întocmite a fost resimțită și de consilieri. Astfel, doar 22% din aceștia au indicat că instanța de judecată ia în considerație referatul întocmit de ei. Probabil că o cauză este și faptul că instanța nu găsește informația necesară pentru soluționarea cauzei.

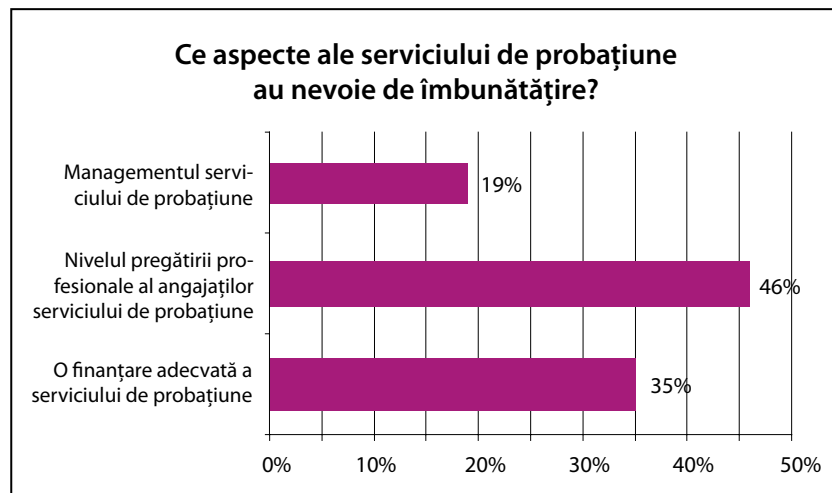
Consilieri de probațiune:

Drept rezultat al acestor constatări, o bună parte (43% din judecători și, respectiv, 46% din procurori) consideră că este nevoie de ridicat nivelul pregătirii profesionale a consilierilor de probațiune. Totuși, după cum vom vedea în continuare, la îmbunătățirea activității serviciului de probațiune ar contribui și ameliorarea managementului serviciului de probațiune, precum și finanțarea adecvată a acestuia.

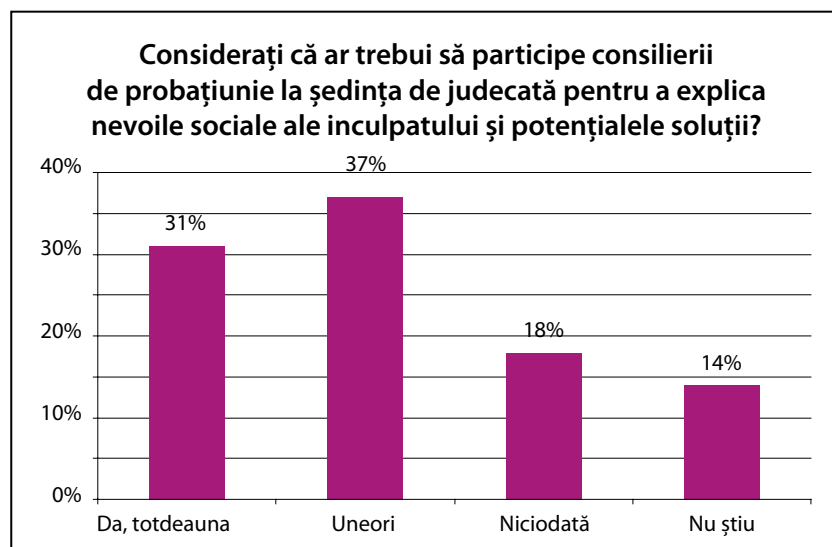
Judecători :

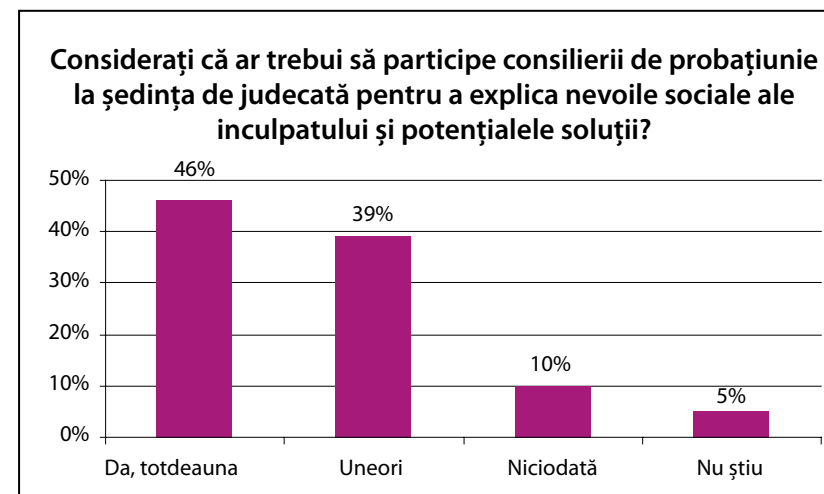
Procurori:

Fiind întrebați dacă ar trebui să participe consilierii de probațiune la ședința de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții, 31% din judecători au afirmat că aceasta ar trebui să se întâmple întotdeauna, 37% - uneori, 18% - niciodată, iar 14% nu au știut să răspundă.

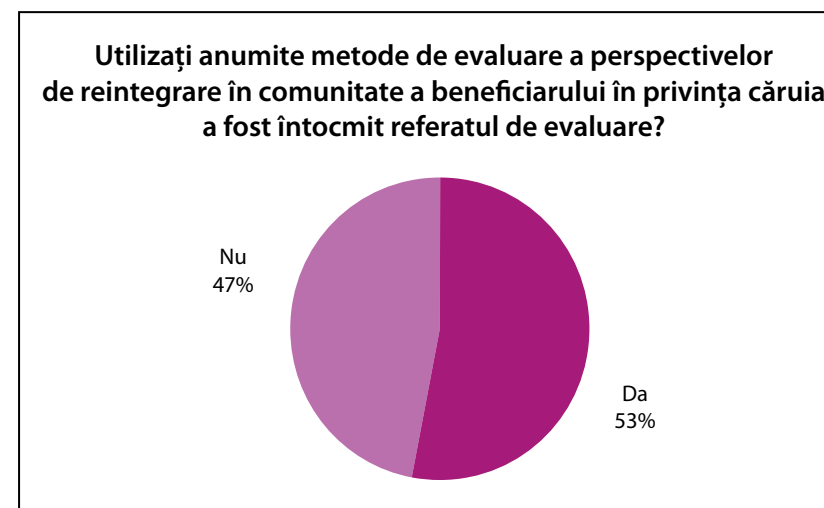
Respondenții care susțin participarea drept oportună, în unele cazuri au menționat că acestea ar fi: cauzele privind minorii, cauzele mai dificile, prezența persoanelor vulnerabile sau cu dizabilități, la solicitarea părților, cauzele unde este prezentă recidiva, când apar întrebări în afara referatului de probațiune.

Judecători:

Cifrele de mai sus coincid într-o oarecare măsură cu opinia consilierilor în această privință. Majoritatea (46%) consideră că instanța ar trebui să invite întotdeauna consilierii la ședința de judecată pentru a explica nevoile sociale ale inculpatului și potențialele soluții. Ceva mai puțini consilieri (39%) consideră că aceasta ar trebui să aibă loc uneori și numai 10%, niciodată.

Consilieri de probațiune:

Aproximativ 47% din consilierii de probațiune au indicat că nu utilizează metode de evaluare a perspectivelor de reintegrare în comunitate a beneficiarului în privința căruia a fost întocmit referatul de evaluare. Or, anume aceasta este o componentă importantă a rolului pe care îl are consilierul în asistarea organelor de drept.

Consilieri de probațiune:

Consilierii care au menționat folosirea unor metode au indicat evaluarea riscului de recidivă, stabilirea problemelor care pot afecta reintegrarea, evaluarea și autoevaluarea, intervenția, cercetarea, interviul, consilierea și supravegherea.

Recomandări:

1. Beneficiarul serviciului de probațiune trebuie să fie informat, în cadrul primului interviu, despre misiunea și rolul acestui serviciu și este necesară stimularea interesului beneficiarului în asumarea responsabilității pentru procesul de reintegrare în societate.
2. Desfășurarea unor cursuri de instruire în domeniul comunicării, care ar permite a forma abilitățile necesare în vederea identificării necesității sociale ale beneficiarilor, dar și a păstrării unui caracter realist al așteptărilor beneficiarilor de la serviciul de probațiune.
3. Excluderea practicilor de supraveghere exclusivă a beneficiarilor și îndeplinirea corespunzătoare a tuturor competențelor serviciului de probațiune (asistență, consiliere și monitorizare a comportamentului).
4. Elaborarea unui set de indicatori de monitorizare a calității serviciului de probațiune și asigurarea monitorizării interne a calității desfășurării activităților, astfel încât să se diminueze numărul de cazuri în care consilierii își îndeplinesc doar formal atribuțiile de serviciu, ceea ce duce la scăderea considerabilă a încrederii judecătorilor și procurorilor în utilitatea activităților de probațiune.
5. Stimularea consilierilor de probațiune care își îndeplinesc profesionist misiunea și responsabilizarea celor care exercită formal activitățile de probațiune.

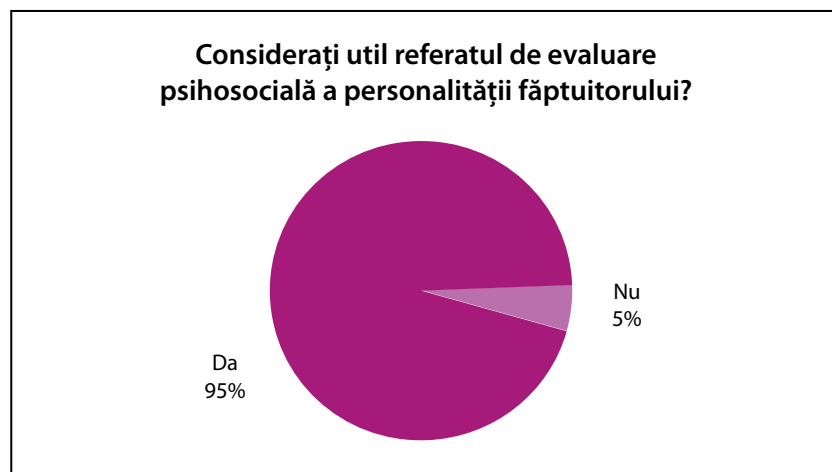
**REFERATELE PRESENTENȚIALE DE
EVALUARE PSIHOSOCIALĂ A
PERSONALITĂȚII FĂPTUITORULUI**

IV

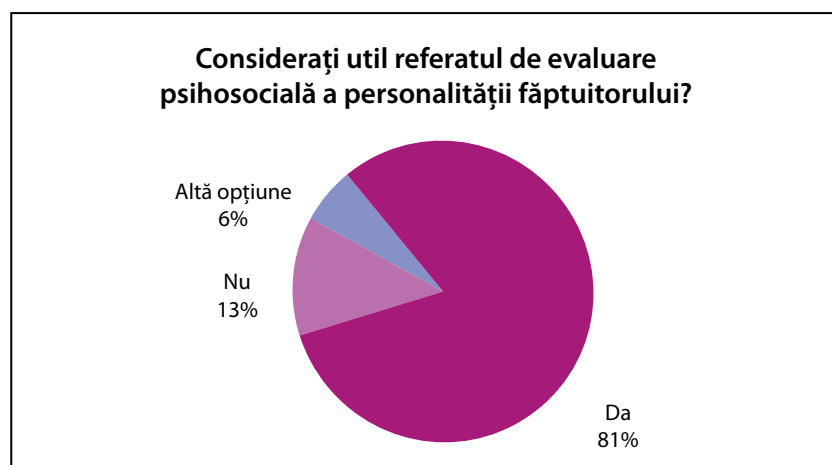
1. ROLUL ȘI IMPORTANȚA REFERATELOR PRESENTENȚIALE DE EVALUARE PSIHOSOCIALĂ A PERSONALITĂȚII FĂPTUITORULUI

Sondajul efectuat printre procurori și judecători relevă faptul că aceștia și-au format o atitudine pozitivă față de referatele de evaluare ca ajutor în lucrul lor. Majoritatea covârșitoare a judecătorilor (95%) și a procurorilor (81%) consideră referatele de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului utile.

Judecători:

Procurori:

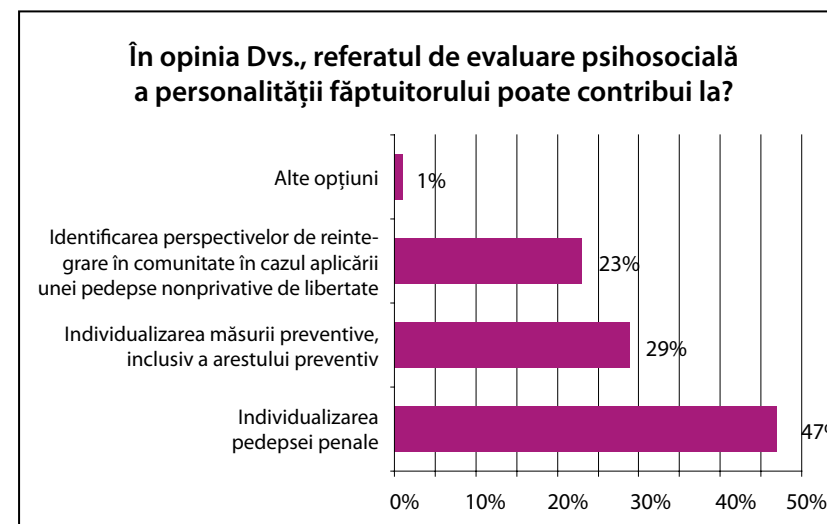
Majoritatea judecătorilor (47%) și procurorilor (49%) consideră că referatul poate fi un instrument util în individualizarea pedepsei penale. Conform procurorilor, referatul contribuie la aplicarea unei pedepse echitabile, deoarece facilitează cunoașterea personalității făptuitorului; contribuie la stabilirea circumstanțelor care au dus la săvârșirea infracțiunii, scoate în evidență atitudinile și viziunile făptuitorului. Cam în aceeași ordine de idei s-au pronunțat și judecătorii, care au menționat că referatul ajută la cunoașterea deplină a personalității și necesităților făptuitorului, permite sancționarea corespunzătoare, deoarece referatul ne dă o imagine clară dacă infractorul poate fi reeducat fără privarea de libertate, deci ajută la stabilirea unei pedepse adecvate personalității acestuia.

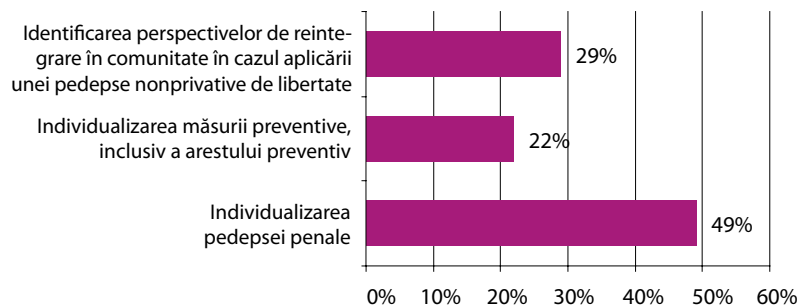
Din opiniile acestora, este clar că mare accent se pune pe personalitatea făptuitorului, alți factori importanți cum ar fi susținerea familiei, condițiile de trai fiind menționate mai rar.

În al doilea rând, referatul poate servi pentru identificarea perspectivelor de reintegrare în comunitate în cazul aplicării unei pedepse nonprivative de libertate (23% din judecători și 29% din procurori). De fapt, acest răspuns este o variantă a primei opțiuni, deoarece la fel ține de individualizarea pedepsei penale.

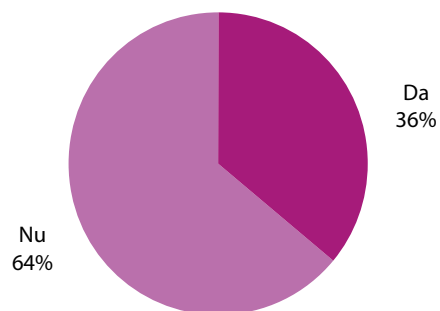
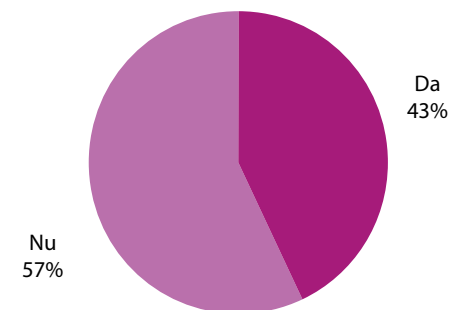
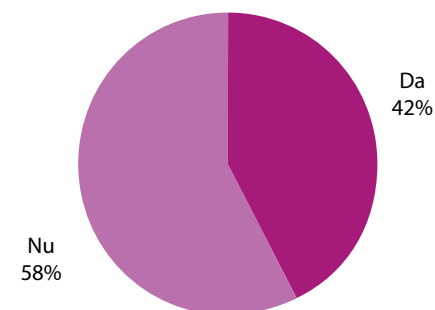
Interesant că un număr mai mare de judecători (29%) ar avea nevoie de referat și pentru stabilirea măsurii preventive. Aceasta indică o dată în plus că referatul este perceput de către aceștia ca un instrument util ținând cont de faptul că judecătorii sunt cei care aplică măsurile preventive cele mai aspre. Aceasta se demonstrează și prin faptul că numai 22% din procurori au ales această opțiune. Procurorii la acest capitol ar avea nevoie de referat pentru motivarea demersului de arestare.

Judecători:

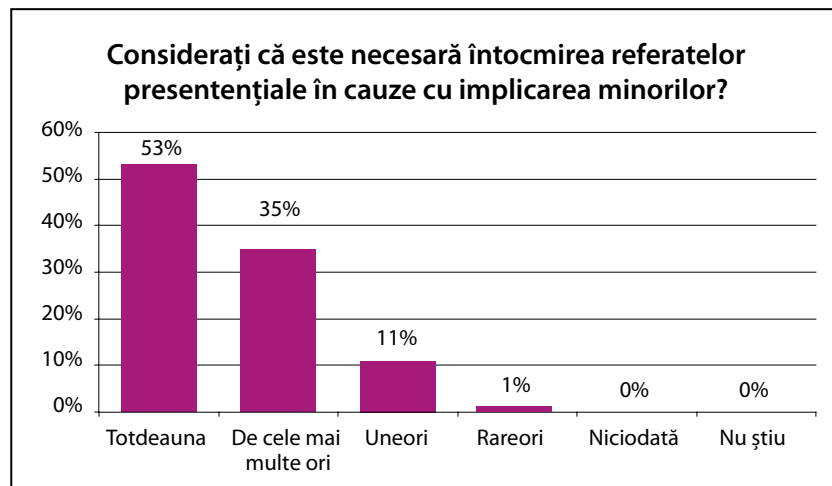
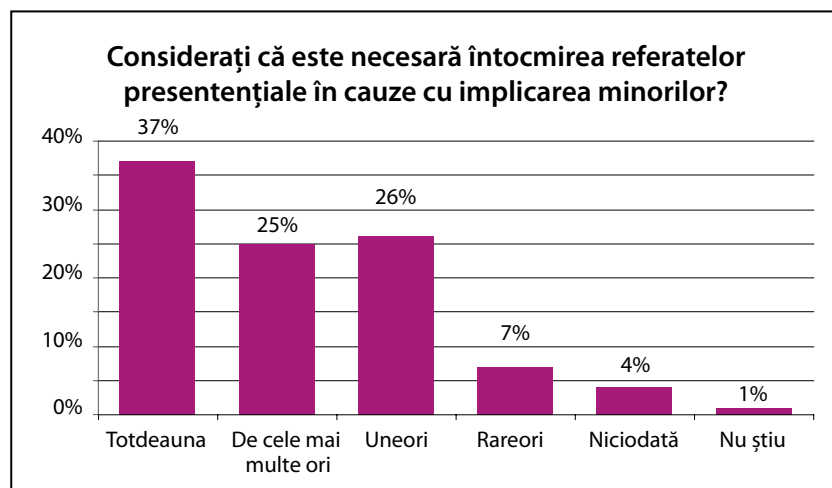

Procurori:**În opinia Dvs., referatul de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului poate contribui la?**

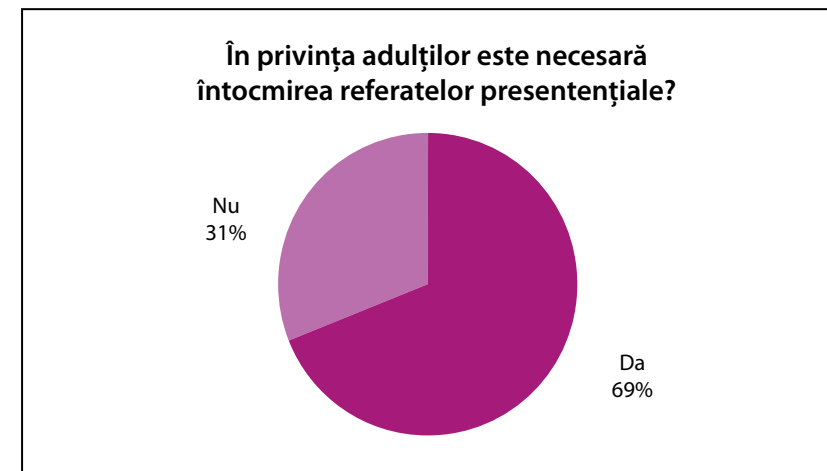
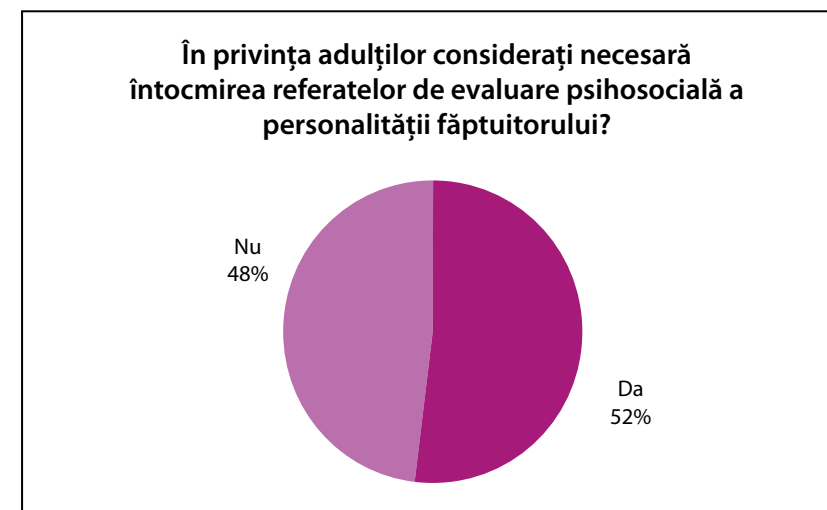
Totuși, fiind întrebați despre faptul dacă au solicitat referate de evaluare, majoritatea practicienilor au răspuns negativ (64% din judecători și 57% din procurori). Aceste cifre sunt susținute și de 58% din consilierii de probațiune, care afirmă că nu au întocmit vreodată referate presentențiale.

Judecători:**Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?****Procurori:****Ați avut ocazia să solicitați referate de evaluare psihosocială a personalității făptuitorului?****Consilieri de probațiune:****Ați întocmit referate presentențiale de probațiune?**

Această discrepanță între numărul mare de practicieni care consideră util referatul de evaluare și totodată numărul mic al celor care au solicitat referate, poate fi explicată prin două cauze. În primul rând, referatul de evaluare nu este privit ca ceva universal și util în toate cazurile. Concluzia este susținută, de fapt, și de răspunsurile care probează această aserțiune. Astfel, se poate constata că practicienii favorizează întocmirea referatelor presentențiale în cazurile minorilor. În cadrul sondajului, 88% din judecători consideră că în asemenea cazuri ar trebui întotdeauna sau de cele mai multe ori să fie întocmite referate presentențiale și numai 1% – rareori sau niciodată. Comparativ, 62% din procurori cred că în privința minorilor întotdeauna sau de cele mai multe ori ar trebui de întocmit un referat presentențial. Totuși, 11 % au indicat că acestea nu ar trebui să fie întocmite niciodată sau întocmite rareori.

Judecători:**Procurori:**

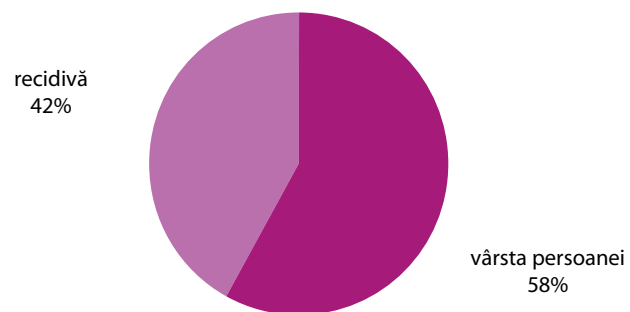
În ceea ce privește cauzele ce implică adulți, practicienii au o necesitate mai mică în referate presentențiale. Astfel, aproximativ 69% din judecători și, respectiv, 52% din procurori nu consideră necesară întocmirea referatelor presentențiale în privința adulților.

Judecători:**Procurori:**

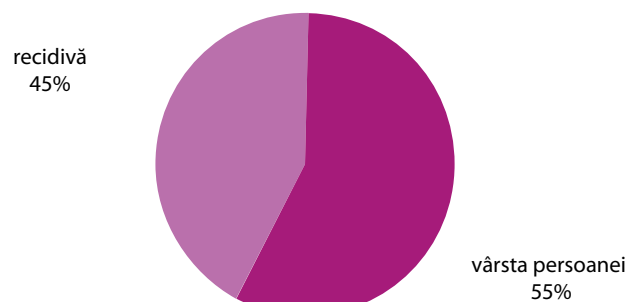
Despre utilizarea selectivă sau „de la caz la caz” a referatelor presentențiale ne indică și răspunsurile date la aceste întrebări. Astfel, dacă este vorba de minori, 58% din judecători și 55% din procurori consideră necesară întocmirea referatelor în funcție de vârsta minorului (probabil că cu cât este mai tânăr, cu atât mai necesară ar fi întocmirea referatului), recidiva fiind plasată pe planul doi (42% și, respectiv, 45%).

Judecători:

Considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare presentențială în funcție de?

Procurori:

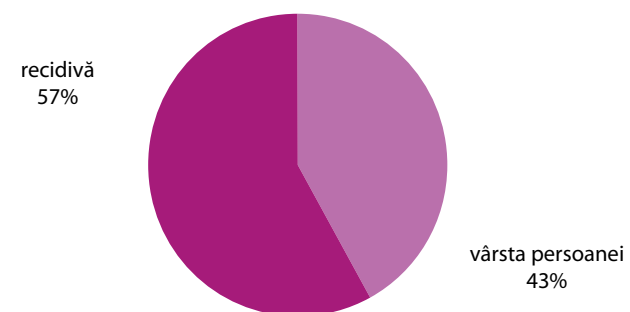
Considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare în funcție de?

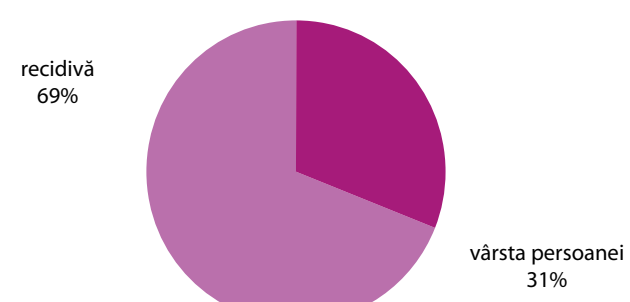
Când este vorba de adulți situația se inversează, practicienii dând prioritate referatelor în cazurile de recidivă (57% din judecători și 69% din procurori).

Judecători:

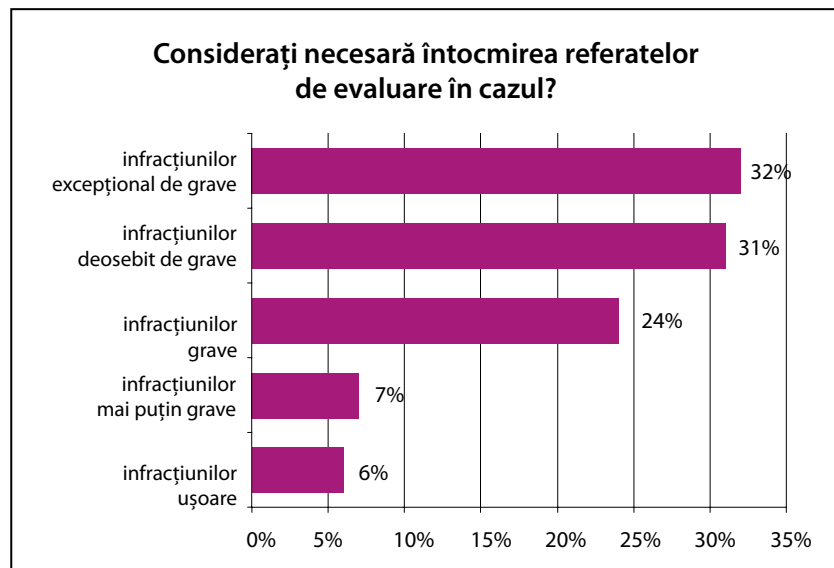
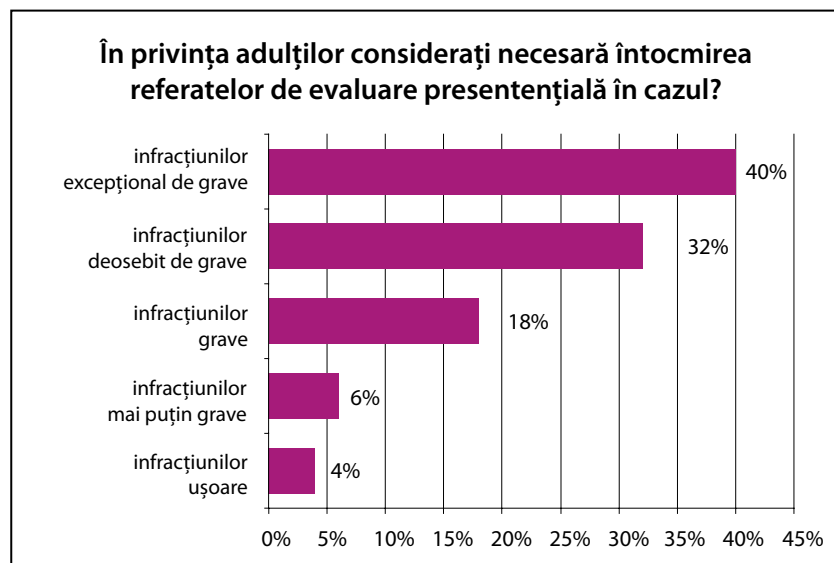
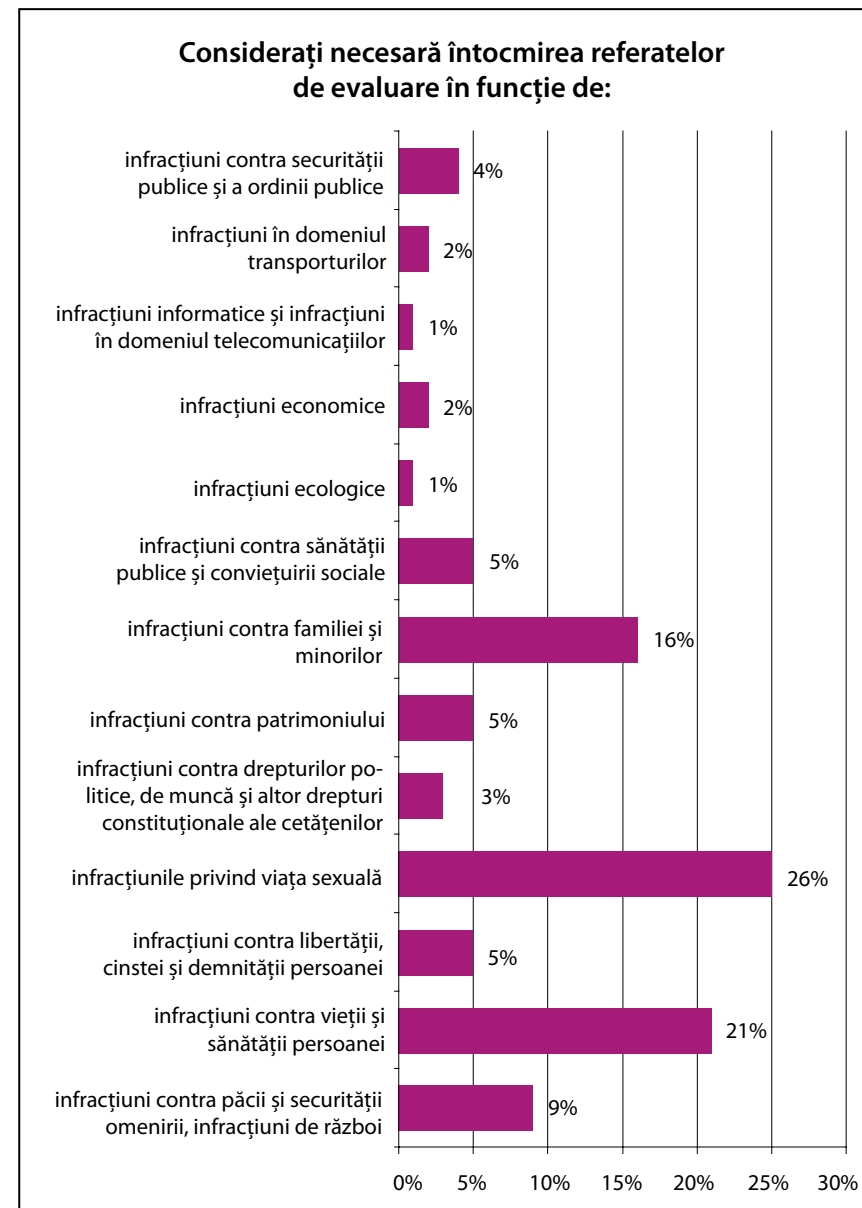
În privința adulților considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare în funcție de?

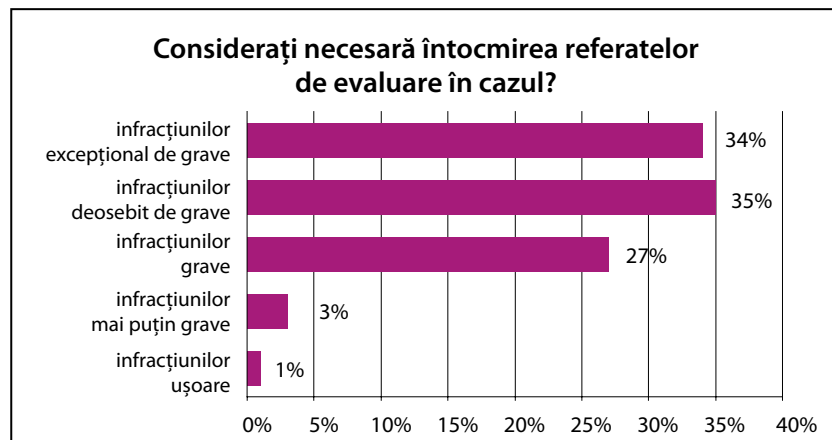
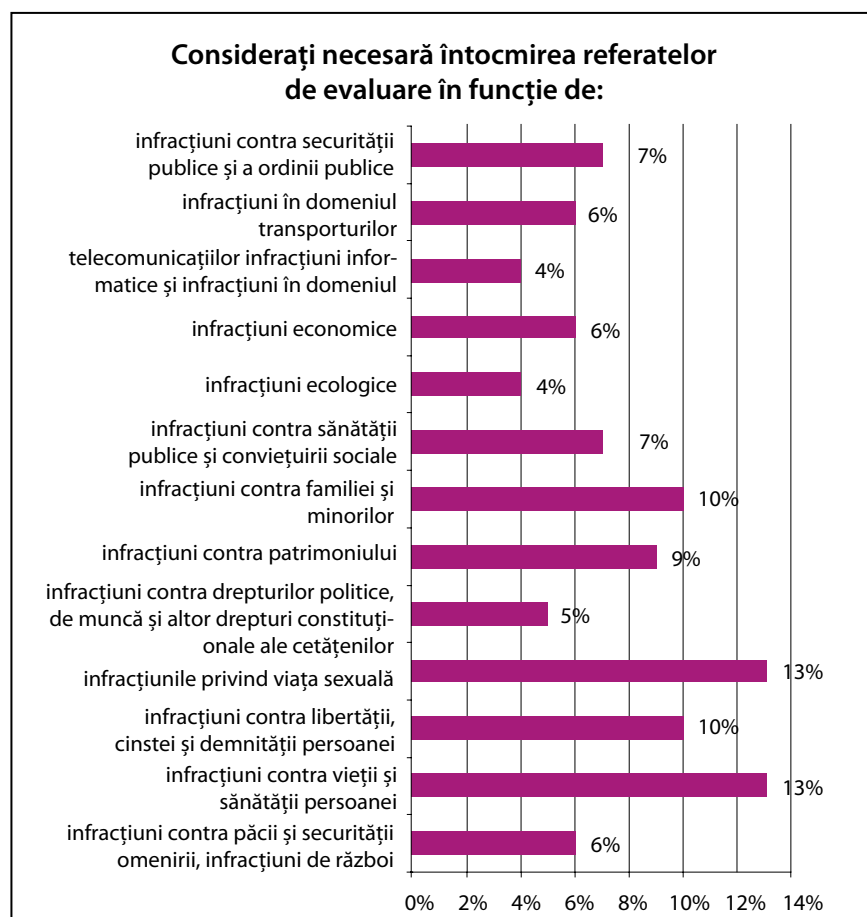
Procurori:

În privința adulților considerați necesară întocmirea referatelor de evaluare în funcție de?

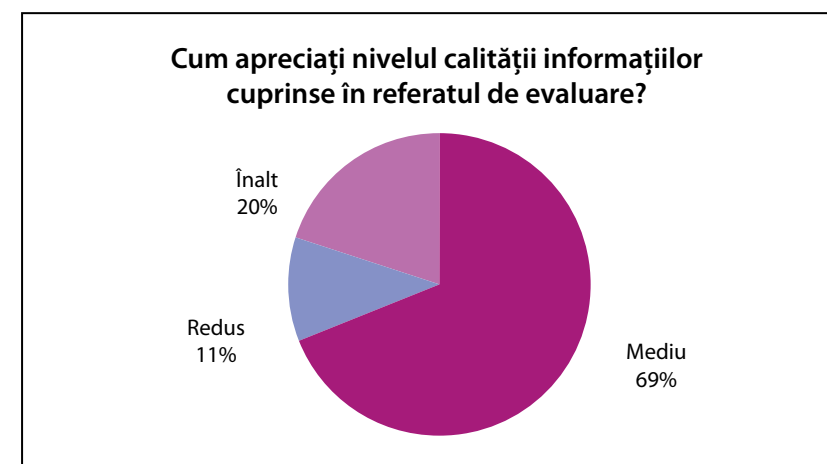
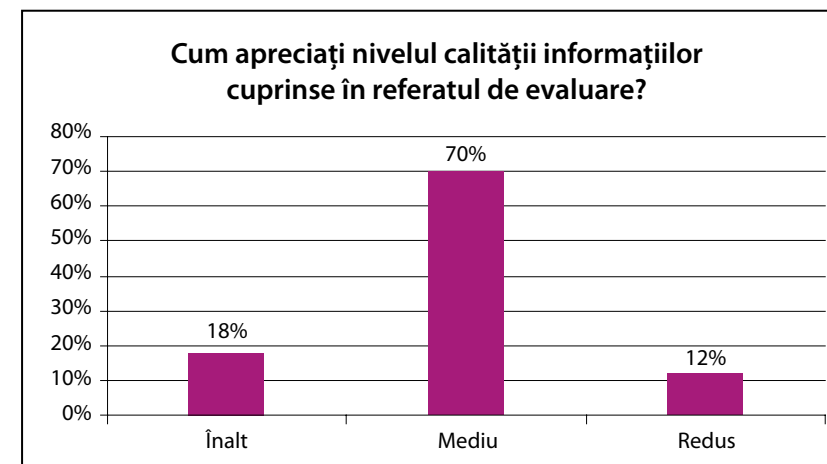

Totuși, pentru estimarea gravității infracțiunilor, atât în cazul minorilor, cât și în cazul adulților, necesitatea referatelor este cu atât mai mare cu cât infracțiunea este mai gravă.

Judecători:**Judecători:****Judecători:**

Procurori:**Procurori:**

În al doilea rând, solicitarea rară a referatelor de evaluare ar putea indica și faptul că, în opinia judecătorilor și procurorilor, calitatea acestora lasă de dorit. De fapt, fiind întrebați direct despre acest lucru, numai 20% din judecători și 18% din procurori au apreciat informația cuprinsă în referate ca fiind de calitate înaltă. Majoritatea însă, cum se vede din graficele de mai jos, au apreciat conținutul referatelor fiind de calitate medie.

Judecători:**Procurori:**

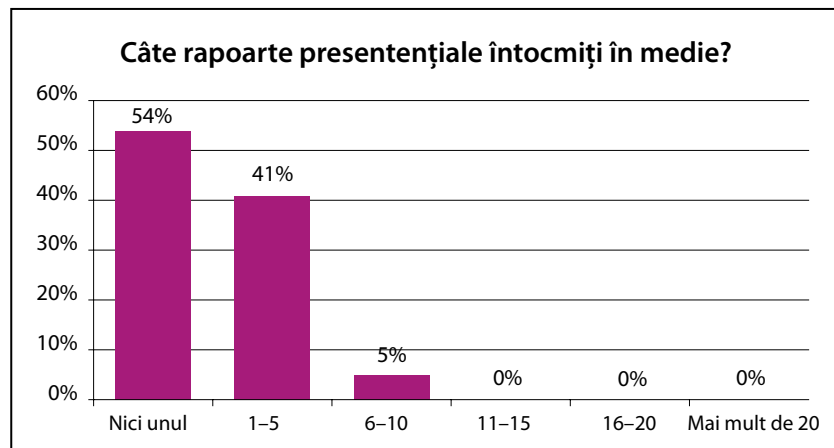
2. ÎNTOCMIREA REFERATELOR PRESENTENȚIALE

După cum am menționat anterior, o bună parte din consilieri (57%) au indicat că nu au întocmit niciun referat prezentențial. Ținând cont de faptul că 68% din consilierii participanți la sondaj au o vechime de muncă în acest domeniu de la un an la trei, 20% – de la trei la zece ani, iar 5% – mai mult de zece

ani, se poate afirma că referatul presentențial, după mai mult de 7 ani de la reglementarea acestuia în CPP, încă nu a devenit un instrument care se folosește pe larg în cadrul procesului penal.

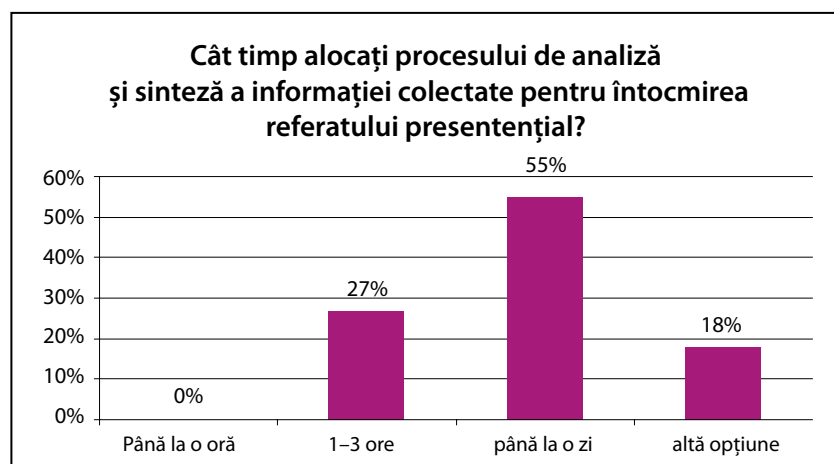
Rata medie de întocmire a referatelor este de la un referat la cinci pe lună la aproximativ 85% din consilieri, iar ceilalți întocmesc în medie de la șase la zece referate lunar.

Consilieri de probațiune:

Întocmirea în medie a până la cinci referate lunar pare să fie munca optimală dacă e să pornim de la timpul de care consilierii au nevoie pentru a întocmi un referat. Astfel, majoritatea din ei (55%) au indicat că pentru analiza și sinteza informației colectate în vederea întocmirii referatului presentențial cheltuiesc mai mult de 3 ore, dar maximum o zi.

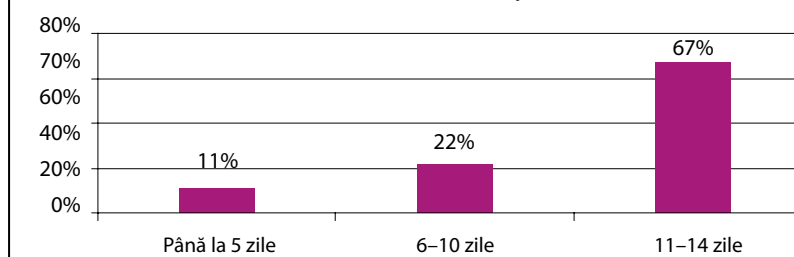
Consilieri de probațiune:

Ceva mai mulți consilieri (67%) au indicat că perioada necesară pentru întocmirea unui referat de evaluare în privința unui beneficiar ar cuprinde între 11 și 14 zile.

Consilieri de probațiune:

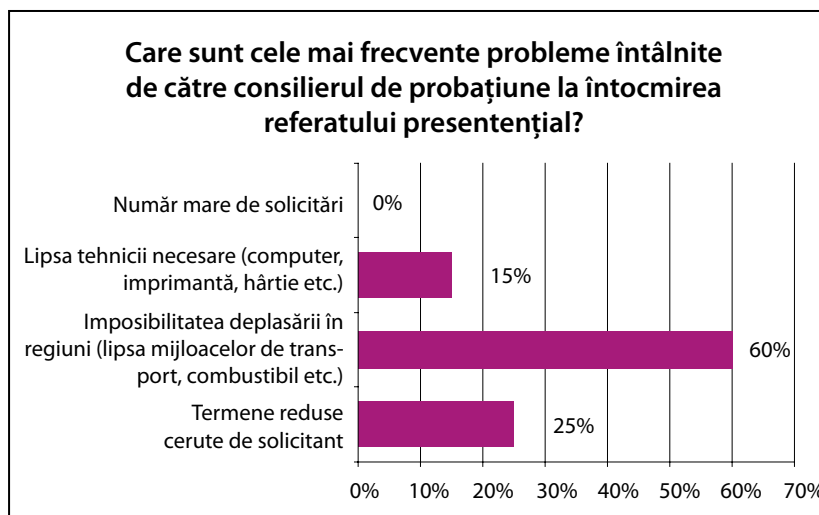
Cum considerați, care ar fi perioada necesară pentru întocmirea unui referat de evaluare în privința unui beneficiar?

Printre cele mai frecvente probleme întâmpinate de către consilieri la întocmirea referatului presentențial sunt imposibilitatea deplasării în regiuni care a fost indicată de 60% de respondenți. Pe locul doi (25%) a fost indicată problema termenelor reduse stabilite de solicitant, iar 15% au indicat lipsa tehnicii și altor lucruri necesare (computer, imprimantă, hârtie). Constatăm că problemele principale cu care se confruntă majoritatea covârșitoare a consilierilor constau în lipsa unor resurse elementare (posibilitatea cercetării condițiilor de trai, a interviuării persoanelor din anturajul acuzatului, birotica) fără de care nu este posibilă întocmirea unui referat de calitate. Aceasta confirmă într-o oarecare măsură și datele comunicate de judecători și procurori în această privință.

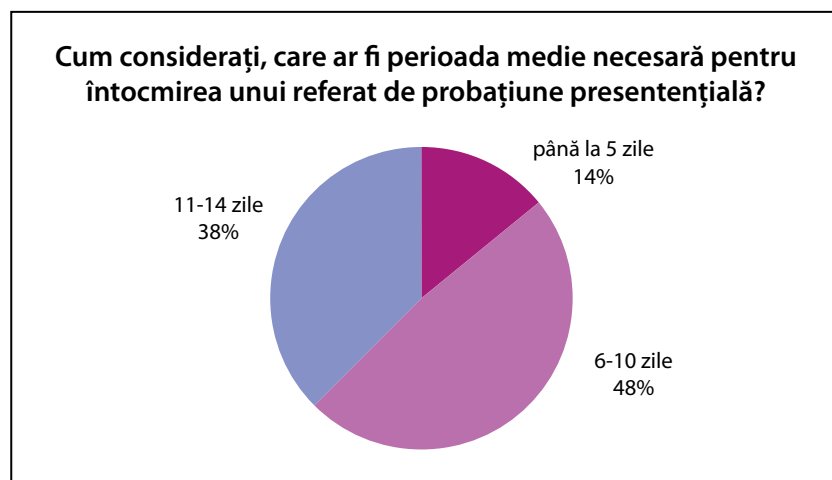
Totodată, o pătrime din consilieri au indicat ca impediment în întocmirea referatului presentențial termenele reduse stabilite de solicitant. Pentru a evita astfel de probleme, credem că prin lege (nu doar instrucțiune) ar trebui să se stabilească un termen minim oferit consilierului pentru întocmirea referatelor presentențiale.

Consilieri de probațiune:

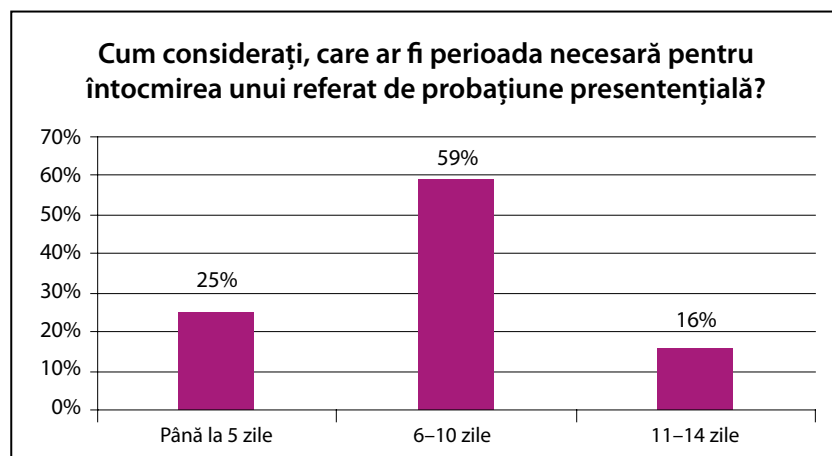

Majoritatea dintre procurori (59%) și judecători (48%) consideră că perioada medie necesară pentru întocmirea unui referat de probațiune ar trebui să fie de 6-10 zile. O parte considerabilă (38% din judecători și 16% din procurori) consideră că pentru întocmirea unui referat ar fi nevoie între zece zile și două săptămâni. Totuși două treimi din consilieri au indicat că ar avea nevoie de la 11-14 zile, iar 22% au considerat că termenul de la 6 la 10 zile ar fi suficient. Opțiunile diferite indicate de procurori, judecători și de consilierii de probațiune demonstrează și un interes departamental diferit și o înțelegere superficială a lucrului consilierului de probațiune.

Judecători:

Procurori:

Fiind întrebați ce informații suplimentare trebuie să fie incluse în referatul de evaluare, procurorii au menționat necesitatea unei concluzii date de un psiholog, psihiatru referitor la prezența unor anomalii psihice, gradul de gravitate; la fel despre studiile, însușita pe care o are minorul, ocupația, familia,

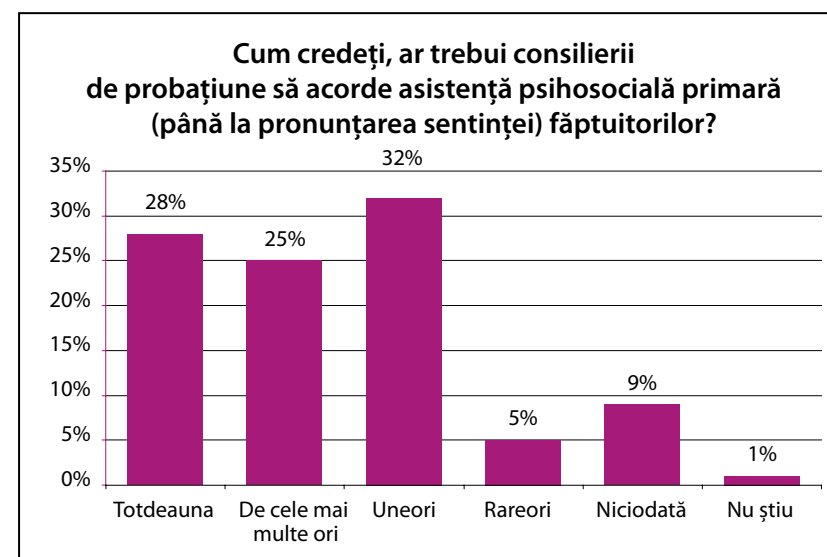
personalitatea, starea materială, psihosocială, familială, comportamentul în societate la executarea pedepsei nonprivative de libertate, atitudinea condamnatului față de faptele comise.

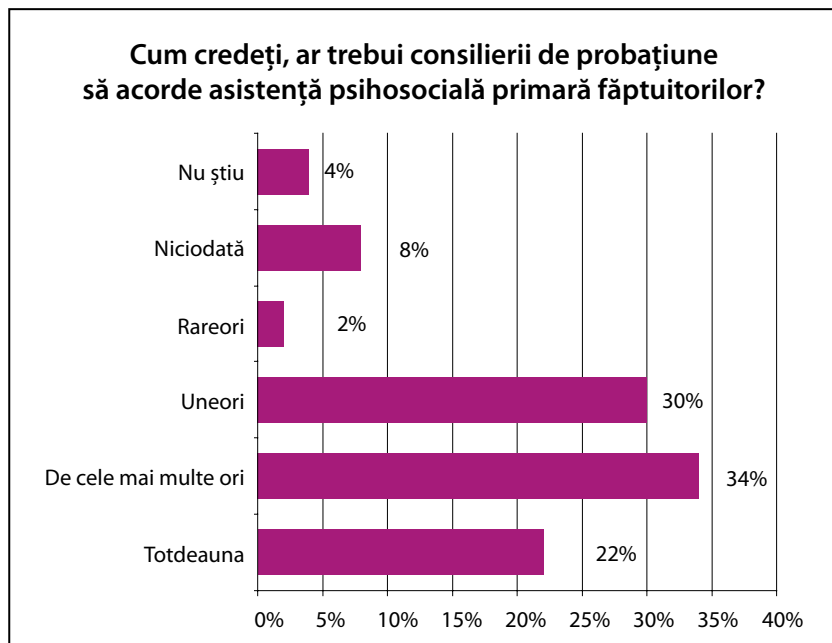
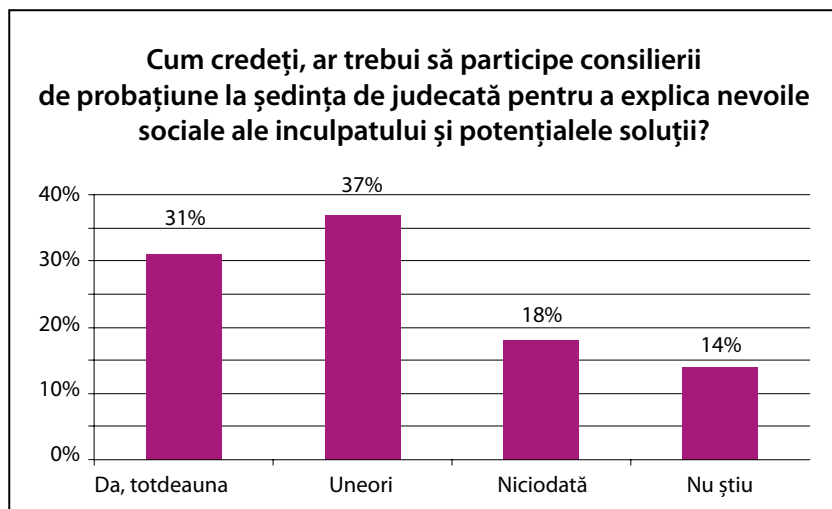
Acestea indică necesitățile practicienilor în acest sens. Totodată, răspunsurile date la această întrebare indică necesitatea unor informații, care de obicei se includ în mod standard în orice referat de evaluare. Acest fapt probează fie că unii procurori nu sunt bine documentați în privința referatelor de probațiune, fie consilierii de probațiune din localitatea lor îndeplinesc superficial, neglijent referatele.

Judecătorii au menționat că ar fi bine ca un referat să conțină și date cu privire la riscul de recidivare, abilitatea de reintegrare, cauzele și condițiile care au contribuit și au favorizat săvârșirea infracțiunii, atitudinea persoanei față de cele comise, date despre familia persoanei acuzate, oportunitatea tragerii la răspundere penală. Un judecător a afirmat că ar fi nevoie de toată informația posibilă de acumulat despre persoană și condițiile de trai și de dezvoltare, iar altul a indicat că ar fi utile caracteristicile vecinilor sau ale colegilor de școală sau din instituția de învățământ unde studiază.

Potrivit art. 9 al Legii cu privire la probațiune (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 103-105/389 din 13.06.2008), *referatul presentențial de evaluare psihosocială a personalității este un document scris, cu caracter consultativ și de orientare, având rolul de a oferi organului de urmărire penală, procurorului, instanței de judecată date despre persoana bănuțului, a învinutului sau a inculpatului, despre nivelul de instruire școlară, despre comportamentul, mediul familial, cercul de prieteni și despre factorii care influențează sau pot influența conduita lui generală.* La întocmirea referatului presentențial de evaluare psihosocială a personalității se contactează membrii familiei, prietenii, colegii, alte surse de informație, cum ar fi psihologi, cadre didactice, asistenți sociali, medici, alți specialiști, precum și persoanele care pot contribui realmente la reflectarea tabloului psihosocial al personalității bănuțului, a învinutului sau a inculpatului. În Codul de procedură penală nu este determinat modul de utilizare a referatului presentențial în procesul penal, fapt ce determină în mai multe cazuri instanțele de a nu utiliza referatul respectiv. Sub acest aspect o recomandare este introducerea unui nou articol – 4851 în Codul de procedură penală.

Procurori:

Judecători:**Judecători:**

Astfel, actorii din domeniul justiției doresc o implicare mai serioasă a consilierilor de probațiune decât cea actuală. În general, numărul de minori cu care lucrează serviciul de probațiune nu este exagerat de mare, ceea ce ar permite îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu ce le revin.

Recomandări:

1. Stabilirea obligativității solicitării referatelor prezentențiale de probațiune în cazurile cu implicarea minorilor prin introducerea modificărilor corespunzătoare în CPP, după cum urmează: „Art. 485¹. Referatul prezentențial de evaluare psihosocială a personalității minorului
 - a. În cauzele cu bănuți, învinuți, inculpați minori, procurorul sau, după caz, instanța de judecată solicită elaborarea referatului de evaluare psihosocială de către serviciul de probațiune în circumscripția în care s-a aflat minorul în perioada de până la comiterea infracțiunii.
 - b. Referatul prezentențial de evaluare psihosocială a personalității are rolul de a furniza pentru dosarul penal date privind persoana minorului din perspectivă psihocomportamentală.
 - c. Structura și conținutul referatului prezentențial de evaluare psihosocială a personalității sunt prevăzute în actele normative ce reglementează activitatea de probațiune.
 - d. În referatul prezentențial de evaluare psihosocială a personalității pot fi înaintate recomandări cu privire la măsurile ce pot fi luate față de minor, inclusiv eventuala pedeapsă”.
2. Elaborarea unor norme metodologice cu titlu de recomandare în vederea determinării criteriilor de solicitare și de întocmire a referatelor prezentențiale în cauzele cu implicarea adulților.
3. Aducerea la cunoștință tuturor procurorilor și judecătorilor a termenelor legale de 14 zile de întocmire a referatelor prezentențiale de probațiune.
4. Asigurarea consilierilor de probațiune cu resursele necesare, stimularea și sancționarea, după caz, a consilierilor de probațiune în vederea întocmirii în termen util și calitativ a referatelor prezentențiale de probațiune.
5. Determinarea oportunității acordării asistenței psihosociale primare de către consilierii de probațiune și adoptarea, după caz, a normelor metodologice de acordare a unei asemenea asistențe.

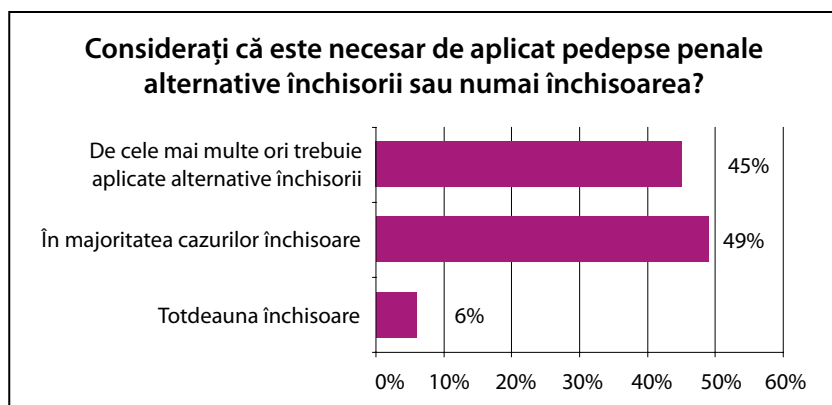
APLICAREA PEDEPSELOR ALTERNATIVE LA DETENȚIE

V

1. ATITUDINEA FAȚĂ DE ALTERNATIVELE LA DETENȚIE ȘI PEDEAPSA CU ÎNCHISOAREA

Situația în care rolul serviciului de probațiune este puțin cunoscut, fără îndoială, influențează eficiența acestuia, dar și atitudinea populației față de politicile statului în ceea ce privește pedepsele penale și mai ales în ceea ce privește aplicarea alternativelor. Astfel, publicul larg în general este sceptic în ceea ce privește eficiența altor tipuri de pedepse în afară de închisoare. Aproximativ 49% din respondenți au optat pentru faptul că în majoritatea cazurilor este nevoie de aplicat închisoarea. Îngrijorător este că aproximativ 6% din cei chestionați au optat pentru aplicarea în toate cazurile a pedepsei cu închisoarea.

Membrii comunității:

Aceste cifre sunt cu atât mai alarmante, cu cât 68% din respondenți sunt persoane cu studii superioare sau postuniversitare, iar practica mondială în domeniul cercetării atitudinii față de pedepse demonstrează că persoanele cu studii de obicei sunt cele mai deschise pentru aplicarea alternativelor închisorii. În afară de aceasta, practic nu ar exista cazuri când persoanele ar opta pentru aplicarea închisorii în orice caz.

Cel mai probabil, preferința publicului pentru aplicarea închisorii este dictată de dorința „soluționării” eficiente a problemei siguranței personale și a siguranței comunității lor, prezumția fiind că o persoană izolată nu poate să mai dăuneze societății. Această concluzie se desprinde din atitudinea pe care o are populația față de diferite categorii de condamnați (a se vedea secțiunea imediat următoare). Această concluzie vine să confirme o dată în plus necesitatea creșterii vizibilității (și a eficienței în ochii publicului) activității serviciului de probațiune, astfel ca publicul să aibă o mai mare încredere în capacitatea lor de soluționare a problemei siguranței în cazul aplicării alternativelor.

2. APLICAREA ȘI EXECUTAREA PRIVAȚIUNII DE LIBERTATE CU SUSPENDARE CONDIȚIONATĂ (art. 90 C. Pen.)

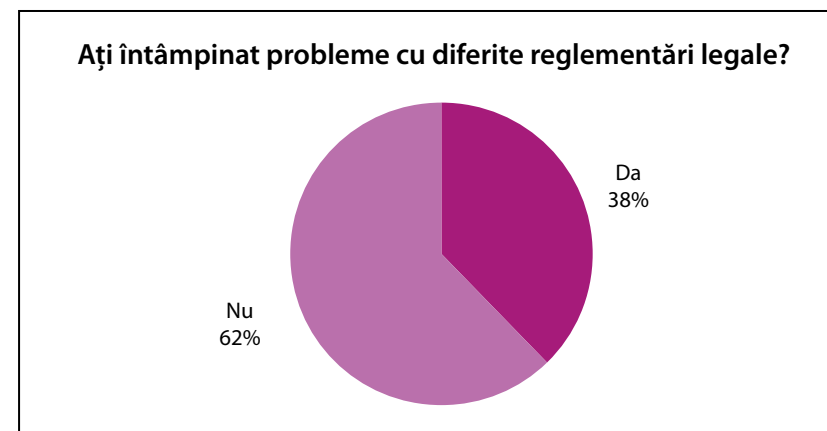
Majoritatea beneficiarilor care au participat la sondaj (77%) au fost condamnați cu aplicarea art. 90 C. pen. De fapt, aceasta reprezintă și cea mai frecventă alternativă la pedeapsa cu închisoarea.

Fiind întrebați dacă au întâmpinat probleme cu prevederile legale referitoare la aplicarea art. 90 (sau a altora), numai 14% din procurori și 38% din judecători au întâmpinat probleme cu reglementările

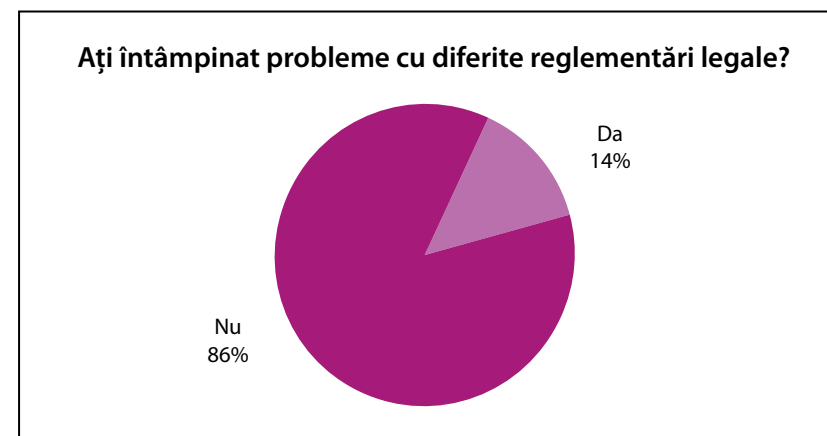
legale în domeniu. Procurorii au menționat printre probleme că probațiunea ca instituție juridică nu este reglementată juridic în raport cu C. proc. pen.

Judecătorii, printre problemele referitoare la prevederile legale, au menționat imposibilitatea înlocuirii amenzii cu munca în beneficiul comunității, lipsa reglementărilor care ar permite impunerea condițiilor mai variate la aplicarea art. 90 C. pen., imposibilitatea suspendării executării pedepsei și în cazul recidivei la unele categorii de infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, prevederea alin.11 al art. 90 C. pen.

Judecători:

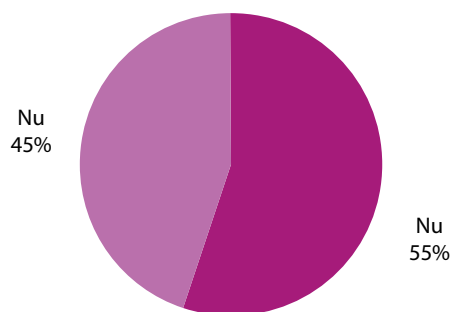
Procurori:

Fiind întrebați dacă ar fi oportună mărirea numărului de condiții care pot fi impuse la aplicarea art. 90, 55% din judecători au răspuns pozitiv la această întrebare. Fiind rugați să exemplifice ce condiții ar mai fi de adăugat, judecătorii au menționat obligativitatea interviului cu psihologul, stabilirea muncii neremunerate în folosul comunității suplimentar suspendării, obligarea de a frecventa școala sau alte instituții școlare, obligația de a nu se apropia de o anumită persoană sau victimă, privarea de anumite înlesniri sociale.

Judecători:

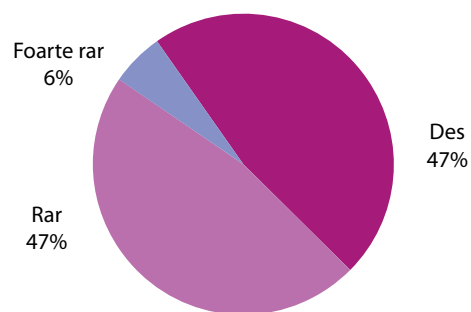
Credeți că ar fi oportun de a lărgi spectrul de obligații pe care le poate stabili instanța la aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei?

În timp ce condițiile impuse odată cu suspendarea pedepsei privative de libertate trebuie să ofere o individualizare maximă pentru fiecare făptuitor, prezența a foarte multe condiții impuse este un factor care poate duce la încălcarea acestora. De fapt, chiar și în condițiile actuale, condamnații de foarte multe ori încalcă condițiile impuse. Astfel, 47% din judecători au afirmat că condamnații încalcă des condițiile impuse de sentință sau planul de probațiune, 47% rar și 6% foarte rar.

Judecători:

Cât de des sunt încălcate de către condamnați condițiile impuse de sentință sau planul de probațiune?

Printre cauzele nerespectării acestor condiții, judecătorii au menționat faptul că condamnații privesc aplicarea art. 90 C. pen. ca pe o lipsă a sancționării, lipsă a unui control și deci condamnații nu iau în serios acest lucru, iar uneori nu înțeleg în ce constă aplicarea art. 90 C. pen.

Din cercetare reiese că judecătorii aplică toate condițiile care pot fi impuse condamnatului odată cu aplicarea suspendării prevăzute de art. 90 C. pen. Fiind întrebați care sunt cele mai eficiente condiții, judecătorii în general au afirmat că nu există una eficientă și totul depinde de la caz la caz. Cu toate

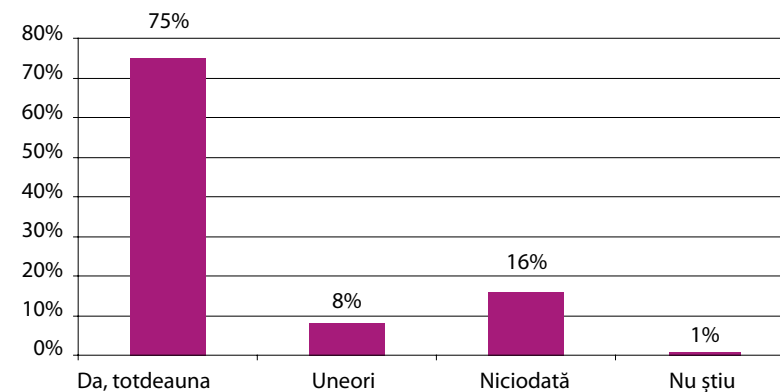
acestea, s-a constatat o preferință pentru repararea pagubei materiale. Aceasta se poate explica prin faptul că repararea prejudiciului este una din condițiile foarte ușor de verificat.

3. APLICAREA ȘI EXECUTAREA MUNCII NEREMUNERATE ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII

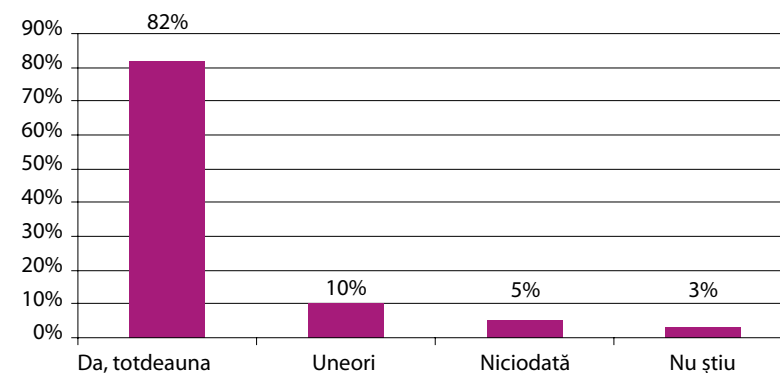
Majoritatea covârșitoare a respondenților consideră că întotdeauna este necesară solicitarea consimțământului persoanei la aplicarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității. De această părere sunt 75% din judecători, 82% din procurori.

Judecători:

Considerați că trebuie solicitat consimțământul persoanei la aplicarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității?

Procurori:

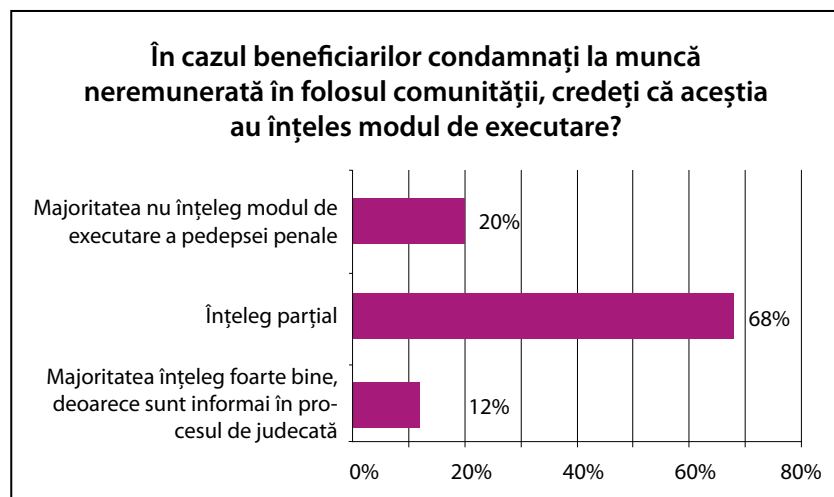
Considerați că trebuie solicitat consimțământul persoanei la aplicarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității?

Ca explicații pentru necesitatea clarificării consimțământului persoanei, au fost indicate cazurile când persoana este bolnavă, când are copii mici la întreținere, când lucrează la alt serviciu și efectuarea unei alte munci ar putea înjosi persoana.

Totodată, o problemă care se constată în cadrul aplicării muncii neremunerate în folosul comunității este faptul că condamnații de multe ori nu înțeleg modul de executare a pedepsei. Numai 12% din consilieri au indicat că există o înțelegere bună de către condamnați, aceștia fiind informați în cadrul procesului de judecată. Majoritatea însă fie nu înțeleg deloc, fie înțeleg parțial acest lucru.

Consilieri de probațiune:

Pentru a descrie succint procedura punerii în executare a muncii neremunerate în folosul comunității, în ordinea descrescătorii au fost menționate următoarele:

- explicarea la prima întrevedere a modului și a condițiilor executării pedepsei: drepturile și obligațiile, consecințele eschivării de la executare, întocmirea graficului de lucru, coordonarea cu APL;
- verificarea permanentă la locul de muncă și colaborarea cu APL;
- citarea condamnatului cu informarea despre modul și condițiile de ispășire a pedepsei. Întocmirea graficului de lucru. Verificarea condamnatului la locul de muncă;
- întocmirea dosarului, înștiințarea APL, întrevederea cu beneficiarul, semnarea angajamentului, supravegherea/consilierea, închiderea dosarului după realizarea orelor.

Printre impedimentele principale în colaborarea cu APL în executarea muncii în folosul comunității consilierii menționează unele probleme, în primul rând iredesponsabilitatea APL și lipsa unei remunerări a persoanelor responsabile de supravegherea executării MBC. La fel, respondenții au sugerat necesitatea instruirii APL în acest domeniu și crearea unui mecanism de implementare a MBC.

Dificultățile majore cu care se confruntă consilierii la punerea în executare a muncii neremunerate în folosul comunității sunt neaprezentarea beneficiarilor conform graficului de muncă stabilit, neconștientizarea pedepsei aplicate, lipsa transportului de serviciu pentru supravegherea executării pedepsei, lipsa informării beneficiarilor despre consecințele negative ale eschivării de la executare sau faptul că beneficiarii nu sunt informați în instanța de judecată despre pedeapsa dată și nu sunt obligați să se prezinte în termen la SP pentru a se lămuri modul de executare a acestei pedepse, beneficiarii

nu simt această pedeapsă ca o pedeapsă aplicată de instanța de judecată, ci ca o pedeapsă aplicată de consilierul de probațiune și deseori ignoră executarea acesteia.

Ca impediment legal, a fost menționată imposibilitatea aplicării MBC și în privința persoanelor invalide de gradul II, cu excepția cazurilor când boala pe care o au le permite a munci.

Recomandări:

1. Desfășurarea unui program complex de informare a publicului larg referitor la beneficiile alternativelor la detenție. Prezentarea, în cadrul acțiunilor de mediatizare și a bunelor practici, nu doar a cazurilor în care persoanele condamnate la sancțiuni în comunitate încalcă condițiile stabilite prin sentință.
2. Formarea grupului de lucru în domeniul probațiunii, care ar elabora în mod participativ propuneri de modificare a cadrului legal referitor la aplicarea și executarea sancțiunilor în comunitate.
3. Asigurarea explicării de către consilierii de probațiune a modului de executare a pedepsei cu muncă neremunerată în folosul comunității, cu menționarea consecințelor pentru persoana condamnată în caz de încălcare a condițiilor de executare.
4. Consolidarea parteneriatelor oficiilor de probațiune cu administrația publică locală în vederea executării eficiente a sancțiunilor comunitare, inclusiv prin determinarea persoanei responsabile de interacționare cu serviciul de probațiune din cadrul APL.

SITUAȚIA PERSOANELOR CONDAMNATE

VI

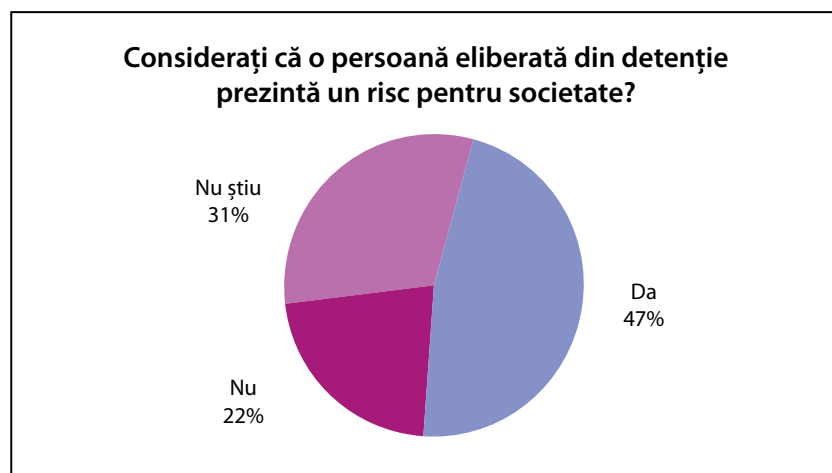
1. ATITUDINEA FAȚĂ DE PERSOANELE CONDAMNATE

În cadrul cercetării s-a constatat o tendință generală în societate de a considera ca prezentând un risc mai mare persoanele care și-au ispășit pedeapsa cu închisoarea, decât cele care și-au ispășit pedeapsa penală în comunitate. Astfel, 41% din respondenți din cadrul publicului au considerat că o persoană condamnată în comunitate prezintă un risc pentru societate față de 47% care au indicat un astfel de risc pentru persoanele eliberate din detenție. Totodată, 30% au considerat că persoanele din primul grup nu prezintă niciun risc, în comparație cu 22% în cazul persoanelor eliberate din detenție.

Membrii comunității:

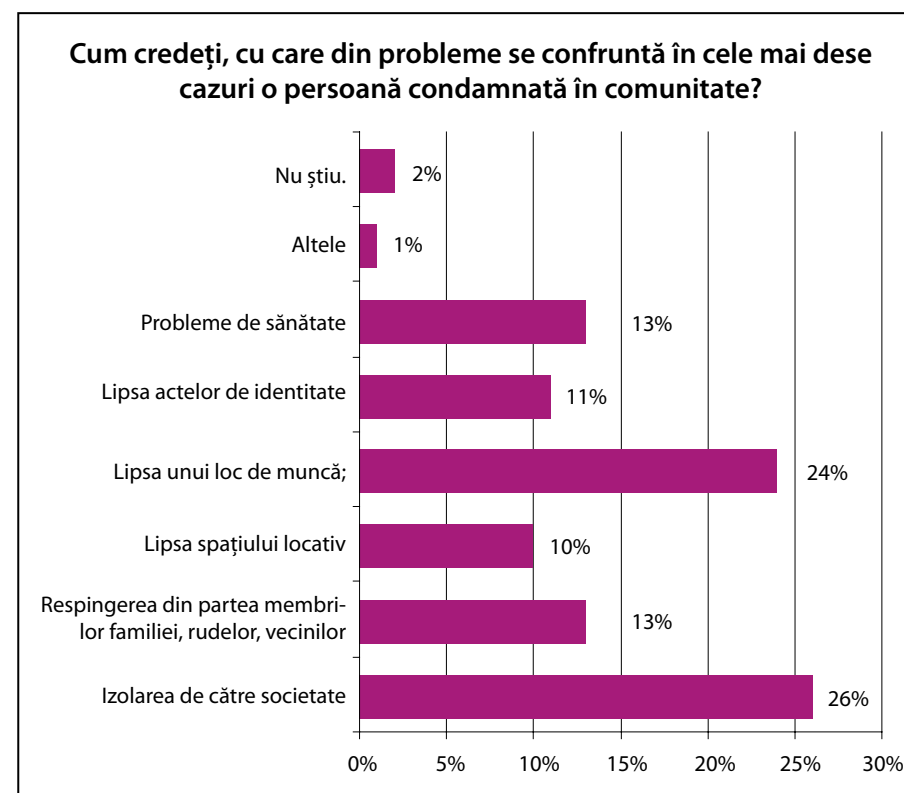

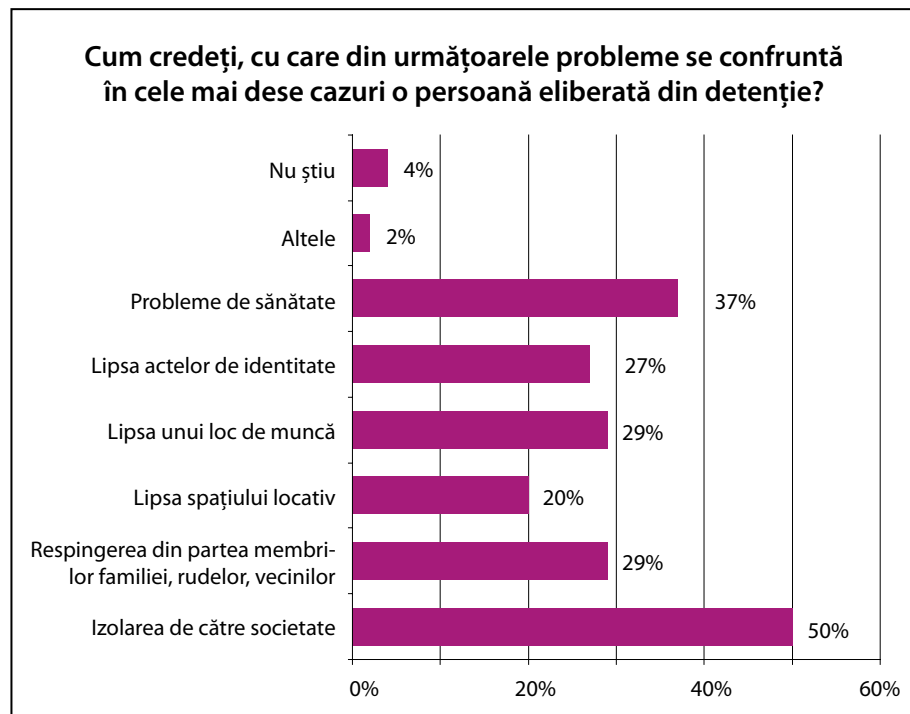
Membrii comunității:

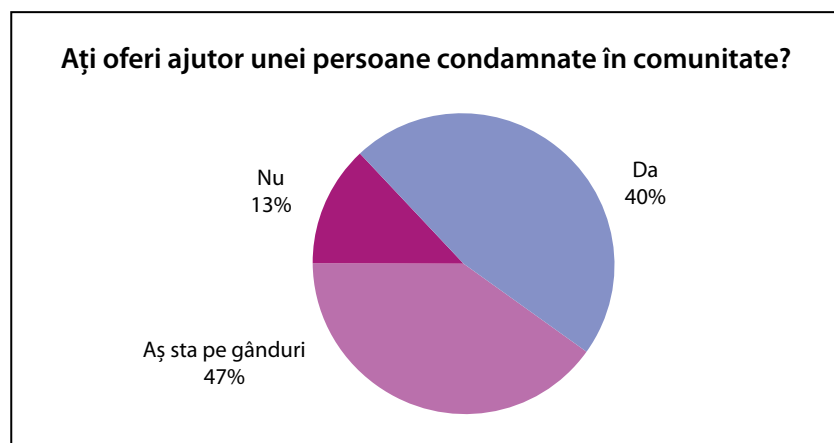
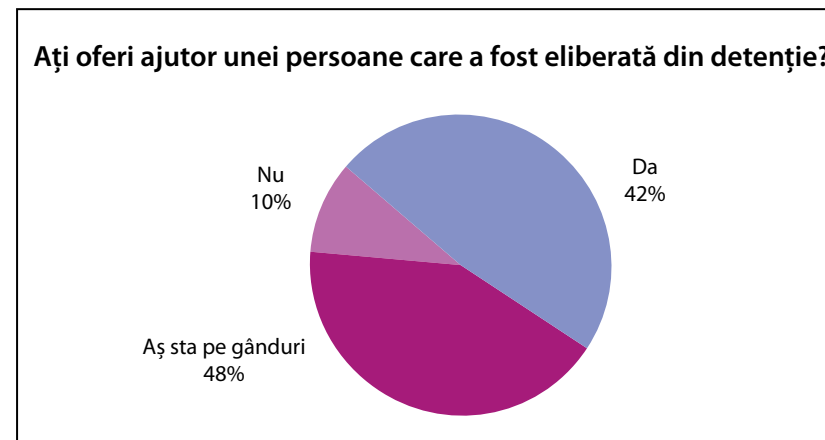
Această apreciere ridicată și, totodată, diferențiată a riscului pe care îl prezintă persoanele condamnate este confirmată și de atitudinea pe care cred respondenții că o au alții față de acestea. Astfel, aproximativ 26 % din respondenți consideră că persoanele condamnate în comunitate se confruntă cu problema izolării de societate (13% – problema respingerii din partea familiei), aceste cifre fiind, respectiv, de aproape 50% și 28% în cazul persoanelor eliberate din detenție.

Membrii comunității:

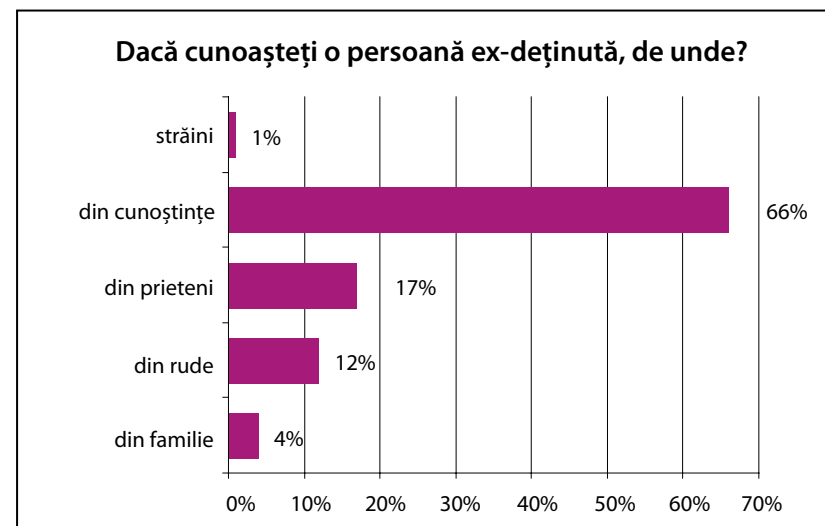

Membrii comunității:

Totuși, când este vorba de propriile atitudini, respondenții sunt mai binevoitori, 40% din ei indicând că ar oferi ajutor unei persoane condamnate în comunitate (față de 13% care nu ar oferi un astfel de ajutor). Paradoxal, această atitudine este chiar mai bună față de persoanele care au fost eliberate din detenție, 42% din respondenți fiind gata să acorde ajutor în condițiile în care numai 10% au răspuns negativ la această întrebare.

Membrii comunității:**Membrii comunității:**

Această inversare de atitudine ar putea fi explicată într-o oarecare măsură prin relația existentă a respondenților cu o persoană care a fost în detenție. Astfel, aproximativ 69% au indicat că cunosc o persoană care a fost deținută, iar numai un procent din aceștia au indicat că acestea au fost persoane străine.

Membrii comunității:

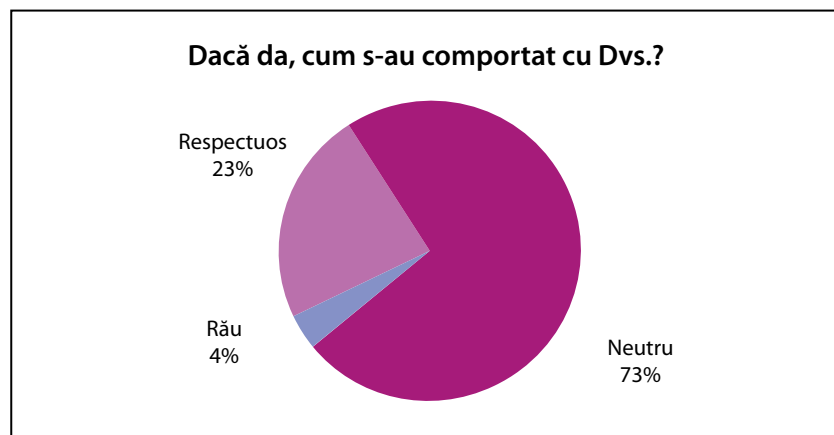
Datele de mai sus indică faptul că există o părere generală că societatea mai degrabă nu privește favorabil persoanele condamnate. Totuși, atunci când este vorba de cazuri concrete și de membri concreți ai societății, gradul de acceptare a persoanelor condamnate este mai mare. Această concluzie este confirmată și de experiențele persoanelor condamnate în comunitate. Astfel, numai 9% au afirmat că oamenii din localitatea lor au o atitudine rea față de ei. Majoritatea (43%) consideră că membrii comunității au o atitudine neutră, iar 16% au simțit o atitudine bună în comunitățile lor. Este

de remarcat faptul că, atunci când au fost rugați să indice atitudini concrete ale membrilor comunității față de ei, majoritatea beneficiarilor au inclus atitudini pozitive cum ar fi compătimire, milă, ajutor și mai puțini au indicat atitudini negative de tipul învinovățirii, evitării contactului.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

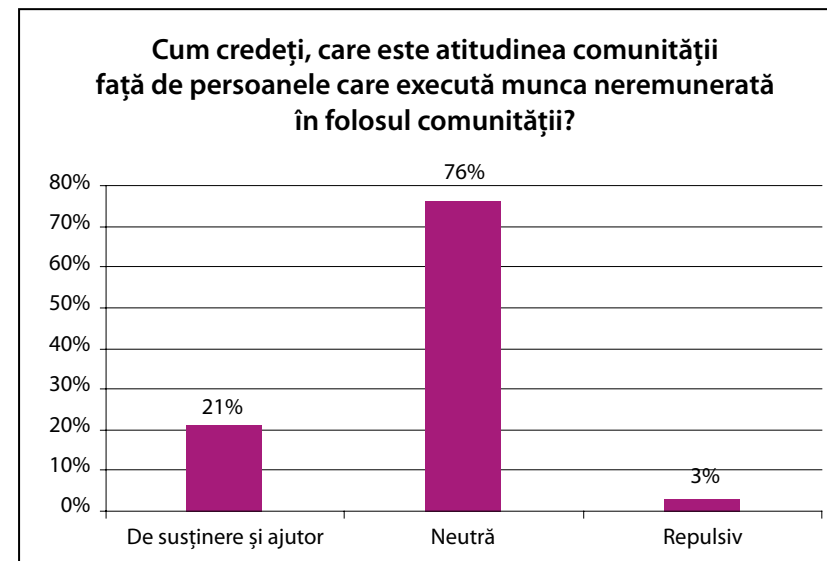

Beneficiarii serviciului de probațiune:

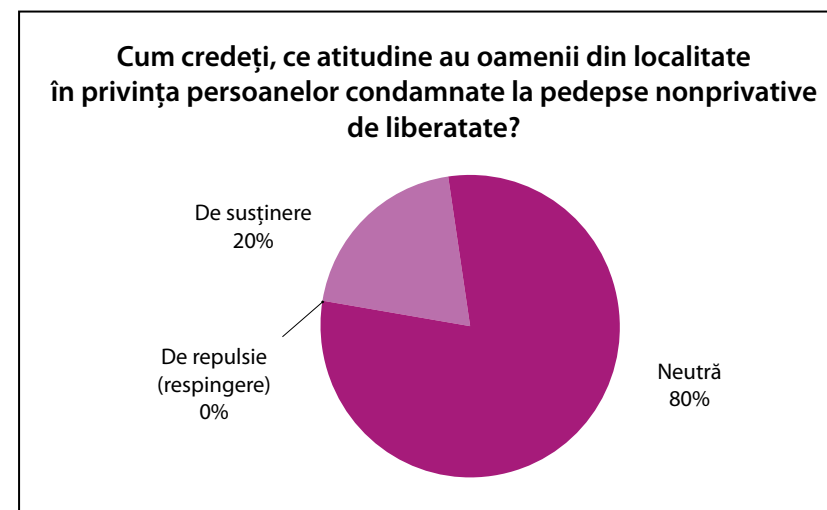
Datele acestea sunt confirmate și de consilierii de probațiune. Doar 3% din aceștia au constatat o atitudine de aversiune din partea comunității față de persoanele care execută munca neremunerată în folosul comunității. Marea majoritate a indicat o atitudine neutră (76%) și chiar de susținere și ajutor (21%). În aceeași ordine de idei, numai 5% din beneficiarii care au avut contact cu APL au indicat că față de ei s-au comportat rău. 72 % au indicat atitudine neutră sau chiar respectuoasă (23%).

Consilieri de probațiune:

În aceeași ordine de idei s-au exprimat și reprezentanții APL care au considerat în mare parte (80%) că atitudinea oamenilor din localitate față de persoanele condamnate la pedepse nonprivative de libertate este neutră sau de susținere (20%). După cum se vede, niciunul nu consideră că populația are o atitudine de respingere.

APL

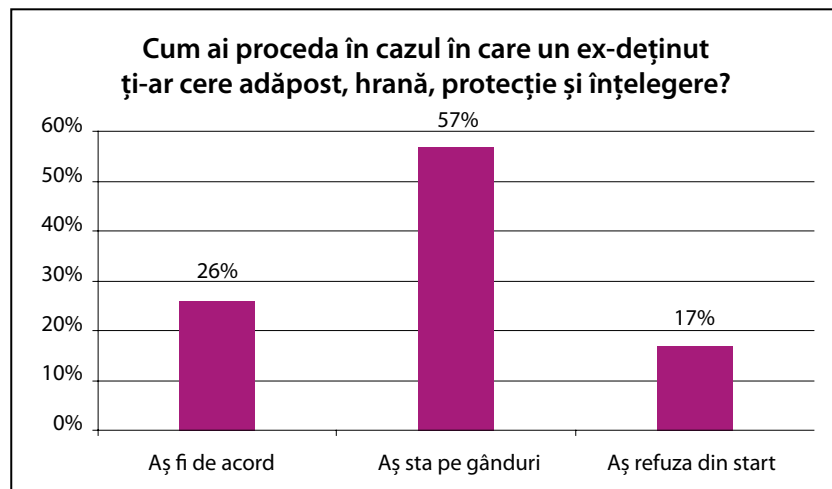

Constatările de mai sus indică faptul că programele destinate persoanelor condamnate care prevăd implicarea comunității ar putea să aibă mai mare succes decât pare la prima vedere și deci astfel de programe merită să fie încurajate.

Atunci când au fost rugați să indice tipul de asistență necesară persoanelor condamnate, respondenții din rândul societății au indicat lucruri care în mare măsură nu depind de ei, cum ar fi acordarea asistenței medicale, sociale sau psihologice, plasarea în câmpul muncii sau susținerea din partea rudelor. Mai puțini au indicat lucruri care ar depinde de ei, cum ar fi acordarea unui ajutor material.

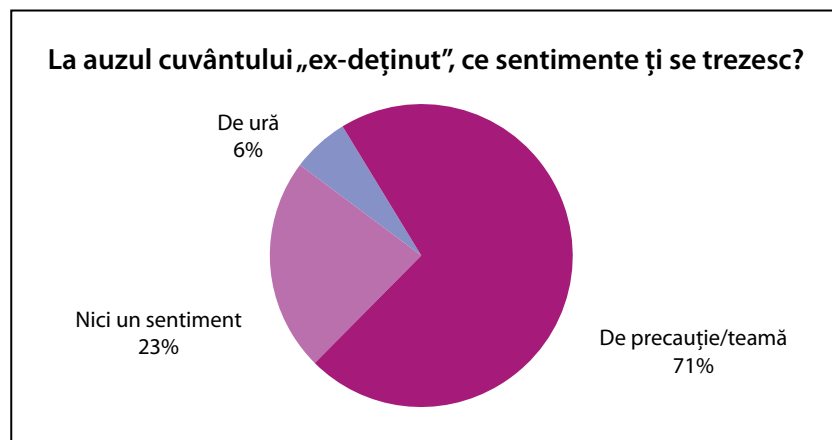
Poate de aceea, când este vorba de concretizarea ajutorului pe care l-ar oferi unei persoane ex-deținute, respondenții ezită (manifestă nedorință) în ceea ce privește acordarea ajutorului. Astfel, în aceste condiții, doar 26% ar fi de acord să ofere ajutor în cazul în care un ex-deținut le-ar cere adăpost, hrană, protecție și înțelegere, iar 17% ar refuza din start.

Membrii comunității:

Într-o măsură oarecare, rezultatele de mai sus trebuie să fie interpretate cu atenție odată ce 71% din respondenți au indicat că la auzul cuvântului „ex-deținut” li se trezesc sentimente de precauție sau de teamă, iar 6% au indicat chiar sentimentul de ură.

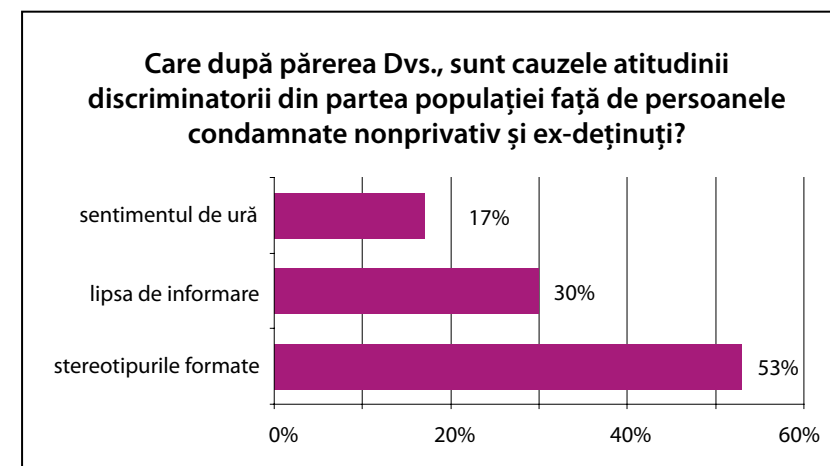
Membrii comunității:

Constatăm că atitudinea față de ex-deținuți din partea societății în general lipsește sau este negativă. Dar, cum am afirmat mai sus, atunci când vine vorba de cazuri concrete, atitudinea devine favorabilă.

Încurajator este faptul că, după părerea respondenților, atitudinea negativă nu se datorează în mare măsură unor cauze care ar fi dificil de înlăturat. Astfel, numai aproximativ 12 % au indicat printre cauzele atitudinii discriminatorii din partea populației față de persoanele condamnate în comunitate sau persoane ex-deținute experiența personală negativă. În mare măsură, atitudinile se datorează lipsei de informare (30% din respondenți) sau stereotipurilor formate (53% din respondenți).

Membrii comunității:

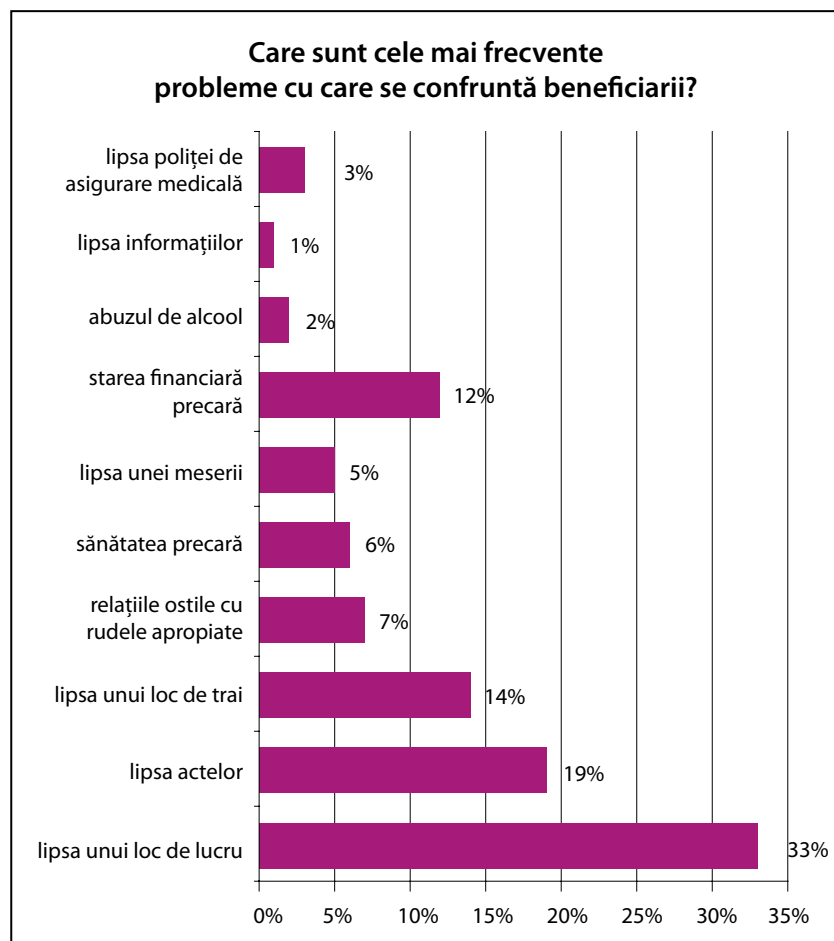
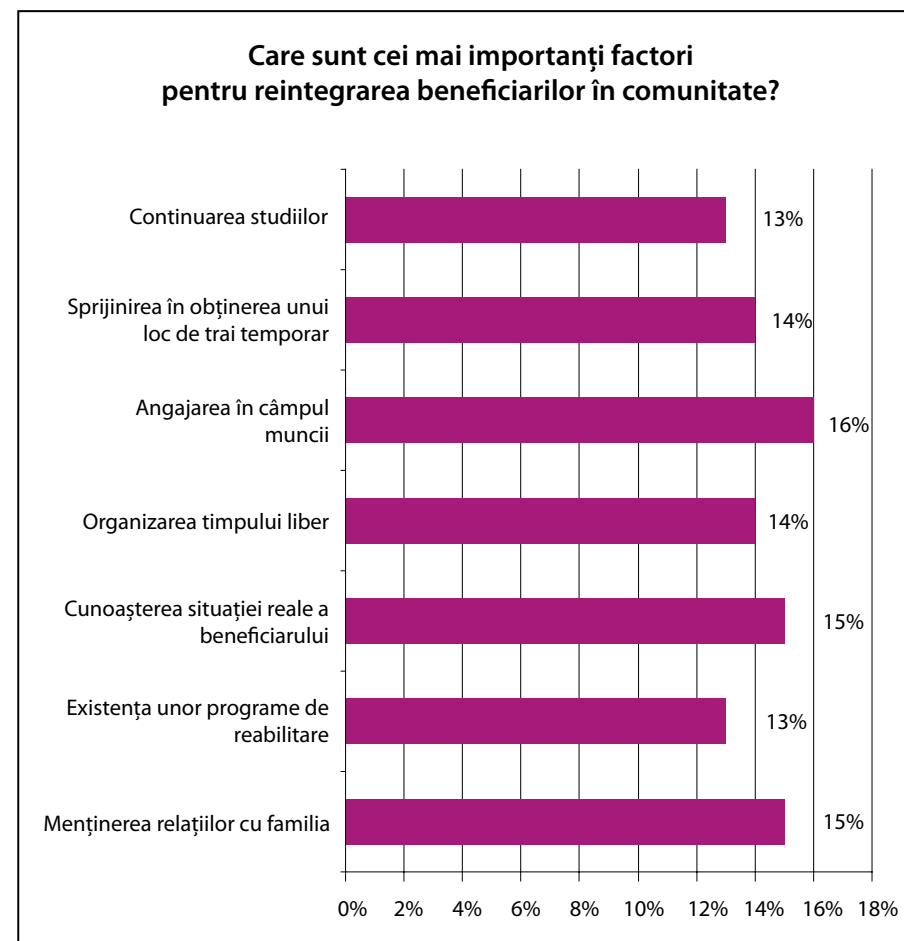

Cifrele acestea ne sugerează ideea necesității informării publicului în ceea ce privește persoanele deținute, sensibilizării la necesitățile acestora și mediatizării rolului serviciului de probațiune.

2. PROBLEME CE ȚIN DE REINTEGRAREA ÎN SOCIETATE A PERSOANELOR CONDAMNATE

Atât în viziunea consilierilor de probațiune (32%), cât și după părerea persoanelor condamnate (43%), inexistența unui loc de muncă constituie problema principală pe care o au condamnații, iar soluționarea acesteia ar duce la o reintegrare mai eficientă. De fapt, 56% din respondenții beneficiari ai serviciului de probațiune nu erau angajați în momentul efectuării sondajului.

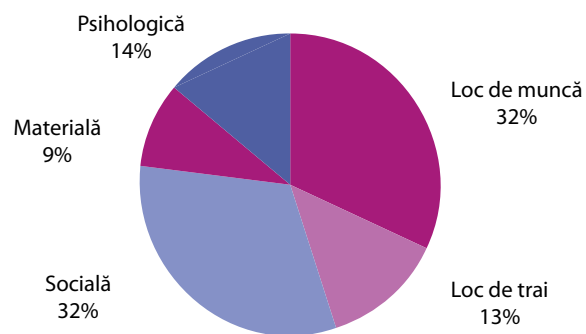
O mare parte din condițiile de reintegrare reușită a condamnaților țin de domeniul relațiilor lor cu alte persoane. Astfel, de exemplu, 43% din condamnați consideră că menținerea relațiilor bune cu familia constituie un factor important ce ar contribui la reintegrarea lor în comunitate.

Consilieri de probațiune:**Consilieri de probațiune:****Beneficiarii serviciului de probațiune:**

Și reprezentanții APL au indicat că persoanele eliberate din detenție ar avea nevoie de asistență socială (32%), un loc de muncă (32%), asistență psihologică (14%).

APL

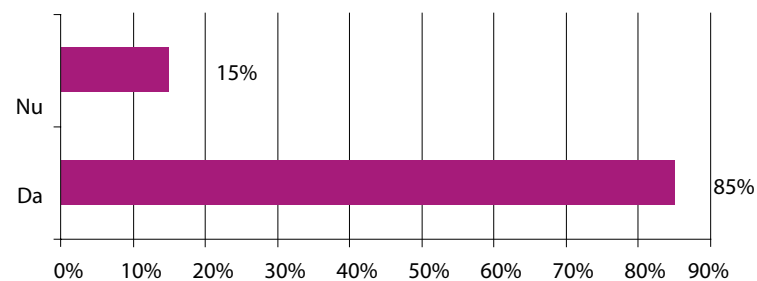
Cum credeți, ce fel de asistență necesită persoanele eliberate din detenție?

În concluzie rezultă faptul că pe lângă oferirea ajutorului în formă de lucruri concrete (angajarea la muncă, întocmirea unui act etc.), persoanele condamnate ar avea nevoie și de formarea unor abilități care le-ar ajuta să aibă o viață socială normală. Printre acestea am putea numi în primul rând programele psihosociale de adaptare. De altfel, 85% din reprezentanții APL consideră că astfel de programe sunt necesare de aplicat persoanelor condamnate în comunitate.

APL

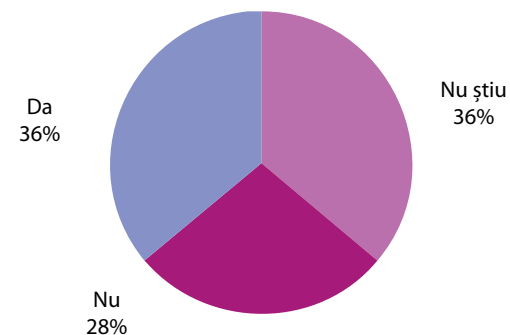
Cum credeți, este necesar de aplicat persoanelor condamnate în comunitate programe psihosociale și de adaptare socială?

Fiind întrebați despre implicarea în astfel de programe, părerea beneficiarilor probațiunii s-a împărțit aproximativ în părți egale, majoritatea totuși indicând că ar fi de acord să se implice în programe de acest gen.

Beneficiarii serviciului de probațiune:

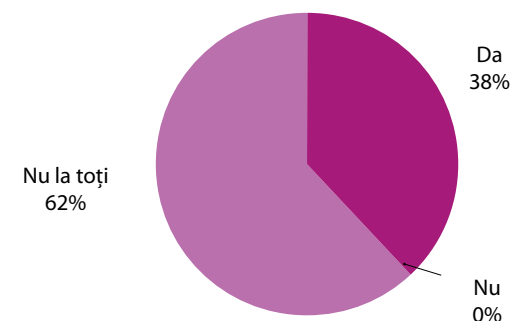
Ați fi de acord să vă implicați în programe psihosociale și de adaptare?

Opinia publică indică de asemenea ca fiind prioritară oferirea unor programe de abilitare și adaptare psihosocială. Fiind întrebați despre factorii care contribuie la săvârșirea infracțiunilor, în primul rând s-au evidențiat factori de natură exterioară, cum ar fi sărăcia, lipsa locurilor de muncă. Totodată, atunci când au indicat factorii care duc la săvârșirea repetată a infracțiunilor, factorii ce țin de persoana condamnatului (obișnuința cu mediul din penitenciar și neadaptarea la viața din comunitate, imposibilitatea încadrării în rândul cetățenilor, deprinderea psihică, lipsa încrederii în sine de a începe o viață nouă etc.), au o pondere mai mare. Un ajutor în acest sens acordat beneficiarilor ar face nu numai să crească șansele lor de integrare, dar și ar crește valoarea serviciului de probațiune în ochii publicului. Aceasta cu atât mai mult cu cât în general se consideră că asistența postpenitenciară contribuie la reducerea șanselor de săvârșire repetată a infracțiunilor. De exemplu, 38% din reprezentanții APL consideră asistența postpenitenciară ca fiind benefică pentru toți condamnații, iar 62% selectiv pentru unii.

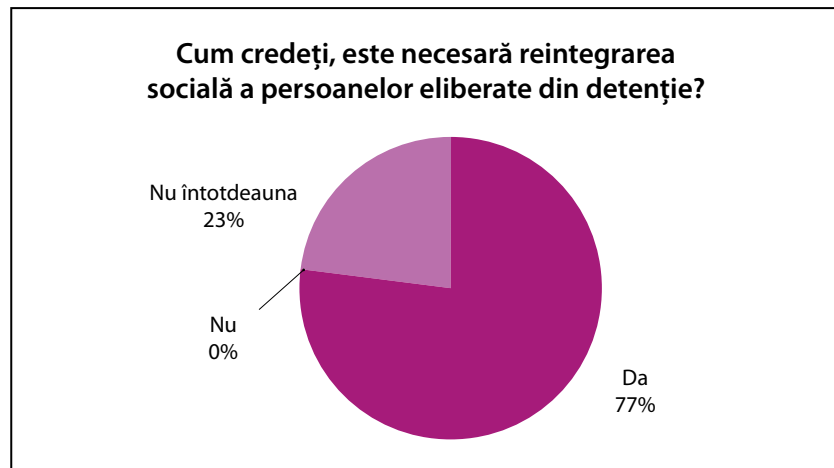
APL

Cum credeți, poate asistența postpenitenciară să reducă șansele de săvârșire repetată a infracțiunii?

Această susținere pentru asistența postpenitenciară este cu atât mai importantă cu cât toți reprezentanții APL au indicat la necesitatea reintegrării sociale a persoanelor eliberate din detenție.

APL

Consilierii au fost întrebați care sunt cele mai importante activități desfășurate cu beneficiarii în vederea reintegrării acestora în comunitate și, separat, ce programe de lucru utilizează în vederea reintegrării în comunitate a beneficiarilor.

Răspunsurile la aceste întrebări au relevat faptul că consilierii nu fac deosebire între activități și programe de lucru. Unii respondenți au indicat la prima întrebare lucruri pe care alții le-au inclus în răspuns la cea de-a doua întrebare. Astfel, la prima întrebare au fost menționate în descresștere: restabilirea/întocmirea actelor; conlucrarea cu APL și cu alte organizații în vederea reintegrării în comunitate a beneficiarilor; asigurarea cu un loc de trai sau de muncă; plasarea într-un centru de plasament temporar; conlucrarea cu oficiile de asistență socială sau ANOFM; asistența și consilierea în vederea obținerii unui loc de muncă; implicarea anumitor organe pentru reintegrarea în societate (APL, OFM); implementarea unor programe de reabilitare.

La a doua întrebare au fost menționate în descresștere: programe psihosociale individuale, de grup și comunitare; evaluarea supravegherii; restabilirea relațiilor cu familia, comunitatea, inclusiv cu victima; restabilirea actelor de identitate; suport informațional; lucrul cu familia, cu prietenii.

Aproximativ aceleași activități sunt desfășurate de către consilieri și în cadrul reintegrării persoanelor eliberate din locurile de detenție. Astfel, consilierii acordă ajutor la întocmirea actelor de identitate; oferă suport informațional; efectuează întrevederi; identifică posibilități de angajare în câmpul muncii; trimit la centre de plasament; restabilesc relațiile de familie; desfășoară activități individuale și diferențiate de explicare juridică, psihopedagogică și sociologică; organizează activități de supraveghere și reintegrare socială.

Ca metode și tehnici de lucru utilizate în vederea reintegrării persoanelor eliberate din locurile de detenție au fost menționate colectarea informației despre beneficiar – evaluarea, cazarea în centrul de plasament temporar, ajutorul material, asigurarea cu un loc de muncă, conlucrarea cu OFM în vederea asigurării beneficiarului unei calificări sau asigurării cu un loc de muncă, interviul, întocmirea

actelor, restabilirea relațiilor cu familia, asistență, monitorizare, întrevedere, supravegherea la domiciliu, contactul cu instituțiile penitenciare, cu poliția, evaluarea necesităților, a riscului, a motivației pentru schimbare în vederea alcătuirii planului de intervenție.

Constatăm din nou că există o confuzie între activități și metode de lucru.

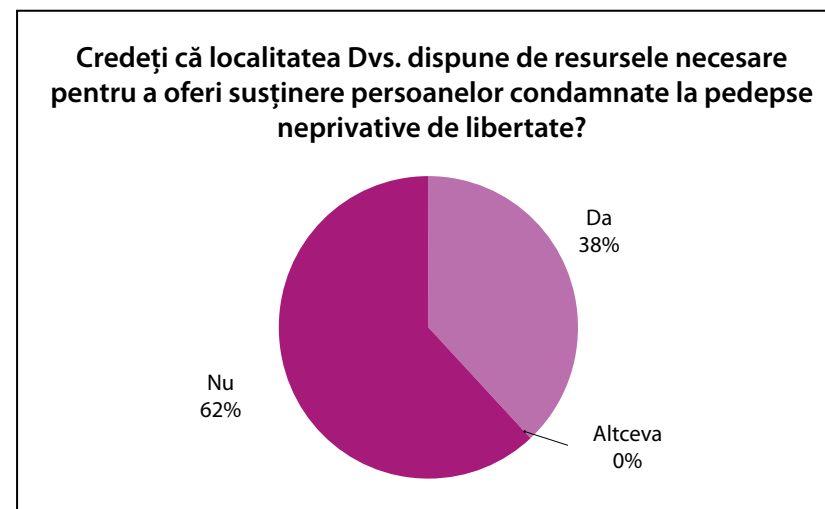
În cadrul probațiunii sentențiale, au fost menționate folosirea următoarelor metode de determinare a nevoilor sociale ale beneficiarului: convorbirea cu beneficiarul, cu rudele; interviul; întrevederi cu beneficiarul și cu membrii familiei; analiza riscului de recidivă; discuțiile cu șeful de post; constatarea situației familiale și materiale; activitățile de supraveghere; ancheta de evaluare psihosocială a beneficiarului.

Principalele dificultăți cu care se confruntă consilierii în vederea reintegrării persoanelor eliberate din locurile de detenție sunt lipsa unui loc de muncă, starea financiară precară, imposibilitatea întocmirii actelor din considerentul ca acestea sunt întocmite contra plată, lipsa unor programe naționale pentru sprijinul acestei categorii de persoane, lipsa centrelor de plasament, dependența de droguri și de alcool.

În vederea dezvoltării capacității familiei și a comunității, asigurării asistenței minorilor și prevenirii riscului intrării lor în dificultate, consilierii au menționat în descresștere următoarele: discuții cu profesorii, cu părinții sau cu rudele; instituirea tutelei și curatelei; plasarea la o instituție de învățământ; trimiterea la un centru de plasament; controlul strict din partea familiei; organizarea timpului liber cu caracter constructiv ce nu le-ar permite să abandoneze școala; efectuarea convorbirilor cu reprezentanții școlii; implicarea APL; organizarea activităților de explicare a legislației; ameliorarea nivelului de trai; organizarea activităților de educație și profesionalizare; tratamentul de probațiune.

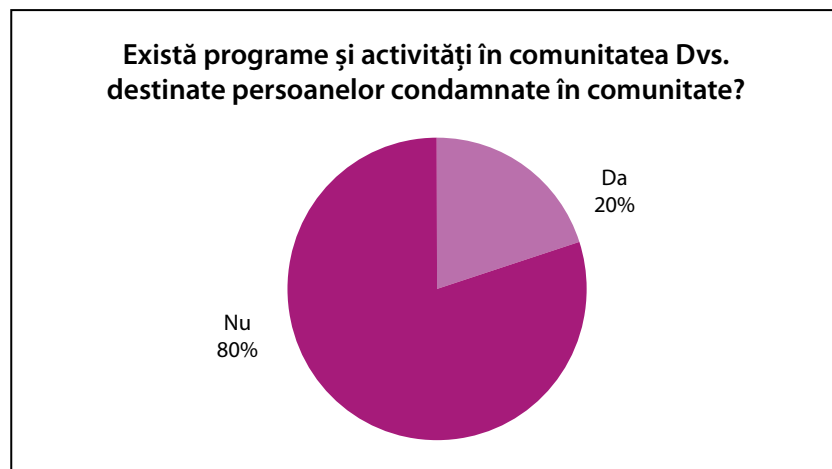
Evident că la reintegrarea eficientă a beneficiarilor probațiunii este importantă și susținerea comunității. În același timp tocmai 62% din reprezentanții APL au indicat că localitatea lor nu dispune de resursele necesare pentru a oferi susținere persoanelor condamnate la pedeapsa neprivativă de libertate. Aproape jumătate din participanții la focus grupuri au menționat că la capitolul reintegrării, primăriile nu prea au cu ce ajuta acest grup de populație, deoarece nu dispun de resursele necesare.

APL

80% din reprezentanții APL au indicat că în comunitățile lor nu există programe și activități destinate persoanelor condamnate la pedepse neprivative.

APL

Recomandări:

1. Dezvoltarea unor programe de mediatizare a problemelor persoanelor eliberate din detenție în vederea formării atitudinii de susținere a membrilor comunității, inclusiv prin prezentarea cazurilor de succes de reintegrare în societate a persoanelor eliberate din locurile de detenție.
2. Consolidarea parteneriatelor locale și sporirea atenției APL pentru condamnații la sancțiuni comunitare și persoanele eliberate din detenție, ca o categorie de populație cu necesități speciale.
3. Dezvoltarea de către serviciul de probațiune a unor programe de implicare a voluntarilor în procesul de reintegrare socială a persoanelor eliberate din detenție și a celor condamnate la sancțiuni comunitare, ceea ce ar oferi o mai bună înțelegere membrilor comunității a problemelor cu care se confruntă această categorie de populație.
4. Elaborarea și adoptarea unor programe de lucru individuale și de grup cu beneficiarii serviciului de probațiune în vederea reintegrării acestora în comunitate. Programele urmează să răspundă nevoilor sociale ale beneficiarilor, identificate prin instrumentare specifice.
5. Elaborarea unor instrucțiuni și ghiduri metodologice clare de către serviciul de probațiune în vederea sporirii nivelului competențelor profesionale ale consilierilor de probațiune.

SUMMARY IN ENGLISH

In the recent years, in the Republic of Moldova, there has been a decrease in the number of detainees and an increase in the number of persons convicted in the community. On January 1st, 2003 the number of detainees exceeded 10,000, while on January 1st, 2011 the number dropped to 6,324 detainees (including 2,306 pre-trial arrested persons). The percentage of imprisonments in the sanctions spectrum till 2010 was relatively unchanged (23.7% in 2004, 23.2% in 2007, 24.5 % in 2009), then decreasing in 2010 to 21.2 %. At the same time, there has been a change in proportion of various alternatives to detention. The community work sanction increased in the overall spectrum of sanctions from 1.2% in 2004, to 12.7% in 2005, 27% in 2006, decreasing in 2007 to 24.1%, in 2008 to 20.76 % and finally in 2009 to 20.2 %. The percentage of using fines as a sanction increased from 16% in 2005 to 23.7% in 2007, 25% in 2008 and 23.7 % in 2009. Convictions to probation decreased from 44.6% in 2005 to 28.2 % in 2007 and 28.9% in 2008, with an increase in 2009 to 30.8 %. Due to the monitoring and advocacy efforts of IRP and its partners, the proportion of punishments out of the total number in 2010 slightly changed. It changes as follow: there was an increase in community work – (from 20.2 to 23.1 %), and increase in probation (from 30.8 to 30.9 %) and decrease in imprisonments (from 24.5 to 21.2 %), fines (from 23.7 to 23.6 %).

Probation is implemented in the Republic of Moldova since 2003, in the framework of pilot projects, implemented by IRP. At the moment, institutionally, the enforcement of community work and probation is in the jurisdiction of the Probation Service. This authority was created on January 12, 2007 and overtook the intellectual results of the pilot projects. The law on probation was adopted in February of 2008.

In 2010, probation services were given 12980 beneficiaries, including 413 juveniles. On September 10, 2010, the government approved a new regulation of the probation service. By this decision, the probation service was transferred from the Enforcement Department to the Prison Department of the Ministry of Justice. By the same decision, the number of probation counselors throughout the country increased from 172 to 216. Probation is included as one of the Governments' priorities in the National Human Rights Action Plan for 2011-2014 and reflected (summary) also in the program of activity of the new government. These are good preconditions of promoting values of alternatives/community sanctions.

In the framework of the project "Strengthening the Implementation of Alternatives to Imprisonment in the Republic of Moldova", implemented by IRP, with the financial support of Open Society Institute (HRGGP), Budapest, IRP is performing monitoring of the probation activities in Moldova (July 2010 – June 2011).

Independent monitoring of probation services is a good opportunity for the Probation Service to know its own performances and to take steps for optimizing probation activities.

Monitoring is carried out based on a list of indicators:

- the familiarization level of counsellors for probation, prosecutors, judges and other actors involved in probation activities, with the probation service philosophy;
- the level of knowledge of the counsellors for probation in the field of probation principles, the degree of observance of probation principles by the counsellors for probation;
- the periodicity of application for pre-sentential probation reports by potential applicants;
- the terms of preparation and presentation of pre-sentential probation reports by the counsellors for probation;
- the provision of primary assistance by the counsellor for probation at the pre-sentential probation stage;
- the prosecutors' and judges' attitude towards the compulsory application for pre-sentential probation reports;
- the difficulties encountered by counsellors for probation during the preparation of pre-sentential probation reports;
- the level of understanding of the community dimension of the non-custodial sanctions by the counsellors for probation;
- the techniques and methods for identifying the social needs of the beneficiary in probation;
- the procedure of planning the execution of unpaid community work;
- the range of activities performed by the counsellor for probation at the sentential stage;
- the procedure of monitoring and controlling the persons discharged of criminal sanction;

- the re-integration activities performed by the counsellors for probation with the persons sentenced to unpaid community work;
- the variety of programs for re-integration and behaviour correction used by the counsellors for probation;
- the difficulties encountered by the counsellors for probation on enforcement of unpaid community work;
- the ensuring of continuous preparatory work for liberty, carried out in the penitentiary;
- the decision-making process within the Probation Office and the role of the counsellor for probation in this process;
- the specialization of the counsellors for probation at the Probation Office;
- the methods of involving volunteers and other community resources in the probation activity;
- the staff training level;
- the professional motivation of the counsellors for probation;
- the transparency/visibility of the probation service activity;
- the methods of collaboration between the counsellors for probation and the representatives of law bodies, public authorities and civil society;
- the activities undertaken by the counsellors for probation with the aim of developing families and communities ability of providing assistance for minors and preventing the risk of their getting into difficult situations, the involvement of the probation service in the elaboration of local and areal programs for children and family protection;
- the probation service development prospects as viewed by the counsellors for probation.

Various information-gathering methods and techniques are applied in the monitoring process. Those methods and techniques include the following: document analysis; statistical data review; questioning of / interviews with counsellors for probation, applicants for evaluation reports, probation services beneficiaries, representatives of local public authorities, etc.; direct and indirect remarks and case studies. Thus, 159 questionnaires were completed by judges (34% of the total number of 460 judges), 164 prosecutors (22% of the total number of 749 prosecutors), 370 beneficiaries of the probation service (number proportional to the number of beneficiaries in each sector), 13 by local government representatives (one third of the country districts), 46 probation counselors (27% of the total number of 168 counselors) and 127 community members (3 from each sector). Questionnaires were distributed to potential respondents and returned to IRP for analysis by independent experts at the organization. 210 representatives of local governments and probation counselors participated in by 42 focus groups. In order to clarify trends and formulate conclusions and recommendations, interviews were conducted with 160 people; which included representatives of key criminal justice institutions with responsibilities in the implementation of community sanction. The results of the monitoring process have been validated over several activities, including over three regional round tables (December 16, 2010, April 15, 2011, May 4, 2011). Each roundtable was attended by probation counselors, judges, prosecutors, representatives of local government, representatives of NGOs, representatives of internal affairs and the Center for Human Rights of Moldova.

The monitoring results can be of real help to the decision-making leaders in the field of the criminal justice when formulating relevant policies, leading to the observance of the right of the persons convicted to alternatives to detention and community safety.

Monitoring process shows undoubtedly that besides limited financial resources, due to managerial issues, a considerable part of sentences are not efficiently enforced, and the community dimension of community sanctions is frequently neglected (no involvement of volunteers, limited local cooperation with governmental and non-governmental actors).

Being an activity with socio-pedagogical background, probations include a large context of subjective decisions from the side of the probation counsellors, but in the limits of the probation principles. In practice, is not always in the case. In the opinion of the prosecutors and judges, there is a stringent need to improve the professional qualification of the probation staff (42 % of judges and 50 % of prosecutors) and reconsider the management of the service (23 % of judges and 17 % of prosecutors).

I. THE ACTIVITY OF THE PROBATION SERVICE

1. PROBATION SERVICE VISIBILITY

Providing safety against offending is a task that can be achieved only by an efficient interaction between the community, institutions and individual actors, which are not part of the public authority structure, and the probation service. In this regard, it should be noted that only a few community members (about 21%) are very well or well informed about the probation service activity. Most community members (52%) are poorly informed or even know nothing about such activity. Most respondents have mentioned their acquaintances, mates, friends, relatives and mass-media as sources from which they have found out about the probation service. The poor knowledge about the probation service is confirmed, to a certain extent, by the answers provided to the same question by persons who, unlike the general public, are supposed to be more familiar with the probation service. Thus, only 62 % of the prosecutors and 53 % of the judges have stated that they are very well informed / well informed about the probation service activity. Almost one in five judges and almost one in ten prosecutors have stated that they are not familiar / are scantily informed about the probation service activity. Surprisingly, only 47 % of the probation service beneficiaries have stated that they are well informed / very well informed of the probation service activity, and 25 % have stated that they are poorly informed about / are not familiar with such activity. The above finding is also confirmed by the fact that only 63 % of the beneficiaries have stated that they know their rights as probation beneficiaries, while 10 % indicated that they do not know them at all. All the respondent counsellors for probations have stated that they are not involved in the development of any local or areal programs for children and family protection. In the meantime, 100% of the counsellors have mentioned that the probation service does not recruit volunteers in their activity. However, this is definitely not the case of a complete isolation of the probation service. Eighteen counsellors have mentioned that they collaborate with various NGOs or religious confessions in the fulfilment of their duties. The same number of counsellors has stated that they have an experience of collaboration with schools.

2. ORGANIZATION OF THE WORK OF THE COUNSELLORS FOR PROBATION

Among the major impediments in the fulfilment of their duties, a striking part is assigned to the problem related to the lack of resources and proper conditions for work. In this regard, almost three-fourth of counsellors have stated, for instance, the lack of resources for travelling to localities, the lack of stationery and required technical equipment, as the most frequent problems encountered when preparing pre-sentential reports.

Almost half of counsellors consider that adequate financing of the probation service is the aspect that needs primordial improvement. More than a half of counsellors have stated that they have no possibility to interview the beneficiaries in confidentiality conditions, while 6 % of the counsellors mentioned that their office is sometimes busy and they are forced to discuss with the beneficiaries in the hallway. When asked to identify their specific needs in this field in decreasing order, the counsellors for probation have listed the following aspects: no internet access, lack of transport vehicles or fuel for transportation, shortage of computers (e.g. one computer is available for 5 persons), as well as the need for technical equipment, computers, printer, internet, corporate telephone. To a lesser extent, the counsellors mentioned such needs as: subscription to Official Gazette, chairs, forms, computer maintenance, stationery, "access" database, "penitenciar" database, paper, postage stamps, etc.

Thus, the majority of probation counsellors are motivated to work (NB: career start, accumulation of experience, no other alternative could be read that 43 % considers they are in probation because no other alternative is available/ do not see them in this service in medium term).

Recommendations:

1. Probation service should develop a communication strategy for the public and the partners, and forward an explicit message about the need for and the advantages of community involvement in the probation activities;
2. Information material (leaflets, brochures, informative posters) about the probation's mission and role for community security should be elaborated and distributed to the general public;
3. Central and local mass media should be involved in the promotion of good probation practices and role of community and community services in the implementation of such practices (cases of success);
4. Probation service should create its own web page and post on it relevant information for the general public, the probation service beneficiaries and other interested actors, in regard to probation activities and collaboration procedure for the implementation of such activities.
5. Topical meetings should be organized and held periodically at local level in the field of community security and order, with the involvement of the probation service, local public authorities, internal affairs bodies, local and community services, justice system;
6. Counsellors for probation should secure the communication of rights and obligations to probation service beneficiaries, by offering and explaining them the list of such rights and obligations and by delivering pro-active messages about the probation service mission and role;
7. Mutually beneficial partnerships should be consolidated between the probation service and the educational institutions as potential source of volunteer human resources, by offering the possibility of carrying out practical trainings and internships within the probation service;
8. A methodology should be developed for assessing the need for probation activity resources. Probation service should be duly provided with required resources;
9. Kick-off training should be delivered to newly hired counsellors for probation; training activities on human resources management should be carried out for heads of probation offices;
10. The job descriptions of counsellors for probation should be revised and the heads of probation offices should ensure that counsellors' job descriptions are observed;
11. Performance criteria in probation activity should be elaborated; counsellors should be tested fairly under these criteria; counsellors with the best performances should be rewarded;
12. A working group for probation matters should be set up for elaborating amendment proposals, in a participative manner, in regard to the legal framework related to non-custodial sanction application and enforcement;
13. Probation service activity should be granted functional independence from other central public authorities and Public Prosecution Office of the Republic of Moldova; the probation service statute (within Penitentiary Institutions Department) should be determined; and prosecutors' supervision should be cancelled;
14. Methodological guides for probation activities should be elaborated and distributed;
15. Working guidelines should be developed for the probation service, which would ensure a smooth approach to the procedure of classification, interaction and implementation of programmes with probation service beneficiaries;
16. Individual and group programmes designed for and tailored to the needs of probation service beneficiaries should be elaborated, communicated to the counsellors and implemented.

II. QUALITY OF WORK PERFORMED BY COUNSELLORS FOR PROBATION

Research shows that most beneficiaries/convicted persons (60 %) consider that the activity of counsellors for probation is efficient, while 19 % think that their activity is inefficient. The range of services delivered by counsellors for probation seems to be limited in many cases. Counsellors for probation have provided assistance to only 45 % beneficiaries in finding a new job. More frequently, the counsellors for probation confined themselves to holding private discussions and offering advice (56 %), supervision activities (21 %) and only in 23 % of cases they have

token supportive actions for solving certain problems. In the last-mentioned case, such actions mostly consisted in providing assistance for obtaining documents and rebuilding relations with relatives. In the meantime, beneficiaries have stated that they did not have recourse to such assistance because they believed that counsellors would not help them or would not feel like helping them. There were a few beneficiaries who gave very critical opinions regarding the probation service, such as: "This service is in disorder. They call us for signing but don't help us with anything"; "What's the point of having this service if it is useless anyway and does nothing".

Although most judges (89 %) and prosecutors (86 %) regard this activity as necessary, a great part of them, consider this activity as being inefficient. As regards the work relationships with counsellors for probation, the judges appear to be the most satisfied. More than half of judges collaborating with counsellors for probation think that they have very good or good relations with counsellors. About 36 % of prosecutors share the same opinion. However, when it comes to the opposite opinion, the number of the dissatisfied is almost equal among judges and prosecutors. When asked about the quality of the counsellors' reports, only 20 % of judges and 18 % of prosecutors have appreciated the information contained in reports as being of high quality.

Recommendations:

1. At their first interview, probation service beneficiaries should be informed of the goal and role of the probation service; also, beneficiaries should be motivated to assume responsibility for the social re-integration process;
2. Training courses should be organized in the field of communication such as to allow building the abilities necessary for identifying the beneficiaries' social needs, as well as for maintaining the reasonableness of the beneficiaries' expectancies from the probation service;
3. Exclusive supervision practices in regard to beneficiaries should be cancelled and probation service should perform all its duties (assistance, counselling and behaviour monitoring) with due diligence;
4. The probation service should define a range of monitoring indicators and should ensure the internal monitoring of the quality of probation activities so that to reduce the frequency of formal performing of duties by counsellors, which leads to considerable loss of judges' and prosecutors' trust in the usefulness of probation activity;
5. Counsellors who perform their duties in a professional manner should be encouraged, while counsellors who carry out formally probation activities should be held accountable.

III. PRE-SENTENTIAL REPORTS OF PSYCHO-SOCIAL EVALUATION OF OFFENDER'S PERSONALITY

1. THE ROLE AND THE IMPORTANCE OF PRE-SENTENTIAL REPORTS OF PSYCHO-SOCIAL EVALUATION OF OFFENDER'S PERSONALITY

Most judges (47 %) and prosecutors (49 %) consider that the pre-trial probation report can be a helpful tool in individualizing the criminal sanction. According to prosecutors, the report helps inflicting a fair punishment as it gives a view of offender's personality and circumstances that lead to commitment of offence, and shows offender's attitude and the views. Almost similar opinions have been expressed by judges, who have mentioned that such reports help establishing sanctions adequate to the personality and also getting to know better a personality and its needs. In their opinion, proper sanctions can be identified by using such reports as they show explicitly whether the offender can be rehabilitated or not in community.

It outcomes from the above-mentioned opinions that great emphasis is placed on offender's personality, while other important factors such as family support and living conditions have been mentioned less.

Secondly, the report can be used for identifying prospects for community re-integration when non-custodial sanctions are applied (23 % of judges and 29 % of prosecutors). As a matter of fact, such answer is an alternative to the first option as it is also related to the individualization of criminal sanction.

Interestingly, judges (29 %) would also need such report for establishing preventive measures. Once again, this finding points out the idea that judges regard such reports as helpful tools, considering that they are those who apply the most severe preventive measures. In addition, 22 % of prosecutors only have selected this option. At this point, prosecutors would need such reports for substantiating the requests for arrest.

However, most respondents have appreciated the content of reports as being of average quality. It is worth noting that those who have indicated an average quality of reports have supported their opinion with explanations of rather negative connotation. For instance, the prosecutors consider that the reports are prepared formally and are a mere generalization of characteristics; counsellors do not provide comprehensive information in the reports. Judges have stated that reports do not contain any new useful information but the one already contained in the criminal case file; the information is not exhaustive; there are reports with similar content; the reports have stereotype content; the counsellors have an irresponsible attitude towards the reports content, etc. The counsellors have noticed themselves this attitude towards their reports. Thus, only 22 % of them have mentioned that the court always takes into consideration their reports. This is probably due to the fact that the court does not find there information necessary for case settlement.

When asked about whether counsellors for probation should participate in the court sitting in order to explain the defendant's social needs and potential solutions thereto, judges have answered that counsellors should be there always (31 %), sometimes (37 %), never (18 %), while 14 % of judges have provided no answers to this question.

Those who have indicated that counsellors should sometimes participate, specified such participation cases as: juvenile cases; difficult cases; cases involving vulnerable persons or persons with disabilities; re-offending cases; cases giving rise to questions beyond the scope of the probation report.

Recommendations:

1. It is necessary to establish the obligation of requesting pre-sentential probation reports in cases where juveniles are involved and to enter the appropriate amendments in the Criminal Procedure Code;
2. Methodological norms should be worked out by way of recommendations for the purpose of determining the criteria of requesting and preparing pre-sentential reports in cases where adults are involved;
3. All the prosecutors and judges should be informed of the 14-day legal term assigned for preparing pre-sentential probation reports;
4. Counsellors for probation should be provided with necessary resources, and rewarded or sanctioned, if such be the case, so that accurate preparation of pre-sentential probation reports in due time is ensured;
5. It is necessary to decide on the expediency of the primary psycho-social assistance by counsellors for probation and to adopt, if applicable, methodological norms in relation to such assistance;

IV. APPLICATION OF PUNISHMENTS ALTERNATIVE TO DETENTION

1. ATTITUDE TOWARDS ALTERNATIVES TO DETENTION AND IMPRISONMENT

As a rule, the general public is sceptical about the efficiency of punishments other than imprisonment. About 49% of the respondents agree that imprisonment should be applied in most cases. It is alarming that about 6% of the respondents have chosen imprisonment to be always applied. This confirms once again the need

for increasing the visibility (and at the same time the efficiency in people's opinion) of the probation service activity so that people become more confident in its capacity of solving the safety problem in case of applying the alternatives.

It appears from research findings that judges apply all the allowed constraints upon application of suspension stipulated in Criminal Code, Art. 90 (suspending the enforcement of deprivation of liberty, with a probation term). When asked what the most efficient constraints are, the judges have stated that there is no generally efficient constraint and it varies from case to case. Nevertheless, it has been established that there is a preference for the reparation of material damages. It can be explained by the fact that reparation of damage is one of the constraints that can be easily checked up.

55% of judges have answered affirmatively when asked whether it would be appropriate to increase the number of constraints that may be imposed upon application of Art. 90. As requested to specify the constraints to be added, the judges mentioned the following: holding mandatory interview with the psychologist; instituting the unpaid community work additionally to suspension; coercion to attending school or other educational classes; interdiction to approach a certain person or victim; deprivation of certain social facilities. On one hand, the constraints imposed upon suspension of custodial-punishment must ensure an utmost individualization for each offender. Still, on the other hand, the existence of a great number of imposed constraints is likely to lead to their non-fulfilment. As a matter of fact, the convicts very often fail to fulfil the imposed constraints even under current conditions. Thus, 47 % of judges have stated that convicts fail to fulfil the constraints imposed through sentence or probation plan, 47 % of judges have reported rare cases of non-fulfilment and 6 % of judges have reported very rare cases of non-fulfilment.

2. APPLICATION AND EXECUTION OF UNPAID COMMUNITY WORK

The prevailing part of respondents thinks that it is necessary to ask in all the cases for personal consent regarding the application of punishment in the form of unpaid community work. 75% of judges and 82 % of prosecutors share this opinion. Respondents have explained that it is necessary to ask for a person's consent because there were cases when the respective person suffered from a specific disease, had minor children dependent on him/her for material support, already had a job and doing another job would demean the respective person.

Moreover, a problem has been detected in the process of applying the unpaid community work. It lies in the fact that convicts do not understand in lots of cases the punishment execution procedure. 12 % of the counsellors only stated that convicts have a good understanding of that procedure since they are informed about it within court proceedings. Still, most of them either do not understand at all or understand partly the said procedure.

As major difficulties faced by the counsellors in the process of enforcing the unpaid community work, the following issues have been listed: beneficiaries' failure to appear according to the established working schedule; beneficiaries' failure to understand the applied punishment; lack of mean of transport for supervising punishment execution; failure to inform the beneficiaries of the negative consequences entailed by evasion of servicing; and failure to inform the beneficiaries in court about the respective punishment and failure to oblige them to appear in due course in front of Probation Service for receiving details regarding the execution procedure for the respective punishment; beneficiaries' treating this kind of punishment as a sanction applied not by the court, but by the counsellors for probation, which results in beneficiaries' disregard for executing it.

As for legal impediments, reference has been made to the impossibility of applying the punishment with unpaid community work to persons with IInd degree disability, except the cases when the disabled person is not in a position to work on account of his/her disease.

Recommendations:

1. A complex programme should be carried out with the aim to inform the general public about the benefits of the alternatives to detention. Good practices should be also made public along with cases when persons sentenced to non-custodial sanctions infringe the constraints imposed through sentence;
2. A probation workgroup should be set up for working out proposals for amendment of legal framework in relation to application and execution of non-custodial sanctions;
3. Counsellors for probation should ensure that the execution procedure of unpaid community work punishment is explained, and should specify the consequences for the convict in case the execution constraints are infringed;
4. Partnership between probation offices and local public administration should be consolidated so that non-custodial sanctions are enforced efficiently, including by appointing a person, within the local public authority, in charge of maintaining liaison between the local public authority and the probation service.

V. SITUATION OF CONVICTS

1. ATTITUDE TOWARDS CONVICTS

Research shows a general tendency, in general public's opinion, to regard returned convicts as being more dangerous than persons having served criminal non-custodial sanction. In particular, 41% of the responding public think that persons sentenced to non-custodial sanctions are socially dangerous, against 47 % of the respondents who have stated that returned convicts are socially dangerous. Also, 30 % think that the first-mentioned persons are not socially dangerous, as compared to 22 % of the respondents who have stated that returned convicts are not socially dangerous. Such high and varied appreciation of convicts' dangerousness is confirmed as well by the attitude shown, in the respondents' opinion, by other people towards convicts. Thus, about 26 % of respondents think that persons sentenced to non-custodial punishments face the problem of social isolation (13% - attitude of repudiation shown by family). On the other hand, 50 % of respondents think that returned convicts face the problem of social isolation (28 % - attitude of repudiation shown by family).

However, when speaking of their own attitudes, the respondents appear to be more positive, 40% of them stating that they would offer help to a person sentenced to non-custodial sanction (against 13% who would not do so). Strikingly, such attitude of respondent is even better towards returned convicts, 42% of respondents stating to be willing to offer help to them, while 10% only answered negatively to this question. Such attitude inversion could be explained to a certain extent by the tie existing between respondents and returned convicts. Thus, about 69% of respondents have stated that they know a returned person, while 1% only mentioned having meant strangers in their answers.

This conclusion is also confirmed by the experience of persons sentenced to non-custodial sanctions. Only 9 % of beneficiaries have stated that local people have a negative attitude towards them. Most respondents (43 %) think that community members have a neutral attitude towards them, while some 16 % have been shown a good attitude in their communities. It is worth noting that, when asked to bring specific examples of community members' attitude towards them, most beneficiaries reported positive attitudes such as compassion, pity, help, and fewer were those who reported negative attitudes as blame, keeping away from them.

Our finding is that in general the respondents' attitude towards ex-prisoners is either negative or is missing completely. As mentioned above, when speaking of specific cases, the attitude becomes more positive.

It is comforting that, according to the respondents, the negative attitude is not largely due to reasons that are difficult to eliminate. Thus, only 12 % of respondents have mentioned the personal negative experience among other reasons giving rise to people's discriminating attitude towards persons sentenced to non-custodial sanctions or ex-prisoners. However, the attitudes are greatly due to the lack of information (30% of respondents) or to the existence of stereotypes (53 % of respondents).

2. PROBLEMS RELATED TO SOCIAL RE-INTEGRATION OF CONVICTS

Both in the opinion of counsellors for probation (32 %) and in the convicts' opinion (43 %), the unemployment is the main problem faced by convicts, and solving this problem would result in a more efficient re-integration. In fact, 56 % of respondent probation service beneficiaries were out of job by the time when the polling was conducted.

A great many of the successful re-integration factors are related to the beneficiaries' relations with other people. For instance, 43 % of convicts think that maintaining good ties with the family would help them re-integrate in the society. In the answers provided to open questions, the beneficiaries have also specified, among other major problems, issues in connection to their relations with other persons. In this regard, the beneficiaries have mentioned the local environment's attitude and the disagreeable contacts with the legal authorities as factors not contributing to their social re-integration.

In community opinion, organizing psycho-social adaptation programmes is of primary importance. When asked about the factors leading to offending, the respondents have outlined in the first place external factors such as poverty and lack of workplaces. On the other hand, when specifying the factors leading to re-offending, the respondents have qualified as decisive the factors related to convict's personality (adaptability to prison environment and non-adaptability to social life; incapacity of social re-integration; psychic habit; lack of self-confidence for starting a new life, etc.). Supporting the beneficiaries in the specified directions could increase their chances for re-integration as well as add value to the probation service activity.

Recommendations:

1. Programmes should be developed for the purpose of publicizing the problems faced by returned convicts in order to develop a supportive attitude among community members, including by presenting cases of successful social re-integration of returned convicts;
2. Local partnerships should be consolidated and local public authorities should give higher consideration to persons sentenced to non-custodial sanctions and returned convicts as forming a category of people with special needs;
3. The probation service should develop programmes involving volunteers in the process of social re-integration of returned convicts and persons sentenced to non-custodial sanctions. Implementing programmes would ensure a better understanding by the community members of problems faced by this category of people;
4. Programmes should be elaborated and adopted for individual and group work with probations service beneficiaries for the purpose of their social re-integration. Programmes are to respond to beneficiaries' social needs identified using special tools;
5. The probation service should elaborate explicit methodological instructions and guidelines for improving the professional competency level of counsellors for probation.